

**Бразілец,
закаханы
ў Беларусь**

**Палка
для сэлфі
як сродак
самаабароны**

**Пра што яшчэ
не напісаў
Алесь Марціновіч**
СТАР. 15

ЦЫТАТА ДНЯ

**Аляксандр КАНЮК,
генеральны пракурор:**
*«Што датычыцца падатковых
злчынстваў, то, на мой
погляд, тут яшчэ имат
наслабленнў. Адказнасць
павінна быць жорсткай. Іншы
шлях будзе бесперспектыўным.
Як генпракурора мяне цікавіць,
у якім стане знаходзіцца
падатковае заканадаўства.
Ці дастаткова яно поўнае
і актуальнае. Яшчэ адзін
аспект: на жаль, мы да
гэтага часу не выпрацавалі
менталітэт у людзей, што
падатковае злчынства —
адно з самых цяжкіх. Такая
практыка ў свеце існуе».*

Курсы замежных валют,
устаноўлены НБ РБ з 11.09.2016 г.

Долар ЗША		1,9652 ▼
Еўра		2,1902 ▲
Рас. руб.		0,0303 ▼
Укр. грыўня		0,0791 ▼

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

11

ЖНІЎНЯ 2016 г.

ЧАЦВЕР

№ 153 (28263)

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

КАХАННЕ І КАЛАСЫ

Фота БЕЛТА.

На Брэстчыне самая высокая ўраджайнасць сёлета ў гаспадарках «Агра-Кобрынскае» і «Белаавежскі» Камянецкага раёна — 60,7 і 60,5 ц/га адпаведна. Значны ўнёсак у каравай вобласці, які ўжо важыць больш за 1,2 млн тон. У «Белаавежскім», напрыклад,

штодзённы намалот складае дзве з паловай тысячы тон збожжа. На такім ураджайным полі прыемна працаваць, асабліва калі паміж хлебарабамі пануюць лад ды згода. Як у сужэнцаў Таццяны і Валерыя КУХТАЎ, якія шчыруюць на жніве ў адным — сямейным — экіпажы.

■ Ёсць праблема

КОШТ УЛАЗІН

Ільготныя крэдыты на будаўніцтва
размяркоўваюць індывідуальна

«Фінансаванне будаўніцтва жыллага дома па льготным крэдыце прыпынілася. Дапамажыце», — з такімі просьбамі, а часцей з патрабаваннямі людзі тэлефануюць на «прамыя лініі», прыходзяць на асабістыя прыёмы і пішуць лісты да прадстаўнікоў улады самага рознага ўзроўню. І кожнаму даводзіцца тлумачыць: дзяржаўная падтрымка не бязмежная.

У Мінскай вобласці ў няпростай сітуацыі з выдзяленнем ільготных сродкаў на завяршэнне будаўніцтва жыллага дома аказалася зараз ня-мала сем'яў.

У ліпені 2016 года банкі прадставілі ў Камітэт па архітэктуры і будаўніцтве Мінаблвыканкама спісы індывідуальных забудоўшчыкаў, тых, каму крэдытныя рэсурсы неабходна дадаць у першую чаргу. Але невядома з якой прычыны больш за 90 чалавек, у якіх крэдытная лінія заканчвалася ў ліпені-жніўні, не былі ўключаны ў гэтыя спісы. Пасля ўмяшання старшыні Камітэта па архітэктуры і будаўніцтве Мінаблвыканкама Сяргея ТРУСАВА, адпаведных запытаў у райвыканкамы, сітуацыю выправілі: 60 забудоўшчыкам прадоўжылі крэдытную лінію, астатнім выдалі грошы.

Бюджэт — не гумаваы — так было заўсёды, але ў 2012 годзе эканамічная сітуацыя асабліва абвастралася. У лютым быў падрыхтаваны Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь №13 «Аб некаторых пытаннях прадастаўлення грамадзянам дзяржаўнай падтрымкі пры будаўніцтве (рэканструкцыі) або набыцці жылых памяшканняў», які тычыўся змяненняў у жыллёвай палітыцы дзяржавы. Тады колькасць чаргавікоў на атрыманне льготных крэдытаў для будаўніцтва на Міншчыне скарацілася прыкладна на 30%. У спісах ільготнікаў на той час значылася 18 500 чалавек, а пасля карпатлівага перагляду крэдытныя дагаворы былі заключаны з 14 830 грамадзянамі. 10 363 з іх захавалі права на дзяржпадтрымку. З тых, хто не паспеў заключыць ільготныя крэдытныя дагаворы, але ўступіў ў жыллёва-будаўнічыя кааператывы (такіх налічылі 3595 чалавек), на льготнае крэдытаванне маглі разлічваць 1246 чаргавікоў.

СТАР. 4

■ Прыёмная кампанія — 2016

ГАЛОЎНАЕ — НЕ БАЛЫ НА ЦТ, А МАТЫВАЦЫЯ НА АТРЫМАННЕ ПРАФЕСІІ?

Для ўдзелу ў цэнтралізаваным тэсціраванні зарэгістравалася каля 101 тысячы чалавек. Палову з іх склалі выпускнікі ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі гэтага года. Між іншым, школы, гімназіі і ліцэі выпусцілі сёлета ў дарослае жыццё крыху больш як 57 тысяч адзінаццацікласнікаў, такім чынам атрымліваецца, што амаль кожны з іх паспытаў шчасця на цэнтралізаваным тэсціраванні. Іншае пытанне, наколькі паспяхова аказалася іх спроба...

СТАР. 2

Фота Анастасіі КЛЕШЧУК.

ВАШАГА ЗВАНКА ЧАКАЮЦЬ

Мінгарвыканкам і аблвыканкамы правядуць 13 жніўня чарговую прамыя лініі. З 9.00 да 12.00 на пытанні будучы адказваць:

Брэсцкі аблвыканкам
намеснік старшыні САКОЎСКИ Віктар Яўгенавіч (80162213121);

Віцебскі аблвыканкам
кіраўнік спраў СЫСОЕЎ Аляксандр Уладзіміравіч (80212222222);

Гомельскі аблвыканкам
намеснік старшыні ПРЫВАЛАЎ Уладзімір Аляксандравіч (80232751237);

Гродзенскі аблвыканкам
кіраўнік спраў ПАПОЎ Ігар Андрэевіч (80152735644);

Магілёўскі аблвыканкам
намеснік старшыні ХАРЫТОНЧЫК Дзмітрый Іванавіч (80222501869);

Мінскі аблвыканкам
намеснік старшыні НЕЎМЯРЖЫЦКІ Сяргей Пятровіч (80175004160);

Мінскі гарвыканкам
старшыня Савета дэпутатаў ПАНАСЮК Васіль Васілевіч (80172224444).

■ Выбары-2016

МОЛАДЗЬ ІДЗЕ Ў ПАЛІТЫКУ

Сёння завяршаецца рэгістрацыя кандыдатаў у дэпутаты. Беларускае рэспубліканскае саюз моладзі ўжо падводзіць вынікі па назіранні за гэтым этапам выбараў у парламент. Цяпер у краіне акрэдытавана больш за 800 назіральных ад БРСМ. Чым можа зацікавіць юнакоў і дзяўчат палітыка, раскажаў другі сакратар ЦК БРСМ Сяргей КЛІШЭВІЧ.

— У нас ёсць падрыхтаваныя людзі, якія ўжо актыўна ўключыліся ў работу. У склад участковых выбарчых камісій увайшло 3490 прадстаўнікоў БРСМ. У 90 са 110 акруговых камісій і ў 6 з 7 тэрытарыяльных камісій працуюць прадстаўнікі нашай моладзёжнай арганізацыі.

Для таго, каб моладзь актыўней уключалася ў выбарчы працэс, БРСМ запусціў

праект «Адкрыты дыялог». Гэта магчыма для кандыдатаў сумесна са сваімі выбаршчыкамі абмяркоўваць праблемныя пытанні. У «Адкрытым дыялогу» можа паўдзельнічаць кожны, быць бліжэй да сваёй аўдыторыі дапамагаюць сучасныя тэхналогіі.

— Мы плануем трансляваць пэўную частку нашых «Адкрытых дыялогаў» у мабільны дадатак «Перыскоп», — раскажае Сяргей Клішэвіч. — У ім назіраць за абмеркаваннямі змогуць не толькі тыя людзі, якія непасрэдна прысутнічаюць у памяшканні, але і карыстальнікі інтэрнэт-сетак. А для таго, каб ужываю паўдзельнічаць у «круглым stole», трэба звярнуцца ў раённы камітэт БРСМ. «Адкрыты дыялог» пройдуць у кожным раёне нашай краіны. Гэта ў тым ліку дапамагае нашай моладзі

вызначыцца, каму аддаць свой голас. Для кандыдатаў — добрая магчымасць паўдзельнічаць у прамых стасунках, нефармальна зносінах з грамадзянамі.

З 12 жніўня пачнецца агітацыйны этап гонкі кандыдатаў. Саюз моладзі традыцыйна прымае ўдзел і ў гэтым працэсе. Другі сакратар ЦК БРСМ раскажаў, як прыцягнуць моладзь да актыўнага ўдзелу ў палітычным жыцці краіны.

— Мы будзем інфармаваць грамадзян пра выбары. З пятніцы па ўсёй краіне будуць праходзіць агітацыйныя пікеты. Іх мы пастараемся арганізаваць для моладзі крэатыўнымі, з творчымі пляцоўкамі. Свае «фішка» будзе ў кожным раёне, у кожным горадзе.

Надзея АНІСОВІЧ. anisovich@vziasda.by

ГАЛОЎНАЕ — НЕ БАЛЫ НА ЦТ, А МАТывАЦЫЯ НА АТрыманне ПРАФЕСІІ?

Дзе рыхтуюць стабальнікаў?

Першы намеснік міністра адукацыі **Вадзім БОГУШ** вынікамі ЦТ 2016 года застаўся задаволены.

— 100 балаў удзельнікі тэсціравання паказалі ў 330 выпадках. У 2015 годзе было выдадзена 277 стабальных сертыфікатаў. Пятнаццаць абітурыентаў атрымалі 100 балаў па двух вучэбных прадметах і тры — па трох. Стабальным вынікам могуць пахваліцца 276 выпускнікоў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі бягучага года: з іх 135 гімназістаў, 39 выпускнікоў ліцэяў, 102 выпускнікі сярэдніх школ, а таксама 3 абітурыенты, якія скончылі ўстановы адукацыі за межамі Беларусі, — паведаміў Вадзім Богуш. — Пэўная частка абітурыентаў паказала дастаткова высокі ўзровень падрыхтоўкі, што дазваляе арганізаваць конкурсны адбор абітурыентаў у ВНУ і ССНУ.

Сёлета мы ўсе назіралі высокую шчыльнасць уладальнікаў высокіх балаў на некаторых асабліва прэстыжных у моладзі спецыяльнасцях. Каб стаць студэнтам пэўных факультэтаў, у чаргу выстраіліся абітурыенты, якія мелі 360, 370 балаў і нават больш. На некаторых спецыяльнасцях колькасць месцаў на бюджэтной форме навучання — адносна невялікая. Да таго ж на гэтыя спецыяльнасці падаюць свае дакументы і пераможцы алімпіяд. Таму канкурэнцыя нават паміж уладальнікамі сертыфікатаў у дыяпазоне ад 90 да 100 балаў назіралася вельмі вострая. Магчыма, для пэўнай часткі абітурыентаў тэсты ўжо трэба ўскладняць, інакш прыёмныя камісіі не змогуць у будучыні іх рыхраваць. **З іншага боку, вялікая колькасць стабальных вынікаў — гэта добрая матывацыя для тых, хто яшчэ толькі плануе свае наступленне. Сведчанне таго, што з тэстам можна справіцца і што мэтанакіраванасць навучэнца будзе ў выніку ўзнагароджана.**

Усяго на бюджэтную форму навучання было прынята 27 тысяч 113 чалавек, у тым ліку на дзённую форму навучання — 22 462. На ўмовах мэтавай падрыхтоўкі прынята 2 210 чалавек. У навучальных установах сельскагаспадарчага профілю прыём на завоч-

ную форму навучання будзе праходзіць у канцы календарнага года.

Без зніжэння планкі

Дадатковы набор быў аб'яўлены на 144 бюджэтных месцы, якія засталіся вакантнымі (112 месцаў — на дзённай і 32 месцы — на завочнай форме навучання). І хоць парогавыя значэнні балаў падчас дадатковага набору не зніжались, практычна ўсе свабодныя месцы запоўніліся з другой спробы.

— У дадатковы набор у Магілёўскім дзяржаўным універсітэце імя Куляшова конкурс на спецыяльнасць «Матэматыка і інфарматыка» склаў 2,2 чалавека на месца, — раскажаў Вадзім Богуш. — Прычым, у асноўны набор праходны бал быў 131, а ў дадатковы — 166. Конкурс на спецыяльнасць «Фізіка і інфарматыка» склаў 1,4 чалавека на месца. Праходны бал у асноўны набор — 175, а ў дадатковы — 205. У Мазырскім дзяржаўным педагогічным універсітэце конкурс на спецыяльнасць «Матэматыка і інфарматыка» — 2,8 чалавека на месца (праходны бал у асноўны набор — 110, а ў дадатковы — 168).

І ўсё ж на 18 бюджэтных месцаў на дзённай форме навучання (на геаграфію ў БДУ, у Віцебскім дзяржаўным тэхналагічным універсітэце і Універсітэце фізічнай культуры) так і не знайшлося ахвотных. Для параўнання: у 2015 годзе нават пасля дадатковага набору не ўдалося запоўніць 144 месцы.

Што тычыцца платнай формы навучання, то колькасць запоўненых месцаў склала 28,3 тысячы, а гэта 80% ад запланаванага. У дзяржаў-

ных ВНУ запоўнена больш як 24 тысячы месцаў (у 2015 годзе — 27,9 тысячы): 11,9 тысячы — на дзённай форме, столькі ж — на завочнай і 276 месцаў — на вяртанай форме навучання.

Канкурэнцыя нават паміж уладальнікамі сертыфікатаў у дыяпазоне ад 90 да 100 балаў назіралася вельмі вострая.

Тая акалічнасць, што праходныя балы на некаторыя спецыяльнасці на платнай форме навучання аказаліся ўдвая меншымі, чым на бюджэце, або ўвогуле з прычыны адсутнасці конкурсу на платныя месцы залічваліся ўсе, хто падаў дакументы, кіраўніцтва Міністэрства адукацыі не баяцца гэтых нізкіх праходных балаў на педагогічных спецыяльнасцях, асабліва на кірунак, звязаны з фізікай, матэматыкай і інфарматыкай (ад 110 да 130).

Вадзім Богуш упэўнены, што галоўнае — гэта матывацыя на атрыманне той ці іншай прафесіі.

— Студэнты-першакурснікі маюць вельмі розны ўзровень падрыхтоўкі, але наш вопыт сведчыць, што **матываваныя студэнты карыстаюцца магчымасцю дагнаць сваіх больш паспяховых аднакурснікаў і падцягнуць свае веды да ўзроўню, які дазваляе паспяхова рэалізаваць сябе ў прафесіі**, — падкрэсліў ён. — З іншага боку, нам трэба думаць над тым, як прыцягнуць на педагогічныя спецыяльнасці больш таленавітых і матываваных маладых людзей. У гэтым

плане найбольш паспяхова працуе Беларускае дзяржаўнае педагогічнае ўніверсітэце імя Максіма Танка, які выходзіць для сабе будучых абітурыентаў яшчэ са школьнай парты. Безумоўна, больш ранняя прафараўнтацыя прымусіла б многіх выпускнікоў больш адказна і з лепшымі ведамі падыходзіць да прыёмнай кампаніі і здачы экзаменаў. У сваю чаргу існаванне мінімальнага парогавога значэння на ЦТ дазваляе «адсекчы» зусім слабых абітурыентаў пры наступленні як на бюджэтных, так і на платных месцах.

Журналістаў цікавілі таксама перспектывы ўкаранення сістэмы электроннага залічэння ва ўсіх беларускіх ВНУ. Пакуль што сістэма залічэння з улікам указаных абітурыентаў у заяве прыярытэтных спецыяльнасцяў дзейнічае толькі ў БДУІР.

— Мы гэта пытанне з парадку дня не здымаем. Але арганізацыя так званай камп'ютарнай сістэмы залічэння ў адной установе адукацыі і ў рамках некалькіх устаноў адукацыі — гэта дзве абсалютна розныя задачы, — падкрэсліў Вадзім Богуш. У кожнай ВНУ ёсць пэўныя асаблівасці ў парадку прыёму. Мы гэта пытанне абмяркоўвалі, але пакуль няма такой стройнай сістэмы, якая б пры ўмове электроннага залічэння задаволіла ўсіх.

Стаць аўтаслесарам ці машыністам?

Вадзім Богуш нагадаў, што **да 14 жніўня працягваецца прыём дакументаў у сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы на ўмовах атрымання чаканьняў ва ўста-**

УСТУПНАЯ КАМПАНИЯ 2016

136,5 абітурыентаў плануецца прыняць у гэтым годзе ўстановы адукацыі Беларусі

84,8 тыс. юнакоў і дзяўчат для навучання за кошт сродкаў бюджэту

На дзённую форму навучання за кошт сродкаў бюджэту ўжо прынята* (чалавек):	27 113 у ВНУ	10 640 ва ўстановы сярэдняй спецыяльнай адукацыі	20 376 ва ўстановы прафесійна-тэхнічнай адукацыі
--	--------------	--	--

ЦЭНТРАЛІЗАВАНАЕ ТЭСЦІРАВАННЕ ў 2016 ГОДЗЕ ў БЕЛАРУСІ ПРАЙШЛІ 98 573 АБІТУРЫЕНТЫ (у 2015 ГОДЗЕ - 99 177)

ВЫНІКІ ЦТ:

330 абітурыентаў набралі 100 балаў па адным вучэбным прадмеце (у 2015 годзе - 277)	15 абітурыентаў набралі 100 балаў па двух вучэбных прадметах (у 2015 годзе - 11)	3 абітурыенты набралі 100 балаў па трох вучэбных прадметах (у 2015 годзе - не было)
--	--	---

У 2016/2017 навучальным годзе ў краіне будзе функцыянаваць больш за 8 тыс. устаноў адукацыі, у якіх плануецца навучаць звыш 1,9 млн чалавек.

* Працягваецца прыём абітурыентаў ва ўстановы вышэйшай адукацыі сельскагаспадарчага профілю, для атрымання прафесійна-тэхнічнай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі.

Крыніца: Міністэрства адукацыі Беларусі. © Інфаграфіка БЕЛАТА

новах прафесійна-тэхнічнай адукацыі.

Згодна з зацверджанымі кантрольнымі лічбамі прыёму, у 2016 годзе для атрымання прафесійна-тэхнічнай адукацыі плануецца прыняць 32,6 тысячы чалавек. Па стане на 5 жніўня на дзённую форму атрымання адукацыі ўжо падалі дакументы 23 106 чалавек (76,4% ад кантрольных лічбаў прыёму): у тым ліку 15 тысяч чалавек — на аснове агульнай базавай адукацыі, 7,5 тысячы — на аснове сярэдняй адукацыі і 633 — на аснове спецыяльнай адукацыі. Найбольшая колькасць дакументаў пададзена ва ўстановы прафтэхдукацыі Мінска, Мінскай і Гомельскай абласцей.

Найбольш запатрабаванымі ў моладзі з'яўляюцца прафесіі памочніка машыніста цеплавоза (электравоза), электрамеханіка цягнікоў, кухара, аператара сувязі, цырульніка, слесара па рамонце аўтамабіляў, абліцоўшчыка-плітчыка.

У структуры прыёму мяркуецца захаваць тэндэнцыі мінулых гадоў: спецыяльнасці рэальнага сектара эканомікі будуць складаць каля 80

працэнтаў. Пры гэтым прадугледжваецца скарачэнне прыёму па профілях «Мастацтва і дызайн» (на 31,8 працэнта ў параўнанні з папярэднім годам), «Камунікацыі. Права. Эканоміка. Кіраванне. Эканоміка і арганізацыя вытворчасці» (на 22,6 працэнта), «Тэхніка і тэхналогіі» (на 9,2 працэнта). У той жа час будзе павялічаны прыём па профілях «Грамадскае харчаванне. Бытавое абслугоўванне» (на 13,1 працэнта), «Сельская і лясная гаспадарка. Садова-паркавае будаўніцтва» (на 11,8 працэнта).

Для ўдасканалення структуры падрыхтоўкі з улікам зменлівай патрэбы рэгіянальных рынкаў працы ў 2016 годзе быў спынены прыём па 183 незапатрабаваных і адкрыта падрыхтоўка па 142 новых для асобных устаноў прафтэхдукацыі прафесіях. Упершыню ў 2016 годзе ажыццяўляецца набор на новую прафесію «Манціроўшчык шын і шынапнеўматычных муфтаў» у Гомельскім дзяржаўным прафесійна-тэхнічным каледжы машынабудавання.

Надзея НІКАЛАЕВА. nikalaeva@vziasda.by

Што было зроблена сёлета для павышэння якасці тэстаў:

— упершыню заданні па геаграфіі і гісторыі Беларусі з невербальнай формай падтрымкі (карты, ілюстрацыі, схемы і г.д.) былі прапанаваныя ў колеры, пры гэтым увесь картаграфічны і ілюстрацыйны матэрыял тэста быў прадстаўлены ў знаёмым для абітурыентаў выглядзе (каляровы фон максімальна набліжаны да малюнкаў у атласах і вучэбных дапаможніках);

— была праведзена карэкціроўка заданняў па матэматыцы, хіміі і фізіцы з улікам стандартных (звыклых для абітурыента) фармулёвак навучальных дапаможнікаў, павялічана ўдзельная вага задач практыка-арыентаванай накіраванасці. У тэставых заданнях лічбавыя даныя падабраныя такім чынам, каб мінімізаваць вылічальныя памылкі;

— зменены час выканання заданняў па хіміі (у 2015 годзе — 120 хвілін, у 2016 годзе — 150 хвілін) у сувязі з павелічэннем колькасці заданняў, якія мадэлююць найбольш складаныя хімічныя эксперыменты;

— удасканалена канструкцыя заданняў па дзяржаўных мовах (беларускай і рускай): структурным ядром з'яўляюцца адаптаваны тэкст з комплексам заданняў, якія дазваляюць вызначыць не толькі ўзровень моўных ведаў, але і культуру маўлення і мыслення ўдзельніка экзамену;

— прыведзены ў адпаведнасць з узроставымі асаблівасцямі асноўнай масы абітурыентаў тэксты, прадстаўлены ў экзаменацыйных матэрыялах па замежных мовах, што спрыяла падтрыманню ўвагі абітурыентаў у працэсе іх чытання.

■ Рынак працы

У ВЁСКАХ ЧАКАЮЦЬ ЮРЫСТАЎ

Якіх спецыялістаў не хапае ў горадзе і сельскай мясцовасці, а каго — з лішкам? Міністэрства працы і сацыяльнай абароны правяло маніторынг попыту і прапановы на рынку.

У гарадах па-ранейшаму дэфіцыт медыцынскага персанау. Так, патрэба ў медсёстрах складае 2190 чалавек. На 1785 вакансій урачоў прэтэндуець усяго 22 беспрацоўныя з адпаведнай спецыяльнасцю. Пустуюць 353 месцы фельчараў, 317 — фельчараў-лабарантаў, 222 — ветэрынараў, 106 — акушэраў. Аптэкі не далічаюцца 127 фармацэўтаў і

141 правізара, а беспрацоўных, якія могуць заняць гэтыя вакансіі, — толькі тры чалавекі.

Попыт ёсць на зборшчыкаў абутку (для кожнага незанятага майстра — сем месцаў на

выбар), арматурчыкаў (пяць прапаноў на аднаго беспрацоўнага з адпаведнай спецыяльнасцю), швачак і праграмістаў (па тры вакансіі на чалавека). Работы ў горадзе хопіць таксама выхавачелям дашкольных устаноў, цырульнікам, кухарам, бетончыкам, мантажнікам будаўнічых канструкцый і трактарыстам.

Што да найбольш запатрабаваных спецыяльнасцяў у саіскальнікаў, то самы высокі конкурс назіраецца сярод дарожных рабочых — 11 чалавек на месца! Вялікая канкурэнцыя сярод сталяроў і транспарціроўшчыкаў (8 работнікаў на вакансію), аператараў электронна-вылі-

чальных машын (па сем прэтэндэнтаў на пасаду). Зашмат на рынку і электрагазаваршчыкаў, станочнікаў дрэваапрацоўчых станкоў, слесараў. Цікава, што ў шэраг залішніх спецыялістаў трапілі прадаўцы і касіры: месцаў за прылаўкам — 1098, а прэтэндэнтаў — амаль на 600 чалавек больш.

Самая запатрабаваная прафесія ў вёсцы сёння — ветэрынар. 443 вакансіі і ўсяго пяць беспрацоўных, якія маглі б на іх уладкавацца. А на аднаго незанятага заатэхніка ў сельскай мясцовасці знойдзецца 34 месцы! З урачамі таксама напружана — 106 вакансій і ніводнага прэтэндэнта.

Традыцыйна ў попыце трактарысты-машыністы, аграномы і аператары машыннага даення. І нечакана — эканамісты і юрысты. Так, для 15 беспрацоўных прававедаў адкрыта 55 вакансій і амаль столькі ж для 33 незанятых эканамістаў. Уладкавацца ў вёсках змогуць і бухгалтары. Калі ў гарадах іх з лішкам, то тут прапаноў амаль у два разы больш за саіскальнікаў.

А вось прадаўцам і кіроўцам аўтамабіляў у сельскай мясцовасці знайсці работу складана: канкурэнцыя.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ.
lubneuskaya@vziazda.by

■ Рэпартаж у нумар

СУРВЭТКІ, ЦУКЕРКІ, ПАШТОЎКІ...

або Чым здзівіць маскоўскага гасця ў Брэсце

Маскоўская настаўніца Жанна Дубовік прыехала ў Брэст адведаць бацьку. І, вядома, адвяла гадзіну-другую, каб прайсціся па вуліцы Савецкай, прыгледзецца да цэн, выбраць нешта сабе альбо набыць падарункі для родных і сяброў. Карэспандэнт «Звязды» ўзялася суправаджаць маскоўскую гасцю, каб распытаць пра яе ўражанні ад прагулкі.

Адразу заўважу, родны горад нашай гераіні — Пінск, туды яна прыязджала апошнія тры дзесяцігоддзі ў гасці. У Брэст яе бацька перабраўся па сямейных абставінах зусім нядаўна. Таму для Жанны Брэст — горад новы. А знаёмства з ім часцей пачынаюць з пешаходнай вуліцы Савецкай, вельмі багатай на розныя крамы, гандлёвыя павільёны, кавярні.

Першай, куды мы зазірнулі, была кавярня «Санет». Зрабілі заказ і, размясціўшыся ва ўтульных крэслах летняй веранды, міла гутарылі пра асаблівасці жыцця ў мегаполісах ды такіх маленькіх гарадах, як Брэст. І тут нечакана для нас кампанія праз два столікі закурыла. На наша здзіўленне пытанне: «Тут кураць?» — афіцыянтка хуценька адрагавала: «Вы чакаеце попелыніцу?» «Не, мы чакаем закон, які забароніць курэнне ў падобных установах», — адказалі мы.

Жанна заўважыла, што ў Маскве такі закон, здаецца, дзейнічае. На шчасце, кампанія была далекавата

ад нас, а вецер дзьмуў не ў наш бок, інакш давялося б памянць кавярню. Кава нам спадабалася. Паводле заўвагі гасці, «капучына» і грэйпфрутавы сок абышліся нам значна танней, чым гэта каштуе ў расійскай сталіцы.

Цяжка ўявіць сабе жанчыну без шопінгу, асабліва, калі яна трапляе ў іншы горад. Таму я сама прапанавала спадарожніцы краму стыльнага адзення «Лакбі». Назву павільёну дала адна з мясцовых фірмаў, якая жаночае адзенне вырабляе. І масквічка выбрала сабе двойку — летні пінжак з блузай. Праўда, заўважыла,

што цана на адзежыну адпавядае маскоўскай. Да вялікага задавальнення дзяўчат-прадавчак, гасця пахваліла ўсю калекцыю. А на маё пытанне, ці выбрала б што-небудзь для сябе тут яе дачка, адказала катэгарычным «не». Малады кіраўнік падраздзялення адной з фінансавых устаноў апрацаецца зусім у іншым стылі. Як кажуць, адзін хоча сёе, другі — тое...

У якасці падарункаў, не без маёй падказкі, Жанна набыла некалькі сурвэтак Аршанскага льнокамбіната. Гэта і прыгожа, і арыгінальна, усё ж такі лён застаецца брэндавым бела-

рускім таварам. Але, паводле яе заўвагі, практычным гэты падарунак у наш час не назавеш. Абрус і сурвэтка асацыюцца з размераным жыццём, абедамі сямейнымі альбо ў кампаніі гасцей. Жыццё мегаполіса настолькі імклівае, што сямейныя абеды цяпер — амаль раскоша. Дарога на працу і з працы займае некалькі гадзін, час наогул вельмі дарагі.

Калі так здараецца, што ў нядзелю ўсе прачынаецца дома, то ідзем на абед у бліжэйшы пункт грамадскага харчавання з прыстойнай кухняй, — гаворыць Жанна Мікалаеўна. — Дарэчы, у гэтым сэнсе ў Маскве поўна самых розных кавярняў на любы кашалёк. У нас, можна сказаць, даўно выйшлі з моды малыя ці вялікія карпаратывы на рабочым месцы альбо зборы ў каго-небудзь дома. Пры любой нагодзе заходзім у шынок. Гэта абыходзіцца і танней, і зручней, чым купляць прадукты і траціць час на іх нарэзку. Падобны сэрвіс чакае на кожным кроку.

Калі слухала гэта, мне трохі крыўднавата стала за свой горад на мяжы Еўрасаюза. Калі мы прагульваліся ад карпункта па праспекце Машэрава, то да самай Савецкай нідзе ніякай, нават маленькай, установы не сустрэлі, дзе можна прысесці і выпіць кубак кавы. Даўней у Доме друку быў буфет, але паступова стаўкі арэнднай платы сталі такія высокія, што ахвотных працаваць не знайшлося...

Зноў звяртаемся да Савецкай, дзе ёсць і бюджэтныя установы хар-

чавання, і дарагія рэстараны. Тут можна знайсці столікі з сувенірамі, якія прапануюць брэсцкія рамеснікі: лялькі, драўляныя вырабы, паштоўкі ручной работы. Гасця адзначыла вартасць такіх гандлёвых палатак. Бо, як вядома, цяпер і ў еўрапейскіх, расійскіх ды і нашых вялікіх гарадах ці не большая частка сувеніраў, што прадаюцца, вырабляюцца далёка за межамі краіны.

Ну і па-за ўсялякай канкурэнцыяй у якасці падарункаў з Беларусі падыходзяць нашы шакалад і цукеркі. На той жа Савецкай мы зазірнулі ў фірменныя крамкі і «Спартака», і «Камунаркі», дзе знайшлі багаты выбар свежай салодкай прадукцыі. Маскоўская гасця з задавальненнем набыла некалькі відаў горкага шакаладу, які, аказваецца, любяць у яе сям'і. Што яшчэ адзначыла масквічка? Што цэны на мабільную і паштовую сувязь, таксама на авіябілеты ў нас вышэйшыя, чым у іх, а, напрыклад, натуральная малочная прадукцыя таннейшая за расійскую.

Жанне Мікалаеўна спадабалася Савецкай вуліца, яна ацаніла алею каваных ліхтароў, але здзівілася, што на згаданай вуліцы, як і на іншых, вельмі мала беларускіх назваў. Шыльды на роднай мове тут наогул сустракаюцца рэдка. Таму, на яе думку, Савецкая нагадвае вуліцу еўрапейскага горада, але невядома якой краіны.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
yackevich@vziazda.by

ФАКТЫ

ПАДЗЕІ

НАВІНЫ

ФАКТЫ

ПАДЗЕІ

НАВІНЫ

БОЛЬШ МУЗЕЯЎ ДОБРЫХ І РОЗНЫХ

Арандаваць у Гродне памяшканне на новы тэрмін для размяшчэння музеяў, творчых майстэрняў, выставачных і мастацкіх залаў стане напалову танней.

Такое рашэнне Гродзенскі гарвыканкам прыняў, каб стымуляваць развіццё і стварэнне новых прыватных музеяў, іншых аб'ектаў культуры і разам з тым палепшыць турыстычную прывабнасць горада над Нёманам. Паніжаючы каэфіцыент (0,5 да базавай стаўкі) ужо ўвялі, напрыклад, для прыватнага Музея праса.

Барыс ПРАКОПЧЫК. prakopchik@vziazda.by

ХТО СТАНЕ МІЛЬЁННЫМ ІНТЭРНЭТ-ПАСАЖЫРАМ?

З дня на дзень на Беларускай чыгунцы чакаюць мільённага інтэрнэт-пакупніка білетаў. Пасажыру ўручаць імяны сертыфікат і памятны падарунак.

Мільённым інтэрнэт-пасажырам зможна стаць пакупнік, які купіць білеты праз інтэрнэт з электроннай рэгістрацыяй ці без яе. Сістэма сама вызначыць, хто гэта будзе, а ўжо потым яго павіншуюць і ўручаць падарунак, паведамлілі ў прэс-службе магістралі.

Па звестках чыгуначнікаў, удзельная вага продажу білетаў праз інтэрнэт у агульным аб'ёме рэалізацыі павялічылася з 6,5 працэнта ў 2014 годзе да 9,6 працэнта ў 2015-м. У першым паўгоддзі сёлета на сайце Беларускай чыгункі было аформлена больш як 790 тысяч праязных дакументаў, ці 116 працэнтаў да 6 месяцаў 2015 года. Удзельная вага продажу білетаў праз сесіва вырасла да 12 працэнтаў.

На Беларускай чыгунцы лічаць, што рост стаў магчымы з-за дадання новых функцый. Так, сёлета ў сакавіку з'явілася магчымасць анлайн-вяртання электронных праязных дакументаў. У маі пашыраны функцыі паказу графічных схем вагонаў з магчымасцю выбару месцаў пры куплі квіткоў на сайце для купэйных, плацкартных і вагонаў СВ.

У ліпені адкрыта магчымасць набыцця праз інтэрнэт білетаў у міжнародных зносінах з краінамі Еўропы: Польшчай, Германіяй, Балгарыяй, Францыяй, Чэхіяй, Венгрыяй і іншымі.

РЫБУ ПРЫНЕСЛА ЦЯЧЭННЕМ

У Дубровенскім раёне на Дняпры выяўлена загінулая рыба.

Работнікі Аршанскай міжрайінспекцыі выехалі на месца здарэння пасля званка па «тэлефоне даверу» і абследавалі ўчастак ракі ад мяжы з Расійскай Федэрацыяй да райцэнтра.

Згодна з папярэднімі ацэнкамі, загінулую рыбу прынесла цячэннем з боку Расіі. Спецыялісты лабараторыі аналітычнага кантролю ўзялі пробы вады ў розных кропках ракі. Узровень кіслароду ў некалькі разоў ніжэйшы за норму. Хутчэй за ўсё з-за працяглай спёкі. Стан забруджанасці вады стане вядомым пасля правядзення ўсіх аналізаў.

ЯК ПАЛЕПШЫЦЬ ГАНДАЛЬ НА ВЁСЦЫ?

Міністэрства гандлю прапануе ўсім ахвотным паўдзельнічаць у распрацоўцы канкрэтных прапаноў па ўдасканаленні гандлю на вёсцы, паведамлілі ў прэс-службе ведамства.

«Распараджэннем прэм'ер-міністра Беларусі Андрэя Кабякова ад 1 жніўня была створана міжведамасная рабочая група па ўдасканаленні гандлёвага абслугоўвання насельніцтва, якое пражывае ў сельскіх населеных пунктах. У сувязі з гэтым Міністэрства гандлю просіць грамадзян і арганізацыі прадставіць канкрэтыя прапановы па ўдасканаленні гандлю на вёсцы», — адзначылі ў прэс-службе. У Мінгандлю падкрэслілі, што гэтыя прапановы могуць датычыцца як арганізацыйных мерапрыемстваў, так і ўнясення змяненняў і (або) дапаўненняў у нарматыўныя прававыя акты. Прапановы прымаюцца да 19 жніўня.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@vziazda.by

Асетр вяртаецца ў Вілію і яе прытокі

Рыбка была невялікая, але інтэнсіўна біла сваім хвосцікам маю далонь, спрабавала вырвацца на волю. Я яе не ўтрымліваў. Сунуў руку ў ваду, і рыбка паплыла супраць цячэння.

«Можа, і да Беларусі даплыве, бо для рыб не існуе дзяржаўных межаў, а да яе — рукой падаць», — падумаў тады.

«Мы павінны прыродзе аддаць доўг», — перш чым запусьціць у раку Вілію больш як пяць тысяч малявак асятраў (лац. *Acipenser oxyrinchus oxyrinchus*), сказаў дырэктар Службы рыбаводства пры Міністэрстве сельскай гаспадаркі Вітаўтас Грушаўскас. Паводле яго слоў, гэта каштоўная рыба ў Балтыйскім моры і ў рэках Нёман, Вілія і іх прытоках знікла ў сярэдзіне ХХ стагоддзя. Апошні асетр быў зловіны на рацэ Нёман, каля Юрбаркаса ў 1956 годзе. Ён быў вялізны, важыў больш як 300 кг.

Асетр знік па чалавечай віне — павелічэнне забруджвання навакольнага асяроддзя і рэк, плаціны, нерэгуляваная лоўля, браканьерства знішчылі ў нашых рэках гэтую каралеўскую рыбу, якая магла вырасці да 5 метраў даўжынёй. А пра смакавыя якасці асятрыны і сёння ходзяць легенды.

Зараз вырашана асятра вярнуць у Нёман, Вілію і іх прытокі шляхам зарыблення. Праграма разлічана да 2020 года. Спачатку маладняк асятра куплялі за мяжой. Цяпер пачалі

вырошчваць у Літве. Маладняк асятра, які мы цяпер выпускалі ў Вілію, ужо быў з рыбаводчай гаспадаркі ў Русне, невялікага гарадка ў дэлье Нёмана.

Сам Нёман вышэй Каўнаса пасля пабудовы Каўнаскай ГЭС для асятра, на жаль, стаў недаступны. А Вілія — наадварот, асабліва пасля ўводу ў строй ачышчальных збудаванняў пры ўсіх гарадах, якія знаходзяцца на берагах Віліі і Нёмана. А да Вільнюса Вілія і раней цякла з Беларусі чыстая.

Усяго ў Вілію і яе прытокі ўжо выпушчана каля 70 тысяч маладняку асятра. Кожны год, да 2020 года, у рэкі будзе выпускацца па некалькі тысяч малявак. Гэтая рыба вядзе качавы лад жыцця. Жыве ў моры, не растуе ў вытоках чыстых рэк. Таму хутка яна можа з'явіцца і ў рэках Беларусі. Гэта моцны быць Ашмянка, Нарач, Сэрвач, Уша, Ілія або іншыя прытокі Віліі і рака Вілейка, якая бярэ пачатак у Астравецкім раёне.

Усе згаданыя рэкі Беларусі, у дадатак і рака Мерачанка (Ашмянскі раён), якая ўпадае ў Нёман вышэй Каўнаса, у будучыні могуць узбагаціцца і рознага роду ласасёвымі рыбамі. З 1998 года Вілія, Мерачанка і іх прытокі зарыбляюцца маладняком ласоса (або сёмгі), фарэлі, кумжы і харыуса. За гэтыя гады толькі ласоса і кумжы выпушчана больш за 2 мільёны асобін, фарэлі і харыуса — па 0,5 мільёна. Гэтыя рыбы ўжо выкарыстаны з Чырвонай кнігі Літвы. Рыбкам дазваляецца іх лавіць.

Іншая справа — асетр. Ён жыве вельмі доўга, але доўга і спее. Да першага нерасту трэба чакаць 15—18 гадоў. На колькасць яго папуляцыі будзе аказваць уплыў несанкцыянаваны вылаў, гэта значыць браканьерства. Іхтыёлагі сцвярджаюць, што запасы асятровых не аднавіць, калі не дапамогуць рыбакі. Яны просяць літоўскіх рыбакоў, якія зловяць асятра, выпускаць яго назад у ваду. Было б добра, калі б гэтую просьбу пачулі і беларускія рыбакі. Нашы рэкі агульныя, разам трэба і адраджаць тое, што калісьці мы адабралі ў прыроды.

Вітаўтас ЖЭЙМАНТАС,
уласны карэспандэнт «Звязды»
ў Літве.

Вільнюс.

Гэты малады асетр хутка заживе ў водах Віліі.

КОШТ УЛАЗІН

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Прэтэндэнтаў на асабістае жыллё, якія падпалі пад дзеянне ўказа і ўжо адкрылі крэдытную лінію, банкі пагадзіліся дакрэдытаваць. Тыя, хто не ўпісаўся ў нормы гэтага дакумента, але паспеў адкрыць крэдытную лінію, павінны будаваць жыллё ў межах адкрытых крэдытных ліній. На той час у Мінскай вобласці на ўліку тых, хто меў патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, стаяла каля 112 тыс. сем'яў.

У Мінскай вобласці ў няпростай сітуацыі з выдзяленнем ільготных сродкаў на завяршэнне будаўніцтва жыллага дома аказалася нямала сем'яў.

З 1 сакавіка гэтага года ўступіў у дзеянне ўказ №460, які змяніў некаторыя нормы ў жыллёвым будаўніцтве. Асноўныя навацыі звязаны з карэкціроўкай указа №13 і накіраваны на рэгуляванне пытанняў ільготнага крэдытавання. Сёлета на будаўніцтва жылля па ўсіх крыніцах фінансавання і для ўсіх структур дзяржава выдзеліла Мінскай вобласці 94,9 млн дэнамінаваных рублёў. У тым ліку для індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва — 6,43 млн рублёў. У той жа час патрэбнасць у грошах для льготнага крэдытавання ў цэнтральнага рэгіёна амаль у чатыры разы большая. Рэальнасць такая, што ўжо за першае паўгоддзе асвоена большая частка ад выдаткаванай сумы — 65% (4,19 млн рублёў). Як справядліва размеркаваць сярэдні шматлікіх забудоўшчыкаў два мільёны «з хвосцікам», што засталіся?

— Вызначаем усе дамы, якія будуцца, бярэм самую вялікую гатоўнасць, падлічваем суму, якая неабходна для завяршэння будаўніцтва. Там, дзе гатоўнасць самая высокая, а сума невялікая — выдзяляем сродкі, — адзначае старшыня Мінаблвыканкама

Сямён ШАПІРА. — Умоўна, завяршаем там, дзе патрэбна 10—20 тыс. рублёў. Калі, напрыклад, у доме заліты фундамент і часткова ўзведзены сцены, а на завяршэнне неабходна паўтара мільёна рублёў, то прабачце... На гэтыя грошы можна дабудаваць 30—40 дамоў, а можа, і больш, калі разумна падыходзіць. Вялікая розніца, калі 200 чалавек паселяцца ў сваіх дамах або няхай нават шматдзетная сям'я з 9 чалавек. Дарэчы, каля 70% жанчын, якія да мяне прыходзяць на прыёмы, адразу кажуць: «Я — шматдзетная маці і мне належыць». Людзі чакаюць падтрымкі і дапамогі, як мы гэта задэкларавалі. І мы іх па меры магчымасці аказваем. Але трэба разумець, што сёння, ва ўмовах няпростай эканамічнай сітуацыі, нельга разлічваць толькі на дзяржаўную падтрымку».

Яшчэ некалькі гадоў таму льготнае фінансаванне будаўніцтва прыватных дамоў было выключна ў банкаўскай юрысдыкцыі: людзі напрамую з банкам узгаднілі свае праекты, заключалі дагаворы і вырашалі ўсе спадарожныя пытанні. Аднак у выніку хваляванняў на фінансавых рынках і агульнага абвастэрэння эканамічнай сітуацыі схема дала збой. У банкаў не аказалася дастаткова сродкаў для выканання дагаворных абавязацельстваў. Для ўрэгулявання сітуацыі давялося падключыцца органам выканаўчай улады. Сёння грошы на фінансаванне будаўніцтва па льготных крэдытах індывідуальна дамоў размяр-

коўваюцца не па чарзе, а таксама індывідуальна.

— У верасні мінулага года на мой стол ляглі першыя дакументы аб выдзяленні грошай, — расказаў Сяргей Трусаў. — Я папрасіў абгрунтаваць: чаму менавіта гэтым людзям? Тут жа гэтыя дакументы адклікалі. Сказалі, што людзі адмовіліся ад грошай. З таго часу я асабіста курырую пытанне. Дагавор з банкам заключаны амаль у дзвюх тысяч. І я валодаю ўсёй інфармацыяй: на якую суму крэдыт, калі заканчваецца тэрмін крэдытавання, дзе, што, на якія мэты і па якіх цэнах чалавек закупляе для сваёй будоўлі. Былі выдзелены грошы — размеркавалі іх сярод тых, у каго крэдытная лінія зачылася да 29 ліпеня. Цяпер прымаем дакументы ў тых, у каго дагаворы заканчваюцца ў жніўні. На верасень прыйдуць іншыя грошы — зразумела, што іх спачатку трэба бюджэту зарабіць. Наступную суму будзем размяркоўваць па такім жа прынцыпе, скрупулёзна прапрацоўваючы кожны выпадак затрымкі льготнага фінансавання прыватнага будаўніцтва жылля.

На думку кіраўніцтва вобласці, ажыятаж вакол ільготнага фінансавання будаўніцтва прыватных дамоў заціхне, калі людзі ўбачаць дакладнасць і прадуманасць дзеяння ўладаў. Гэта здыме многія пытанні і выключыць магчымасць для махінацыяў.

Алена ІВАНОВА.

■ Дыялог бізнесаў

НАШЫ ТРАКТАРЫ ПАЕДУЦЬ У АФРЫКУ?

У сталіцы адбылася дзелавая сустрэча паміж прадстаўнікамі прадпрыемстваў Беларусі і Буркіна-Фасо. У ходзе мерапрыемства кіраўнікі шасці заходнеафрыканскіх і 24 беларускіх кампаній правялі перамовы аб магчымасцях развіцця супрацоўніцтва ў сферах вытворчасці сельскагаспадарчай тэхнікі, электронікі і прымянення інфармацыйных тэхналогій у банкаўскім сектары.

Намеснік старшыні беларускай гандлёва-прамысловай палаты Уладзімір УЛАХОВІЧ адзначыў, што з Буркіна-Фасо ў нашай краіны яшчэ пачатковы этап супрацоўніцтва. У апошнія гады Беларусь больш актыўна працуе з рынкамі «далёкай дугі», асабліва з тымі краінамі, якія маюць у сваіх планах дзяржаўныя праграмы развіцця інфраструктуры, сельскай мясцовасці — усё тое, што можа быць выкарыстана для прасоўвання беларускага машынабудавання. Сярод асноўных кірункаў кааперацыі з Буркіна-Фасо таксама прадукты харчавання, нафтахімія і здабыча карысных выкапняў.

«З гэтай краінай у Беларусі пакуль досыць сціплы тавараабарот. Аднак у перспектыве чакаецца вялікі кантракт на пастаўку 500 беларускіх трактароў», — дадаў Уладзімір Улаховіч.

Член бюро гандлёва-прамысловай палаты Буркіна-Фасо Адам ТРАОРЭ адзначыў, што зараз у яго краіне актыўна наладжваюць сувязі з многімі дзяржавамі свету.

«Беларусь уяўляе для нас асаблівую цікавасць таму, што ваша краіна — перадавы вытворца сельскага машынабудавання, — сказаў Адам Траорэ. — Мы хочам бліжэй пазнаёміцца з вашымі прадпрыемствамі для знаходжання магчымасці кааперацыі. У складзе нашай дэлегацыі прыехалі прадстаўнікі кампаній харчовай прамысловасці, лагістыкі, машынабудавання, электроннай камерцыі, перапрацоўкі баваюны».

Ілья КРЫЖЭВІЧ. *kryzhevich@zviazda.by*

БУДЗЬЦЕ ЎВАЖЛІВЫМІ ПРЫ РАЗЛІКАХ

«Выпадак завышэння цэн у сувязі з дэнамінацыяй не зафіксавана», — канстатаваў на брыфінгу начальнік упраўлення антыманапольнай і цэнавай палітыкі Гомельскага аблвыканкама Андрэй СУШЧЭВІЧ.

На працягу гэтага месяца супрацоўнікі ўпраўлення праводзілі маштабныя праверкі на 30 аб'ектах гандлю, якія прадстаўляюць буйныя гандлёвыя сеткі, Белкаапаюз, прыватныя прадпрыемствы. Выяўлена, што ў адной з правэранных крамаў цэны тавараў былі напісаны на цэтліках толькі ў недэнамінаваных рублях. Звароты грамадзян у асноўным тычацца тлумачэння сістэмы разлікаў з адначасовым выкарыстаннем новых і старых купюр. Спецыялісты ўпраўлення даюць кансультацыі пажылым людзям і заклікаюць ва ўсіх выпадках, калі разлікі няправільныя, звяртацца да іх па дапамогу. Маніторынг гандлёвых аб'ектаў ва ўмовах дэнамінацыі, а таксама парадку фарміравання цэн на паслугі і прадукцыю грамадскага харчавання, будзе працягвацца.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.
iost@zviazda.by

СПРАБАВАЎ ПАДПАЛІЦЬ... АЎТАЗАПРАЎКУ

Гэты выпадак адбыўся ў сталіцы: пажылы мужчына падпаліў калонку на АЗС.

У другой палове дня падазраваны зайшоў на тэрыторыю аўтазаправачнай станцыі, размешчанай па вуліцы Ваўпшасавы ў Мінску. Падышоўшы да адной з калонак, ён дастаў паліўна-раздатчы «пісталет» і, націснуўшы на ручку, зліў рэшткі паліва на асфальт, пасля чаго падпаліў яго. Тое ж, як бачна на апублікаваным відэа, паспрабаваў зрабіць з ішым «пісталетам». Далейшыя дзеянні мужчыны былі спыненыя супрацоўнікамі АЗС, якія своечасова падышлі. Падазраванаму 64 гады. У дачыненні да яго распачата крмінальная справа.

АДКАЗНАСЦЬ — І ЗА СУХІЯ СЕТКІ

За знаходжанне з сеткамі на беразе Вілейскага вадасховішча работнікі Мядзельскай міжрайінспекцыі распачалі адміністрацыйны працэс у адносінах да 34-гадовага мінчаніна.

Пра яго з'яўленне на беразе з забароненымі прыладамі лоўлі паведаміў на «тэлефон даверу» Дзяржінспекцыі адзін з адпачывальнікаў. На месцы дзяржінспектары ўбачылі, як падазраваны ў браканьерстве перабірае сеткі. Не чакаючы, пакуль парушальнік устанавіць іх у вадаём, супрацоўнікі інспекцыі спынілі яго дзеянні. Усяго ў затрыманых было пры сабе пяць забароненых прылад лоўлі агульнай даўжынёй 230 метраў. Матэрыялы па выяўленым парушэнні ўжо перададзены ў суд. Мінчаніну пагражае штраф да 630 дэнамінаваных рублёў.

Згодна з пунктам 109.9 Правілаў вядзення рыбалоўнай гаспадаркі і рыбалоўства, забараняецца знаходжанне ў рыбалоўных угоддзях або на прылеглай да іх тэрыторыі на адлегласці да аднаго кіламетра ад берагавой лініі з забароненымі прыладамі рыбалоўства і (ці) рыбай, лоўля якой у гэтым раёне і ў гэты час забаронена ці вага якой перавышае нормы, без дакументаў, што пацвярджаюць законнасць валодання рыбай.

Сяргей РАСОЛЬКА.
rs@zviazda.by

НАВІНЫ

ПАДЗЕЛ

ФАКТЫ

Радасць для цёці Тані

— Вось зараз сустрэнем тату з працы і пойдзем разам выбіраць падарунак цёці Тані на дзень народзінаў, — кажа знаёмая сваёй пяцігадовай дачцэ.

— А ў мяне ўжо ёсць для яе падарунак, — інтрыгуе Насця.

— ?

— Я падару ёй радасць.

У парку, што ля Чыжоўскага вадасховішча, на выхадных заўсёды процьма бацькоў з дзеткамі. Таму я часта хаджу туды па натхненне. Вось і на гэты раз пасля слоў «Тата, нічога страшнага, калі мой кубік (малеча трымае ў руках кубік Рубіка) зламаецца...» навастрыла вушы — падрыхтавалася захапляцца чарговай геніяльнай думкай дзіцяці. Але пачула банальнае «Ты ж мне купіш новы».

Пра розныя хібныя ўстаноўкі, траўмы, страхі і комплексы, якія вечна занятыя бацькі несвадомы прывіваюць сваім дзецям, наслухалася на фестывалі трэнінгаў «Лёгкае жыццё».

«З дзяцінства я чула: ты ПАВІННА скончыць школу з залатым медалём, паступіць ва ўніверсітэт на бюджэт, паспяхова (!) выйсці замуж, — падзялілася сваёй гісторыяй Марына. — «Каб усё было, як у людзей», — любіла паўтараць мая мама (якая пры гэтым працавала на дзвюх работах, забываючыся пра сябе). І працягвала навязваць мне свой сцэнар паспяховага жыцця. Я яго бяздумна пражывала, бо з дзяцінства прызвычалася слухацца. Але пры гэтым не адчувала сябе шчаслівай».

«Бацькі заўсёды параўноўвалі мяне са старэйшай сястрой, — падхапіла Света. — Таму я расла з комплексам непаўнаважаснасці. Таня была і прыгажэйшая, і вучылася лепш за мяне. Тады я вырашыла даказаць ім, што і я магу. Паступіла ва ўніверсітэт, скончыла яго з чырвоным дыпламам... Але комплекс, што я горшая за кагосьці, дагэтуль не пакідае. Па звычцы працягваю ўсім нешта даказваць».

У вёсцы Горная Рута, што ў Гродзенскай вобласці, жыве рамеснік Мікіта Цехановіч са сваёй сям'ёй. Пазнаёмілася я з ім на кірмашы, дзе ён разам з маленькім сынам Дабрынем прадаваў самаробных конікаў-качалак. Яшчэ тады я з захапленнем назірала за ідыліяй, якая пануе паміж бацькам і сынам. А на днях у інтэрнэце выпадкова натрапіла на мудрыя развагі Мікіты пра выхаванне дзяцей: «Дзеці дасканалыя ад нараджэння. Я сваю задачу бачу ў тым, каб уважліва да іх ставіцца і дапамагаць заставацца сабой, захоўваць чысціню, непасрэднасць, давер да свету, жыцця. Як, напрыклад, робяць скульптуру? З каменнай глыбы трэба акуратна прыбраць усё лішняе. А ў нас на дзяцей усё наляпляюць: бацькі, бабулі, дзядулі, людзі ў двары, у школе. Ды так, што яго сапраўднага ўжо і не бачна. Я 20 гадоў жыцця займаюся тым, што ўсё гэта з сябе прыбіраю, каб узгадаць, хто я сапраўдны і навошта на гэтую зямлю прыйшоў. І менавіта дзеці мне ў гэтым дапамагаюць».

Аднойчы мудрэц убачыў мужчыну, які нёс на плячах неабдымна велізарны груз. Было заўважна, як у яго ад такога цяжару падкошваюцца ногі.

— Чаму ты асудзіў сябе на цяжкую працу і пакуты? — спытаўся стары.

— Каб мае ўнукі і дзеці былі шчаслівымі, — адказаў небарака. — Мой прадзед працаваў не пакладаючы рук дзеля дзёда, дзед — дзеля бацькі, бацька — дзеля мяне, а я буду пакутаваць дзеля шчасця маіх дзяцей.

— А хоць хтосьці ў вашай сям'і быў шчаслівым? — пацікавіўся мудрэц.

— Пакуль яшчэ не, але дзеці і ўнукі, напэўна, стануць шчаслівымі! — летуценна прамовіў мужчына. Змахнуў з ілба кропелькі поту і зноў узваліў на плечы цяжкі груз.

— На жаль, непісьменны не можа навучыць чытаць, а крот ніколі не выхавае арла! — уздыхнуў мудры чалавек. — Спярша трэба навучыцца самому быць шчаслівым, толькі тады ты зможаш навучыць дзяцей шчасцю. І гэта будзе твой самы каштоўны падарунак.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК. dryla@zviazda.by

■ Вам і не снілася...

Падарунак Іеманжы

Бразілец вывучыў беларускую мову, каб лепш разумець каханую

Воля і Патэрсан зычаць беларускім спартсменам паспяхова выступіць на Алімпіядзе. Здымак зроблены падчас сямейнага 10-кіламетравага забегу ў чэрвені.

Беларуска Воля Ермалаева адразу, як прыляцела ў сонечны Саўвадор, пабегла на мора і папрасіла ў Іеманжы сабе мужа. І што вы думаеце? Сустрэла яго на другі дзень. З таго моманту вольна ўжо 5 гадоў маладыя людзі не расстаюцца. Пра супадзенні і цуды, на якія здольнае сапраўднае каханне, размаўляем з Воляй і Патэрсанам Франко па скайпу. Па-беларуску.

«ПАТЭРСАН БЫЎ АДЗІНЫ, ХТО ЗАЦАНЫЎ МАЕ ДРАНІКІ»

В.: Пра багіню мора Іеманжу я прачытала ў кнізе Жоржы Амаду «Мёртвае мора». Яна там якраз зладзіла сямейнае шчасце для адной пары. І я таксама вырашыла абавязкова папрасіць у яе мужа. Даслала канкрэтны запыт: каб быў прыгожы, высокі, каб меў цікавае да моваў, каб масаж умеў рабіць, каб гатаваць не цураўся... У выніку атрымалася нават лепш (глядзіць на Патэрсана). Цяпер штогод 2 лютага (свята Іеманжы ў Саўвадоры) нашу ёй падарункі — дзякую за мужа.

— Прыгадайце дзень, калі вы пазнаёміліся? Гэта было каханне з першага погляду?

П.: Мы пазнаёміліся ў Бразіліі, ва ўніверсітэце, дзе я вучыся. Пяць гадоў таму Воля прыехала

сюды на стажыроўку. У той дзень яна рабіла прэзентацыю пра Беларусь і адразу ж мне спадабалася. Першая думка была: яна занадта прыгожая, каб звярнуць на мяне ўвагу. Калі даведаўся, што прыляцела з Масквы (Воліны бацькі пераехалі туды з Наваполацка, я ж таксама нейкі час жыў у Расіі) падумаў: падыду да яе і пакажу, як я свабодна размаўляю па-руску.

— Вырашыў уразіць яе такім чынам?

П.: Так. Але гэта зусім не спрацавала. Ёй гэта было не зусім прыемна.

В.: Я спачатку вельмі засмуцілася. Вучыла партугальскую два гады. Прыехала ў Бразілію, каб яе практыкаваць. І тут падыходзіць бразілец і вітаецца са мной па-руску. Больш за тое, скажу: «Калі хочаш, ты можаш па-руску рабіць прэзентацыю, а я буду на англійскую перакладаць». Яго прапанову дапамагчы я ўспрыняла як абразу.

(Заканчэнне на 4-й стар. «СГ».)

■ Беларусікі

«СЫН — МАЯ ЛЮБІМАЯ ФОТАМАДЭЛЬ»

Гэты здымак нам даслаў тата 2-гадовага Давіда. Іван Барысаў жыве ў Жлобіне і працуе на Беларускай металургічным заводзе. У вольны час любіць фатаграфіраваць. «Я ўжо даўно захапляюся фота. А сын і жонка — мае самыя любімыя фотамадэлі. Наш Давід — гэта маленькі метэор: як і большасць дзяцей, хоча ўсё паспрабаваць, памацаць і практычна ніколі не сядзіць на месцы. Але як толькі я бяру ў рукі фотаапарат, яго як быццам падмянілі: адразу робіцца спакойным, любіць пазіраваць. Аднойчы мне захацелася зрабіць прыгожы здымак Давіда ў нацыяльным строі. Якраз кашулька з арнамантам у нас была, набылі яе даўно, навыраст, яшчэ калі чакалі сына. Мы з гэтым здымкам ужо перамаглі ў рэспубліканскім конкурсе «Селфі&фота ў вышыванцы». Вышыванка — гэта крута і прыгожа. Шкада, што нармальнага адзення з арнамантам у нас у Жлобіне не знайсці. Я і сам бы апранаў з задавальненнем».

Шаноўныя мамы і таты, бабулі і дзядулі! Шчыра запрашаем вас прыняць удзел у конкурсе «Беларусікі». Дасылайце здымкі вашых дачушак і сыночак, унучак і ўнучачак, а мо нават і праўнукаў (з невялічкім, 4-5 сказаў, аповедам пра фота) на адрас «Звязды». Але адна ўмова — каб, зірнуўшы на фота, адразу ж было зразумела, што гэта «беларусікі». Арыгінальнасць і творчы падыход вітаецца! Аднаго з беларусікаў, якога мы убачым на здымках, чакае прыз.

■ Быць разам

КАХАННЕ-АНЛАЙН, або Ці могуць інтэрнэт-знаёмствы перарасці ў шлюб?

Цяжка паверыць, што на прасторах сусветнай павуціны можна спаткаць таго адзінага, з якім заручышся, каб правесці разам усё жыццё. Старэйшыя пакаленні наогул скептычна ставяцца да знаёмстваў праз інтэрнэт. Наш карэспандэнт з дапамогай рэальных гісторый паспрабавала разбурыць стэрэатып пра тое, што з адносін у рэжыме «анлайн» нічога добрага атрымаць не можа.

Гісторыя 1. «Першая думка, якая прыйшла мне ў галаву: «Дзякуй богу, што не горшы, чым на фота!»»

Вераніка і Сяргей ПАРЭЧЫНЫ.

31-гадовая Вераніка Парэчына сустрэць сваё каханне ў інтэрнэце не разлічвала. Яна зайшла на сайт з-за ціканасці і «падміргнула» хлопцу, які спадабаўся. «З Сяргеем пачалі перапісвацца і тэлефанаваць адзін аднаму адразу, — расказвае Вераніка. — Мы гаварылі пра ўсё на свеце: пра кнігі, пра погляды на жыццё... Неяк жартам у гутарцы я назвала свой адрас, і гэта было прынята да ўвагі. Спачатку я спалохалася: да мяне едзе малазнаёмы чалавек! Папярэдзіла дзвюх сябровак і перыядыч-

на выходзіла з імі на сувязь. Калі я адчыніла дзверы, першая думка, якая прыйшла мне ў галаву: «Дзякуй богу, што не горшы, чым на фота!»

Так і пачалі сустракацца маладыя людзі, потым з'ехаліся і праз год узялі шлюб. Сёння для Веранікі і Сяргея Парэчынскіх сэнс жыцця — гэта іх сыночак Лёвачка.

Гісторыя 2. «Зайшла, каб правесці скрыню, а нейкі хлопец напісаў «прывітанне»»

Аксана Карачанцава па дыска-тэках не хадзіла, а каханне знай-сці дзяўчыне хацелася. «Аднойчы я зайшла на mail.ru, каб правесці скрыню, а нейкі хлопец напісаў «прывітанне». Алег сам з Украіны, працаваў ва Уладзівастоку. Мы перапісаліся каля трох з паловай гадоў, розніца ў часавым поясе складала восем гадзін. Канешне, было складана падтрымліваць сувязь».

Доўгачаканая сустрэча адбылася зімой на мінскім вакзале. «Я адразу яго пазнала, — успамінае Аксана. — Алег аказаўся вельмі дапытлівым, пазнаёміла яго з Траецкім прад-месцем, Нацыянальнай бібліятэкай, Востравам слёз... З кожным днём ён

Аксана і Алег КАРАЧАНЦАВЫ.

Па выніках апытання GMI Pol, у якім паўдзельнічала каля 18 тысяч рэспандэнтаў больш чым з 18 краін свету, 10% людзей шукаюць партнёра для шлюбу ў інтэрнэце. Напрыклад, у ЗША штодзённа адбываецца каля 40 вяселляў сярод тых, хто знайшоў адзін аднаго на сайтах знаёмстваў (3% ад усіх шлюбаў).

мне падабаўся ўсё больш і больш. Наступная сустрэча адбылася праз паўгода расстання. Мы паехалі адпачываць у Крым». Аксана адразу пагадзілася, калі Алег зрабіў ёй прапанову. У шлюбе маладая пара жыве ўжо тры гады, а галоўнае ў жыцці абаіх — дачушка Алеся.

Што раіць псіхолаг?

«Адносіны па перапісцы — гэта ўтопія, бесперспектыўная на 96,645%, — лічыць Павел ЗЫГМАНТОВІЧ, сямейны псіхолаг. — Па-першае, пры перапісцы мы наўрад ці зразумеем эмоцыі, якімі чалавек афарбаваў паведамленне. Там, дзе ён уклаў іронію, мы можам убачыць абразы, сур'ёзныя намеры прыняць за жарт. Па-другое, мы не можам бачыць чалавека ў розных сітуацыях, у сутыкненнях з праблемамі. Мы бачым толькі тое, што ён хоча нам паказаць. Калі мы не валодаем дастатковай інфармацыяй, то пачынаем яе дабудоваць. У выніку атрымліваецца вобраз чалавека, які слаба звязаны з рэальнасцю. Калі знаёмства праз інтэрнэт хутка перарастае ў сустрэчы «ў рэале», гэта якраз нармальна: розніцы няма, дзе завязваць кантакт, галоўнае, яго развіваць».

Дзмітрый ПАТАП-ЧЫК, мастак-рэстаў-ратар, г. Мінск, 24 га-ды: «Я лічу, што без віртуальных знаёмстваў сёння не абы-сціся: пры стасунках ужываюць партнёраў хвалявацца, а ў інтэр-нэце адчуваюць сябе ў сваёй талерцы. У сусветным павуцінкі кола прэтэндэнтаў на руку і сэрца шырэйшае і імавернасць знайсці таго, хто табе падыходзіць, значна большая. У гэтым дапамагае анкета. Канешне, інтэрнэт-знаёмствы лепей хутка пе-ратвараць у рэальныя зно-сіны, а там як карта ляжа...»

яго сур'ёзныя праблемы ў рэальнасці. І вельмі вялікая верагоднасць натрапіць на псіха-лата. Лічу, што сапраўды класныя хлопцы і дзяўчыны на сайтах знаёмстваў не сядзяць. Я за рэальныя зносіны, таму што ўсе могуць выглядаць крута на фота (ёсць жа фоташоп). Ды і кантактаванне з дапамогай фраз, узя-тых з інтэрнэта, не патрабуе асаблівых на-маганняў. У рэальнасці можа аказацца, што чалавек і двух слоў звязець не можа».

Гісторыя 3. «Пешшу пераадолеў 15 кіламетраў, пакуль дабіраўся да мяне...»

Кацярына Длугазіма паклала вока на будучага мужа Вітальда ў школьныя гады. «Я яго яшчэ з тур-злёту памятала, — прызнаецца дзяўчына. — Праз чатыры гады вы-падкова натыкнулася на яго старон-ку «УКантакце», «лайкнула» фотку, а праз два дні ён мне ўпершыню напісаў. На наступным тыдні дамо-віліся сустрэцца. Аказваецца, ён пешшу пераадолеў 15 кіламетраў, пакуль дабіраўся са сваёй вёскі да маіх Скамарошак!» Да шлюбу Ка-цярына і Вітальд сустракаліся два гады, а сёння маладой сям'і каля 10 месяцаў.

«Насамрэч я праціўнік знаём-стваў праз інтэрнэт, — працягвае Ка-цярына. — Нават не ведаю, чаму зга-дзілася на сустрэчу. Напэўна, такі ў

Кацярына і Вітальд ДЛУГАЗІМЫ.

нас лёс. Сёння для мяне сям'я — са-мае каштоўнае ў жыцці. Раней я і ўя-віць не магла, што ў 20 гадоў выйду замуж, хацела спачатку пабудоваць кар'еру, але склалася па-іншаму, і я ніколі не шкадую». Маладыя атры-малі пасля шлюбу пакой у інтэрнаце ў Стоўбцах, стаяць на чарзе на пабу-дову кватэры.

Вераніка УЛАСЕВІЧ.
veronika.ulasevich@mail.ru

■ Ці чулі?

ПРЫГАЖОСЦЬ, ЯКАЯ ЗЫВАЕ З НОГ

Іранічнае стаўленне да захаплення дзяў-чат уласнымі здымкамі больш неакту-альнае. З бяскрыўднай прылады для атрымання прыгожых фота манапад ператварыўся ў эфектыўны сродак абароны. Як дзейнічаць на апярэджанне, шакаваць хуліганаў і адчуваць сябе ўпэ-нена, мы даведзіліся ў аўтару курсу.

— Ідэя гэтага курсу — вынік асэнсавання ўласнага досведу, — расказвае фітнес-трэнер Марына Шынкевіч. — Аднойчы мы з дзяўча-тамі даволі позна пасля трэніроўкі вярталіся дадому. За намі ўвязаліся чатыры дарослыя мужчыны ў стане алкагольнага ап'янення. Ад беспаспяховай спробы завязаць размову яны перайшлі да рашучых сьбё абароненай. Гэтай гісторыяй падзялілася з сяброўкамі і была вельмі здзіўлена: з падобнай сітуацыяй (часам і не аднойчы) сутыкалася кожная! Бяздзей-насць праблемы не вырашае, таму я звярнула-ся да Васіля Януля, які шмат гадоў займаецца адзінаборствамі, з просьбай дапамагчы мне практычнымі парадамі. Прааналізаваўшы сі-туацыю ў цэлым, мы прыйшлі да адназначнага выніку: валоданне прыёмамі самаабароны для сучаснай жанчыны неабходна!

— Але гэта павінен быць вельмі прасты комплекс прыёмаў, які ў стане засвоіць абса-лютна не падрыхтаваны фізічна чалавек, — дадае Васіль. — Далікатнай дзяўчыне скла-дана змагацца з раз'юшаным амбалам, таму ёй патрэбны дадатковыя дапаможныя прыста-ванні. А што з бяздоннай жаночай сумкі можна выкарыстоўваць найбольш прадуктыўна? Вы будзеце здзіўлены, але гіперпапулярны на гэты момант гаджэт — палка для сэлфі — сур'ёзная падтрымка ў справе самаабароны.

— Так і зарадзілася ідэя нашага курсу. Цал-кам ён разлічаны на 24 заняткі. За гэты час кожны зможа адпрацаваць 10 асноўных, не занадта складаных у выкананні прыёмаў, як з

прымяненнем сэлфі-палкі (аснова курсу), так і без, — кажа Марына.

— Сутнасць курсу ў тым, каб давесці вы-кананне прыёмаў да аўтаматызму. Самааб-арону можна параўнаць з плаваннем ці яздой на веласіпедзе: засвоіўшы адзін раз, вы не забудзеце механіку гэтых дзеянняў ніколі, — тлумачыць Васіль. — Наш вопыт — першы для Беларусі, а заняткі маюць строга практычную скіраванасць.

— Вось-вось. Мы занадта шмат гаворым. Давайце лепш прыойдзем да справы, — за-прашае ў залу Марына. З распушчанымі ва-ласамі, у вузкай сукенцы, на высокіх абцасах — вобраз у нашага інструктара выдатны, але ён ніяк не вяжацца з класічным уяўленнем пра трэніроўку.

Злавіўшы мой здзіўлены погляд, Марына з прамяністай усмешкай адказвае на няное пытанне: «Дакладна, я буду займацца менавіта ў такім выглядзе. І дзяўчаты на заняткі павін-ны прыходзіць у паўсядзённым адзенні. Мы ж рыхтуем іх не да паказальных выступленняў, а да рэальных жыццёвых сітуацый, калі не будзе часу змяніць нязручную спадніцу на спартыў-ныя штаны».

Заняткі Марына з Васілём будуць весці разам: яны дэманструюць пэўны прыём — дзяўчаты ў парах яго адпрацоўваюць. Акрамя таго, у зале кожны раз будзе прысутнічаць

Аляксандр — умоўны злачынец, але ў гэтым кантэксце — ахвяра: на ім ваяўніча настро-еныя жанчыны змогуць паспрабаваць удары ў поўную сілу. Але, як аднагалосна запэўні-ваюць трэнеры, бяспецы Аляксандра нічога не пагражае: яго здароўе будзе абараняць спецыяльныя пальчаткі. «На крайні выпадак ёсць баксёрская груша», — сціпла дадае бу-дучы «хуліган».

Марына займае баявую пазіцыю: імітуе сэл-фі-фотасесію. Злачынец не прымушае доўга чакаць сябе: атака, імгненне — нападаючы павержаны.

— Па-першае, выкарыстанне манапода да-зваляе стварыць ашаламляльны эффект неча-канасці: хто здагадаецца, што дзяўчына можа ўзброіцца настолькі нетрадыцыйным споса-бам? Па-другое, сэлфі-палка дае магчымасць фізічна больш слабаму саперніку, дзякуючы авалоданню хітрымі прыёмамі, адолець значна мацнейшага, — раскрывае тонкасці Васіль.

Аўтары курсу прадумалі асаблівасці па-вядзення пры розных тыпах нападу: ззаду, спера-ду, збоку, з зусім блізкай і крыху больш далё-кай адлегласці. «Чамусьці дзяўчатам больш за ўсё падабаюцца так званыя «неэтычныя» ўда-ры. На другім месцы па папулярнасці — удары ў нос. Можа, гэта таму, што яны каго-небудзь

У сталіцы запускаюць курс самаабароны з дапамогай палкі для сэлфі

канкрэтнага ўяўляюць у такія моманты», — смяецца Марына.

Калі надыходзіць мая чарга паспрабаваць свае сілы ў сутычцы, усё, сказанае раней, адыходзіць на другі план. У момант хоць і гульнявога нападу галава адключаецца па-сапраўднаму, і толькі што быццам бы добра ад-працаваны прыём імгненна знікае з памяці.

«Дзяўчаты на заняткі павінны прыходзіць у паўсядзённым адзенні. Мы ж рыхтуем іх да рэальных жыццёвых сітуацый, калі не будзе часу змяніць нязручную спадніцу на спартыўныя штаны».

— Універсальная і найбольш важная парада для любой непрадбачанай сітуацыі: узяць сябе ў рукі. Папярэдняя падрыхтоўка спрыяе ўма-цаванню ўпэўненасці ў сабе, а гэта карысна для розных сфер жыцця, — імкнецца растлу-мачыць мае няўдачы Васіль.

— Для розных сфер жыцця і абсалютна для розных катэгорый жанчын, дадае Марына. — У нас, напрыклад, быў такі выпадак: наконт за-няткаў пазванілі дзесяцігадовая дзяўчынка, яе маці і бабуля. І кожная з іх хоча авалодаць эфек-тыўнай тэхнікай самаабароны. Мы і ўсіх нашых супрацоўніц таксама прыцягнем да заняткаў.

У пацвярджэнне слоў трэнера да засваення прыёмаў запрашаецца супрацоўніца фітнес-клуба Дар'я. Далікатная бялявая дзяўчына ў лёгкай сукенцы — такіх павінны абараняць рыцары, але ў наш час кожная жанчына, якая паважае сябе, — сама сабе рыцар.

— У нас з Марынай — маленькія дзеці. Ме-навіта мацярынскі інстынкт прымушае заду-мацца пра бяспеку для мяня і ў першую чаргу для майго дзіцяці, — дзеліцца сваім мерка-ваннем Дар'я.

— Мы плануем пашырыць наш курс: павя-лічыць колькасць заняткаў і разнастайнасць дапаможных прадметаў, — кажа Васіль. — Калі задумацца — варыянтаў маса. Але хай лепш атрыманыя навыкі нікому ніколі не спат-рэбаваліся.

Дар'я КАСКО. kasko@viazda.by

■ Меркаванне

А ДЗЕ МОЙ ТАТА?!

Хто ж гэтая жанчына, што нарадзіла дзіця па-за шлюбам? Падманутая і пакінутая? Легкаверная і легкадумная? Няшчасная, якая спрабавала дзіцем утрымаць каханага? А можа, усяго толькі бесклапотная?

Не будзем рабіць выгляд, быццам не ведаем, што інтымныя адносіны людзей сёння, асабліва ў гарадах, выйшлі за рамкі шлюбных адносін. Можна па-рознаму да гэтага ставіцца, але лічыцца з гэтым прыходзіцца. У нашай краіне афіцыйна дазволены аборт, у аптэках без рэцэпта можна набыць кантрацэптывы, і ўсё ж жанчына часцей і часцей ідзе на тое, каб нарадзіць дзіця, нават калі і не зарэгістравана з яго бацькам. Чаму?

«Мы з Кацюшай сустракаліся амаль год, але ж я нічога не абяцаў ёй, у мяне жонка, двое дзяцей. І на табе! Яна раптам аб'яўляе, што ў яе будзе дзіця».

Адраду скажу, што на гэтае пытанне сучасныя сацыялагічныя даследаванні адказу, на жаль, не даюць, з той толькі прычыны, што такія не праводзіліся. Нягледзячы на актуальнасць і вастрыню праблемы пазашлюбнай нараджальнасці, яна не вывучана ні з сацыяльна-эканамічнага, ні з дэмаграфічнага, ні з медыцынскага пунктаў гледжання. Гэта значыць, ні кіраваць, ні хоць бы неяк уплываць на гэтую грамадскую з'яву, якая развіваецца стыхійна, мы пакуль не гатовы.

Ва ўсе часы з'яўляліся на свет пазашлюбныя дзеці, але гэтая сітуацыя была ўсё ж выключнай: закон строга караў маці, што парушылі маральнасць. Ды і сама жанчына, якая здзейсніла «фатальную памылку», пакутавала не менш, стараючыся схаваць свой сорам. А сёння яна ідзе з высока ўзнятай галавой. Адных гэта раздражняе, іншыя ставяцца з разуменнем.

У нашым заканадаўстве няма дзялення дзяцей на пазашлюбных і народжаных у шлюбе. Даўно ўжо адсутнічае прочырк у графе «бацька» ў метрыцы, дзяржава плаціць дапамогу адзінокай маці. Прызнанне і падтрымка пазашлюбнай сям'і зусім не азначаюць, што прынцыпы нашай маральнасці заахвочваюць

«свабоднае каханне». Аднак калі ў выніку пазашлюбных адносін з'явіліся дзеці, грамадства не мае права пакінуць іх без увагі.

І ўсё ж — чаму жанчына рашаецца на такі крок? Можа, у гэтых радках статыстыкі падказка: калі раней узростава пік маці-адзіночкі быў 17—18 гадоў, то цяпер — 30—40! Наўрад ці ў гэтым узросце можна дапусціць неабдуманнае мацярынства. Значыць, жанчына ідзе на гэта свядома. І тут давайце пастараемся яе зразумець.

— Калі б вы ведалі, што такое вяртацца з работы дадому, дзе не свецяцца вокны, дзе ніхто не чакае і не сустракае цябе, — расказвала адна з такіх жанчын. — Раней, калі жывая была мама, мы клапаціліся адна пра адну. Адзінота — страшэнная рэч. Самыя цяжкія дні — святы, усе смяюцца, гуляюць, веселяцца, а ты адна сядзіш за закрытым сталом у пустой кватэры. Пайсці ў госці — дык там усе сямейныя збіраюцца, і адчуваеш сябе няёмка. У нашым райцэнтры пазнаёміцца асабліва няма з кім і няма дзе. Мужчыны або жанатыя, або п'юць, лепш адной век векаваць, чым за такога замуж. А гады ж бягуць. Ужо трыццаць мінула. І я рашылася нарадзіць дзіця. Калі не суджана стаць жонкай, дык хоць маці.

Задаволіць патрэбу быць маці і жаданне пазбавіцца адзіноты — вось асноўныя матывы, менавіта яны і характэрныя для сённяшняга дня. На самай справе, эмансипацыя жанчын, яе эканамічная самастойнасць даюць ёй, як ніколі, магчымасць вырашаць праблемы асабістага жыцця. І яна гэта робіць. Часам проста вымушана рабіць.

А як жа інакш, скажыце? Бо, па той жа статыстыцы, жанчын у краіне больш, чым мужчын. Адніміце ад гэтай меншасці нікому не патрэбных мужыкоў-алкаголікаў. І тыя жанчынкі, для каго другой палавінкі не знайшлося, — патэнцыйныя маці-адзіночкі.

Ужо чую галасы некаторых пратэстуючых і абураных чытачоў, якія не жадаюць прымаць ніякіх довадаў: што ж гэта атрымліваецца, чужых мужоў з-пад носа ўводзяць, а вы апраўдваеце? Ды не, я не апраўдваю — спрабую зразумець. Хоць, нават зразумеўшы, лягчэй не становіцца — вельмі ж складаныя вузлы завязвае жыццё.

Неяк у газету, дзе я раней працавала, прыйшло пісьмо ад мужчыны: «Нядаўна вы надрукавалі матэрыял «У мяне расце сын». Гэта маё дзіця. Пазнаў я і аўтара пісьма. Так, мы з Кацюшай сустракаліся амаль год, але ж я нічога не абяцаў ёй, у мяне жонка, двое дзяцей. І на табе! Яна раптам аб'яўляе, што ў яе будзе дзіця. Хоць Каця і не падавала на аліменты, не заварвала ўсёй гэтай кашы з судом (ведаю я, як гэта ў іншых бывае), але ўсё роўна, у якое становішча яна мяне паставіла!»

«Гады ж бягуць. Ужо трыццаць мінула. І я рашылася нарадзіць дзіця. Калі не суджана стаць жонкай, дык хоць маці».

Ну, дарослыя ў рэшце рэшт разбярэцца паміж сабой. Давайце паглядзім на праблему з іншага пункту гледжання. Дзеці — як быць з імі, без віны вінаватымі? Вось пра каго трэба думаць у першую чаргу. Адна выхавальніца дзіцячага сада апісала шокавы стан хлопчыка, калі

ён замест звыклай версіі, што яго тата — капітан далёкага плавання, пачуў у двары (знайшліся-такі «добрая людзі») «тайну» свайго сапраўднага паходжання: таты, аказваецца, не было і няма.

Рана ці позна пытанне «а дзе мой тата?» у дзіцяці ўзнікне, ужо не кажучы пра тое, як цяжка без мужчынскага ўплыву выходзіць яго, асабліва калі гэта хлопчык. У сітуацыі скасавання шлюбу бацькоў (таксама не лепшай), ён усё ж мае магчымасць бачыцца са сваім татам, ведае сваю паўнаўладнаваную лінію, з якімі ў яго могуць захоўвацца цёплыя адносіны. У выпадку ж пазашлюбнага нараджэння дзіця часцей за ўсё адчувае псіхалагічны дыскамфорт, акрамя таго, медыкі заўважылі заканамернасць куды больш сур'ёзную: сярод такіх дзяцей больш высокі працэнт недарожаных, часцей сустракаюцца рознага роду паталогіі развіцця. Тлумачыцца гэта тым, што маці ў час цяжарнасці, нават калі яна свядома пайшла на гэты крок, знаходзіцца ў стрэсавым стане і зведвае далёка не станоўчыя эмоцыі, бо яе ўчынак ўспрымаецца неадназначна.

А што ж «пазашлюбны» тата? Грамадская думка, хоць і асуджае

пазашлюбныя сувязі, як гэта ні дзіўна, больш цяжкая да яго. У заканадаўстве некаторых краін іск аб устаўленні бацькоўства лічыцца абавязковым. У нас справа аб бацькоўстве заводзіцца ў выпадку, калі гэтага хоча маці. Але ж інтарэсы дзіцяці — у псіхалагічным, педагогічным, медыцынскім планах — патрабуюць, каб яго ў любым выпадку ведала, хто яго тата.

А ў матэрыяльных адносінах? З якой такой прычыны грамадства павінна вызваляць яго ад выдаткаў на ўтрыманне дзіцяці? Бо ўсё тое, што яно дае маці пазашлюбнага дзіцяці, адбіраецца ў астатніх грамадзян, у тым ліку тых, хто сам мае дзяцей і ўтрымлівае іх.

Таму, калі дзіця нараджаецца, трэба зрабіць усё для таго, каб яму не давалося расплачвацца шчасцем свайго дзяцінства за памылкі бацькоў і нават за «свядомы крок» маці. А як думаеце вы, лаважаныя чытачы і чытачкі? Можа, прытрымліваецца іншай думкі? Цікава было б прачытаць у нашай «Звяздзе».

Тацяна КУЗЬМІЧ.

г. Віцебск

■ Вазьму твой боль...

ВАРАЖЫЦЬ НА ЖЫЦЦЁ

АНДРЭЙ хацеў ахвяраваць грошы на лячэнне канкрэтнага падапечнага «Клуба 5000». Ён сустрэўся са мной, каб параіцца і выбраць. Я падрабязна расказала гісторыю ўсіх падапечных, намалювала сённяшняю сітуацыю і патрэбы кожнага. Ён абраў Наташу: яна тады ездзіла на дарогі працэдур у Еўропу. І тут жа асцярожна перапытаў:

— А што бывае з сабранымі сумами, калі дзіця неўзабаве памірае?

Я разумею хваляванне Андрэя. Хочацца патраціць не на пустое, дапамагчы — дык назаўсёды. Хочацца адчуваць сваю значнасць і ганарыцца ўнёскам у выратаванне жыцця.

Ён не адзін такі. Перыядычна на адрас дабрачыннага «Клуба 5000» прыходзяць лісты з просьбай параіць, для каго з дзяцей найбольш актуальная дапамога. Вось адзін з апошніх: «Мой сябар вырашыў ахвяраваць грошы на аперацыю хвораму дзіцяці. Але ён хоча дапамагчы з такой аперацыяй, якая з найбольшай доляй верагоднасці вылечыць дзіця. Ён не хоча траціць грошы на хваробы, якія цяжка паддаюцца лячэнню».

Я ведаю, што шматлікія дабрачынныя фонды адсейваюць мноства просьбаў пасля пільнага вывучэння дакументаў. Ёсць спіс захворванняў, з якімі яны не бяруць пад апеку. Фонды

не любяць рэцыдывы, бо вяртанне хваробы — нядобры знак. Яны не збіраюць на рэабілітацыю інвалідам, калі тая дае толькі невялікі працэнт паляпшэнняў. Ім не хочацца збіраць грошы ўпустую. А я не бяруся варажыць. Мой досвед у дабрачыннасці паказвае, што прадказаць немагчыма.

Каго пакінуць, каго забраць — вырашае Гасподзь.

І з ім не паспрачаешся.

ВЯЛІКІ і моцны Іван быў не падобны на пацыента дзіцячага анкацэнтра. Статны, шыракаплечы, накачаны — дзяўчаты вар'яцелі ад яго. Ваня быў спартсменам. Пасля школы планавалі паступіць ва ўніверсітэт на фізкультурны факультэт. Я ніколі не шкадавала хлопца. Была ўпэўнена, што ён тут выпадкова: скажам, аналізы падвялі, гемаглабін знізіўся. «Зараз пракапаецца і выйдзе на волю», — думалася.

Мы збігалі з бальніцы, калі ў яго не было працэдур. Гулялі па горадзе, каталіся на каруселях, елі марожанае, боўталі нагамі ў Свіслачы.

Пасля адной такой прагулкі мне патэлефанавала медсястра з аддзялення:

— Дзе вы былі, што рабілі? Ванька ў коме ў рэанімацыі. Яму забароненыя такія нагрукі. У яго чацвёртая стадыя і метастазы паўсюль...

Вялікі, моцны, статны і шыракаплечы Іван пражыў яшчэ восем месяцаў.

У Сяргея было крывяное захворванне, якое лечыцца перасадкай касцявога мозгу. Ён вытрымаў лячэнне і яго наступствы. Перажыў пабочныя эфекты і змены ў самім сабе. Ён ужо займаўся рамонтам дома, рыхтаваўся да паступлення, у клініку ездзіў толькі на кантроль. Мы даўно выдыхнулі і шчыра радаваліся за Сяргея. У той дзень ён набыў касцюм для школьнага выпускнога. А ўначы ўзнялася шалёная тэмпература, выявілі цяжкую інфекцыю — рэанімацыя, морг... Адтуль яго забіралі ў выпускны касцюм.

Алеся не прабыла ў рэмісіі і года. Праз восем месяцаў пасля лячэння хвароба вярнулася і забрала ўсе сілы дзяўчынкі. Яна імкліва губляла вагу, не магла есці, размаўляць, не ўставала з ложка. Побач з лейкозам у яе дакументах значылася анарэксія. У думках я ўжо прыняла хуткае скананне дзяўчынкі. А яна ачуняла! І вагу набрала, і лейкоз перамагла.

Лячыліся разам два спрытныя хлопцы. Ляжалі ў адной палаце з аднолькавым дыягназам. Адзін вучыўся на марака, другі на выратавальніка. Марака не стала, а выратавальнік

перакваліфікаваўся ў юрыста. Як гэта прадказаць? Каго выбірае хвароба: спартыўных ці з дрэннымі звычкамі? У каго збірае жыццё: у правага ці левага?

У думках я ўжо прыняла хуткае скананне дзяўчынкі. А яна ачуняла! І вагу набрала, і лейкоз перамагла.

Я не варажбітка і не магу прадказаць будучыню. Не магу чакаць ад іх выздараўлення ці сыходу. Не магу нават з дактарамі параіцца: яны не даюць стоадсоткавай гарантыі ні на што. Выратаваць і захаваць — не наша доля. Каго пакінуць, каго забраць — вырашае Гасподзь. І з ім не паспрачаешся.

... ПРАЗ год я зноў сустракаюся з Андрэем, ён яшчэ раз хоча ахвяраваць грошы.

— Я ў мінулы раз ахвяраваў на Наташу. На сайце прачытаў, што яе не стала. І гэта падштурхнула мяне... яшчэ раз дапамагчы. Усё роўна каму. Адрасуйце самі. Я больш не хачу выбіраць.

Тацяна НЕМЧАНІНАВА,
заснавальніца дабрачыннага руху
«Клуб 5000»

Падарунак Іеманжы

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар. «СГ»)

Праўда, пасля я крыху адтаяла. Бо Патэрсан быў адзіны, хто зацаніў мае драпікі (смяецца). Калі рыхтавалася да прэзентацыі, падумала: народ жа будзе галодны. І напярэды добры тазік бліноў. Патэрсан адзіны падшыў да мяне і сказаў: «О, такія крутыя драпікі». А пасля прэзентацыі прапанаваў разам пайсці паабедцаць. Есці я не хацела, бо кепска сябе ў той дзень адчувала.

П.: Яна сказала: «Я так хачу гарбаты». У Бразіліі не п'юць гарбаты проста так, як у вас. Успрымаюць яе як лекі. Але ў мяне дома нейкім чынам яна была. Сябра з Беларусі прывёз...

— Дык Воля не першы чалавек з Беларусі, якога ты ведаў?

П.: Не, праз каўчсёрфінг (сетка, якая аб'ядноўвае людзей з усяго свету, гатовых бясплатна прапанаваць начлежыя вандроўцы) я прымаў Кірыла Краўцова — фатографа з вёскі Чырвоны Кастрычнік, што пад Гомелем.

В.: Тая гарбата цалкам растапіла маё сэрца (смяецца). Мы пачалі сустракацца ледзь не на наступны дзень. Праз паўгода, калі стажыроўка закончылася, мне трэба было вяртацца дадому, каб абараніць дыплом ва ўніверсітэце. Я прапанавала Патэрсану паехаць са мной. Вельмі хацелася паказаць яму Беларусь.

«БЕЛАРУСКАЯ СТАЛА НАШАЙ САКРЭТНАЙ МОВАЙ»

— Патэрсан, ты ўжо ведаў б мой, чаму вырашыў вывучыць яшчэ і беларускую?

П.: Дзеля каханай, каб быць да яе яшчэ бліжэй, лепш яе разумець. Калі мы з Воляй прыехалі на экскурсію ў Нясвіж, яна мне распавядала пра замак, пра Радзівілаў, пра прывід Чорнай Панны. Пры гэтым часта ўжывала беларускія слоўцы. Тады я падумаў: «Воля — беларуска, мы ў Беларусі, чаму мы размаўляем па-руску?» І вырашыў вывучыць мову.

В.: Прычым Патэрсан выбраў цудоўны метады — без падручнікаў. Проста забараніў мне звяртацца да яго на іншых мовах. Пастаянна пытаўся: «А як гэта будзе па-беларуску? А як пра гэта лепш спытаць?» Я тлумачыла, тады ён паўтараў за мной, я мусіла адказваць, выпраўляць памылкі. Трэба было бачыць, як абрадавалася мая бабуля, калі ўпершыню пачула ад Патэрсана беларускую мову.

П.: «Ой, божухна, ён жа па-нашаму гаворыць», — сказала.

В.: Толькі тады (а раней яна чула, як ён гаворыць па-руску) сказала так. Значыцца, раней усё ж не па-нашаму было. Дарэчы, з бабуляй я стала размаўляць па-беларуску, толькі калі Патэрсан вывучыў беларускую. Я ж вырасла ў рускамоўнай сям'і, вучылася ў рускамоўнай школе. Беларускую мову чула толькі на ўроках мовы і літаратуры, гісторыі Беларусі. Упершыню з цалкам беларускамоўнымі людзьмі я пазнаёмілася ў 15 гадоў на краяўдальным летніку. З таго моманту пачала пакрысе размаўляць па-беларуску, але толькі з тымі, хто адказваў на роднай мове. У грамадскіх месцах пераходзіла на рускую, для зручнасці. Гэты комплекс я пераадолела дзякуючы Патэрсану: ён прыныцаваў размаўляць з беларусамі толькі па-беларуску, як бы яму ні адказвалі. Падумала: «Ну а чым я горшая?» І бяру цяпер з яго прыклад.

— Паміж вамі ўжо чатыры агульныя мовы: партугальская, руская, англійская ды беларуская. На якой з іх размаўляеце часцей?

В.: Часам па-партугальску, часам па-беларуску. У залежнасці ад сітуацыі, настрою. Калі мы штосьці абмяркоўваем на вуліцы, але не хочам, каб нехта разумее, што мы кажам, ужываем беларускую. Яна стала нашай сакрэтнай мовай. Ва ўніверсітэце мы выкладаем англійскую і рускую,

з вучнямі размаўляем гэтых мовах, але ў штодзённым жыцці мы імі звычайна не карыстаемся.

— Нягледзячы на тое, што вы жывяце ў Бразіліі, беларускаці ў вашым жыцці хапае. Вунь нават на сцяне, бачу, вісяць славянскія лялькі...

В.: Іх мая мама рабіла. Побач (паказвае) — нашы з Патэрсанам гравюры. Гэта адно з агульных захапленняў. Летась зрабілі сямейную выставу «Беларускі Саўадор». Спалучаем беларускія матывы з бразільскімі. У мяне, напрыклад, ёсць серыя гравюр — беларускія абрадавыя святы: Купалле, Каляды, Гукане вясны і Багач.

— На некалькіх здымках бачыла вас у нацыянальных беларускіх строях...

В.: Так, мы вельмі любім іх апранаць. У строях мы хадзілі на канцэрт гурта «Стары Ольса» ў Гомелі. Потым удзельнічалі ў Купалаўскіх чытаннях, што ладзілі беларусы Масквы ля помніка Янку Купалу. Падрыхтавалі ўрываек з «Паўлінкі». Гэта было вельмі смешна. Патэрсан дагэтуль мяне называе Зязюлькай.

П.: (артыстычна) Зязюлька мая ненаглядная (смяюцца).

В.: У Патэрсана ёсць ільняная кашуля з вышыўкай. Знайшлі яе дзесьці ў бабуліным куфары. Але яна больш сцэнічная, стылізаваная. На мне ж — сапраўдная, рэканструяваная вышыванка. Яна ў мяне яшчэ з тых часоў, як я спявала ў ансамблі «Гуда». Гэтым строем вельмі даражу, таму прывезла яго з сабой у Саўадор. Я яго апранаю, калі распавядаю тутэйшым людзям пра беларускую культуру, праводжу майстар-класы.

«Муж прыныцаваў размаўляе з беларусамі толькі па-беларуску, як бы яму ні адказвалі. Падумала: «Ну а чым я горшая?» І бяру цяпер з яго прыклад».

— Воля, наколькі ведаю, твая магістарская праца прысвечаная беларускай тэматыцы?

В.: Так, я вучыся ў магістратуры на архітэктурным факультэце. Пішу магістарскую працу, якая архітэктурна спадчына выкарыстоўваецца ў фарміраванні нацыянальнай ідэнтычнасці. На прыкладзе Мірскага і Нясвіжскага замкаў. Гэта адны з найбуйнейшых турыстычных аб'ектаў Беларусі, якія ўвайшлі ў спадчыну ЮНЭСКО. На новых беларускіх грошах, дарэчы, яны таксама змешчаны. Я іх аналізую ў сваёй працы.

— Патэрсан, чула, што ты напісаў кнігу пра СССР. Адкуль такі інтарэс да гэтай тэмы?

П.: Усё пачалася, калі мне было 14 гадоў. У школе ўбачыў, як аднакласнікі білі адзін аднаго кніжкай.

«Нельга біцца кніжкамі, іх трэба чытаць», — сказаў я хлопцам. Тая кніжка была са стосу макулатуры, таму я адабраў яе ў іх і забраў дадому. Гэта быў падручнік па сусветнай гісторыі. Там я ўпершыню прачытаў пра Савецкі Саюз — краіну, якая перамагла фашыстаў. Я падумаў: «Такая моцная дзяржава, найвялікшая ў свеце. Чаму яна знікла?» Гэтая думка не давала мне спакою. Калі выраш, я захацеў вывучыць рускую мову. Курсаў такіх у маім горадзе ніхто не праводзіў, таму я спампоўваў аўдыякурсы і кніжкі ў інтэрнэце і вучыў самастойна.

«Бабуля Воля, у гонар якой мяне назвалі, вельмі цёпла прыняла Патэрсана. Унучком яго называла».

Потым з'явілася магчымасць паехаць у Расію на стажыроўку. Масква, якую я ўбачыў, істотна адрознівалася ад той, пра якую я чытаў. «Цікава, што б Сталін падумаў, калі б ён апынуўся ў сучаснай Маскве?» — агучыў я сваю думку Волі. Яна сказала: «Ну, дык напішы пра гэта кнігу. Стане бестселерам». Дарэчы, адна з галоўных гераінь маёй антыўтопіі — беларуска...

«ДЛЯ МЯНЕ СВАЯКІ БОЛЕЙ ЗАМЕЖНІКІ, ЧЫМ ВОЛЯ»

— Калі і дзе нарадзілася ваша беларуска-бразільская сям'я?

В.: Распісаліся мы пасля таго, як вярнуліся ў Саўадор. Прапанову ж мне Патэрсан зрабіў у Кіеве. Мы паехалі туды, каб падоўжыць яму візу.

П.: Я даўно набыў пярсцёнкі і хацеў зрабіць Волю прапанову. Усё чакаў зручнага моманту. У Кіеве гэта нарэшце атрымалася. Мы цэлы дзень гулялі па горадзе. Увечары, калі стомленыя дабраліся да помніка Радзіма-Маці, я дастаў пярсцёнкі...

— Як Воля адраагавала? Адрозна дала згоду?

В.: Я плакала ад шчасця. Калі Патэрсан папрасіў заплюшчыць вочы, падумала: «Ну, няўжо?».

— Як успрынялі ваш выбар бацькі?

В.: Першая рэакцыя маіх бацькоў на тое, што Патэрсан зрабіў мне прапанову: «Ну нарэшце». Бабуля Воля, у гонар якой мяне назвалі, вельмі цёпла прыняла майго будучага мужа. Унучком яго называла. На жаль, яе нядаўна не стала.

П.: Воля бабуля, калі мы прыездзілі да яе ў Наваполацк, заўсёды казала, што мы падобныя. «Такія ўжо носікі аднолькавыя» (смяюцца), — паўтарала. Насамрэч Воля вельмі падобная да маёй стрыечнай сястры.

На адпачынку з бацькамі ў Рыа-дэ-Жанэйра. Злева направа: Патэрсан, ягоны бацька Саўадор, мама і тата Волі (Юлія і Уладзімір) і Воля.

— Што для вас галоўнае ў сямейных адносінах?

П.: Каханне, мір...

В.: Мы штодня па некалькі разоў кажам адно аднаму: «Я цябе кахаю». Я лічу, што гэта лепш, чым недаказаць. Але мала проста казаць. Каханне трэба пацвярджаць учынкамі. Падтрымліваць і паважаць выбар адно аднаго і не навізаць свае рашэнні і жаданні. Каханне — гэта не тое, што ты мой і павінен рабіць тое, што я хачу.

П.: Для мяне гэта не каханне.

— Згодна, гэта зняволенне.

П.: А каханне — гэта, наадварот, воля.

В.: Або Патэрсан, глядзячы з якога боку паглядзець (смяюцца).

— Ёсць меркаванне, што людзі рознага менталітэту ніколі не будуць разумець сваіх каханых так, як іх суайчыннікі...

П.: Воля найлепш за ўсіх у свеце мяне разумее. Для мяне ўсе астатнія, у тым ліку мае сваякі, болей замежнікі, чым жонка. Воля для мяне не замежніца. У нас адна нацыянальнасць. А ва ўсіх астатніх — іншая. І, здаецца, гэта ўзаемна.

В.: Вядома, ўзаемна. Наогул, нацыянальнасць — не панаця. Усё вельмі індывідуальна. І ў аднацыянальных сям'ях не заўсёды пануе паразуменне.

— Ведаю нямаю сем'яў, якіх аднае толькі поабіт, а вольны час яны бавяць паасобку, бо розныя інтарэсы. Я прагледзела вашыя фотаздымкі на старонцы ў Фэй-

сбуку, дык склалася такое адчуванне, што вы не расстаяцеся ні на хвіліну.

В.: Нам пашанцавала. У нас вельмі шмат агульных захапленняў. Таму тое, што мы разам практычна ўвесь час, — гэта не падаецца, гэта праўда. Разам працуем на праектах, вучымся ў адным універсітэце, ходзім у адну і тую ж спартзалу, бегаем, наведваем майстар-класы. Сёння раница ездзіла ва ўніверсітэт адна, на цэлы дзень гадзіны. І так ссумавалася. Мы ўжо дзве гадзіны з табой размаўляем і нават ні разу не абняліся, непарадак (абдымаюцца).

П.: Калі мой шэф пытаецца, ці магу я выкладаць у нейкі канкрэтны дзень, я кажу: «Трэба спачатку спытаць у Волі». Не таму, што яна мяне прымушае, кантралюе, не. Яна проста плануе лепш за мяне.

В.: Патэрсан — майстар імпрывізацыі. Мне гэтага бракуе. Таму я адказваю за планаванне, а Патэрсан — за імпрывізацыю, калі штосьці ідзе не па плане (смяюцца). Мы ў гэтым сэнсе дапаўняем адно аднаго. Ды і ўвогуле разам нам лягчэй і ў працы, і ў навучанні, і ў штодзённых справах.

— І якія ў вас планы на бліжэйшую будучыню?

В.: Жыць тут і цяпер. Магістратуру скончыць.

П.: Я хачу паспрабаваць паступаць у дактарантуру сёлета. У нашай сям'і ёсць стары дом у гістарычным цэнтры горада. Мы з Воляй марым зрабіць там хостэл. Але пакуль што не ведаю, калі зможам, бо складаная бюракратычная сітуацыя: дом стаіць у руінах, але нам не даюць яго адрастаўраваць. У мяне ёсць яшчэ ідэі для новых кніг.

В.: Плануем 4 верасня прабегчы паўмарафон. Дарэчы, у той жа дзень 21-кіламетровы забег будзе ладзіцца і ў Мінску. Трэнеруемся пастаянна. У Саўадоры вельмі шмат праводзіцца забягаў. Яны накіраваны на тое, каб зматываваць людзей займацца спортам.

— У Бразіліі зараз праходзяць Алімпійскія гульні. Якую каманду падтрымліваеце?

В.: Вядома, беларусаў і бразільцаў. У Алімпіядзе будзе ўдзельнічаць дзяўчына з Саўадора, з якой мы пазнаёміліся, калі разам бегалі ў сакавіку. Я хацела б паглядзець, як яна выступіць. Зычу ёй перамогі. Як і землякам. Параалімпійскія гульні хацела б паглядзець, беларускія спартсмены там таксама будуць змагацца за медалі. Мясце заўсёды здзіўляла, чаму яны не так моцна асвятляюцца ў медыя. У нас заўсёды на забягах ёсць параатлеты. Яны такія крутыя.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

dryla@viazda.by

Фота з сямейнага архіва герояў.

Інсцэніроўка купалаўскай «Паўлінкі».

ВЯЛІКІ І ТОЎСТЫ ЛОРЫ: ЛЮБІМЫ ПРАЎНУК, ЯКІ ГУЛЯЕ ПА НАЧАХ

У год Малпы кожны мае свае надзеі. Але адна справа — жыць пад знакам Малпы, а іншая — кожны дзень праводзіць побач з гэтым хітрым звяркою. Ужо два гады ў мінскай кватэры жыць дзяўчына Ія Каломенцава і яе гадаванец — вялікі і тоўсты лоры Олівер. Як жа яны ўжываюцца? Каб зразумець гэта, выпраўляемся да іх у госці.

Чужыя людзі — стрэс для Олівера

Сустрэчу Ія прызначае на вечар пятніцы. Дзевятая гадзіна. У гэты час начны звярок Олівер прачынаецца — спаць ён кладзецца а сёмай раніцы, калі гаспадыня сыходзіць на працу. Мы заходзім у пакой Іі і адразу заўважаем вялікую клетку. З доміка-спальні асцярожна і недаверліва высюваецца невялікая галава. Вялікія сумныя вочы з цікаўнасцю разглядаюць гасцей. Лоры глядзіць пранікнёна і вінавата, як хатні эльф Дабі з «Гары Потэра».

— Олі яшчэ не прачнуўся, — кажа Ія і ідзе наразіць на кавалкі невялікі яблык — гатаваць свайму сябру вячэру. Мы з Сяргеем «прыліпаем» да клеткі і не можам адарваць вачэй ад лоры (мой унутраны «міміметр» проста зашкальвае). У пакой спакойна заходзіць руская блакітная кошка Нора — яшчэ адна гадаванка сям'і Каломенцавых. У адрозненне ад недаверлівага Олі яна адразу ідзе на кантакт, не звяртаючы ўвагу на свайго экзатычнага суседа. Вяртаецца Ія. Убачыўшы ў руках гаспадыні кавалкі яблычка, Олівер вельмі павольна працягвае пярэдняю лапку і малюсенькімі пальчыкамі акуратна забірае вячэру. Голад перамог страх. Адзін кавалак, другі, трэці — малпа са смакам упісвае садавіну, асабліва не саромеючыся гасцей, хоць мы памятаем: чужыя людзі — стрэс для гэтай жывёлы. Сачыць за рухамі Олівера — адно задавальненне, калі не сказаць больш — сапраўдная медытацыя. Заднія ногі: для лоры — яны і апора, і страхука. Язычок у малпы дваіны — каб усё прамацаваць. Да чаго ж асцярожны!

— Спачатку я спала па некалькі гадзін у дзень: не магла адарвацца ад клеткі, назірала за Оліверам, — прыгадвае Ія.

Увогуле ж, першыя месяцы з экзатычным прымамат у дзяўчыны былі няпростымі: Олівер доўга прывыкаваўся да новай абстаноўкі. У мінскую кватэру трохмесячная малпа трапіла аж з маскоўскага пітомніка. Па словах Іі, напачатку ён не ішоў на рукі і не цягнуўся, калі да яго дакраналіся. На гэта ён адказваў укусамі. Але клопат Іі і час зрабілі сваю справу: нарэшце Олівер асвоіўся і адчуў сябе тут гаспадаром.

— Гэта той выпадак, калі чалавек не можа стаць уласнікам для жывёлы, як для ката ці сабакі. Олівер не будзе рабіць тое, што яму загадваюць. Яго нельга проста так ціскаць альбо цягаць — толькі ў тым выпадку, калі ён дазволіць, — адзначае дзяўчына.

Оліверу падабаецца, калі Ія яго вычэсвае. Звярок адразу расслабляецца і ў адказ пачынае старанна вылізваць руку сваёй гаспадыні. Задавальніць яго цяжка, затое раззваваць вельмі проста. Асабліваю нелюбу лоры мае да падгузнікаў. Ія апранае іх на Олівера, калі выпускае прымата пагуляць па кватэры. Пакуль падгузнік чысты — усё добра. Зрабіўшы справу, Олі страшна раздражняецца: чаму гэта ён вымушаны насіць на сабе нешта непрыемнае? За такую непавагу Ія можа атрымаць ад «Олівера» — укусы лоры зажываюць доўга. Мне ж давялося адчуць лёгкі пракус на першы погляд бяскрыўднай малпачкі...

ЗВЯЗДА

У Олівера сумны, а часам крыху вінаваты позірк — як у эльфа Дабі з «Гары Потэра».

Дарэчы, чаму ён вялікі і тоўсты, хоць важыць усяго два кілаграмы? Аказалася, што ў сямействе лорыевых ёсць сапраўды маленькія малпы. Даволі часта лоры памылкова называюць лемурамі, але гэта не так. Лоры, альбо лорыевыя, — самастойнае сямейства макраносых прыматаў, якое складаецца з пяці родаў: бенгалскі, павольны, яванскі, калімантанскі, малы.

Убачыць шакалад — вочы расшыраюцца

Ія прызналася, што раней нават не думала заводзіць хатнюю жывёлу. Кошка Нора — гадаванка сястры. Але, убачыўшы ў інтэрнэце фота вялікіх і тоўстых лоры, дзяўчына «загарэлася» і пачала чытаць пра незвычайных

пільна сочыць за рацыёнам свайго сябра: цвыркуны, мадагаскарскія прусака, перапяліныя яйкі, садавіна, агародніна і нават вітаміны ў гелі «Супрадзін кідс». Але ж забаронены плод заўжды самы смачны! Аднойчы Олі пакаштаваў шакаладных цукерак. Смакоцце ён ацаніў на самы высокі бал і пасля нават краў іх. Калі Ія заспела лоры за паяданнем шакаладу, то вырашыла адвучыць яе. Каманду «нельга» развучвалі на каробцы цукерак. Лоры выдатна запомніў гэтае страшнае слова і, пачуўшы яго, хавае свой нос.

Жахі бабулі не апраўдаліся: малпа збольшага паводзіць сябе акуратна. На ноч лоры пакідаюць у адным з пакояў, найчасцей у спальні Іі. Уначы ён блукае і займаецца сваімі справамі. Ён так палюбіў лазіць у шафу і грызці скураныя рэчы, што цяпер даводзіцца

носнаў. У знаёмых Іі два лоры спачатку ўжываліся добра, але ў выніку не сышліся характарамі, і самец пакусаў самку. Жывёл давялося рассяліць па розных пакоях.

Сваім выглядам Олівер паказвае, што яму няблага жывецца і самому. Ія кажа, што на яе лоры зьятае ўвагу, толькі калі яму гэтага захочацца. За два гады ён не змог пасябраваць з Норай, абыякава ставіцца да кошки. А той, у сваю чаргу, цікава — хто ж гэта такі. Нора прынохвваецца да суседа, але, як толькі малпа пачне варушыцца, адразу ж уцякае.

Малпа — гэта не цацка!

У пакой падтрымліваецца «трапічны клімат» — Олівер адчувае сябе камфортна пра тэмпературы не меншай за 22 градусы цяпла. Увогуле, вялікія і тоўстыя лоры паходзяць з Індыі, Бангладэша і краін Індакітая. Ія раскрыла страшную праўду: у Тайландзе гэтых звяркоў выкарыстоўваюць у якасці жывых мадэляў для фатаграфавання з турыстамі. Зразумела, дзікія малпы не выносяць прымусу і жорсткага абыходжання (жывёлам выдаляюць зубы, каб яны не пакусалі кліентаў). Жывуць гэтыя лоры не больш за адзін турыстычны сезон.

— Даволі часта людзі заводзяць лоры як прыгожую цацку, — дзеліцца досведам Ія. — Пасля разумеюць: паціскаць зверка нельга, на кантакт ён ідзе слаба, і ў выніку перапрадаюць. У лоры ламаецца псіхіка: не паспеў ён прывыкнуць да аднаго гаспадара, а тут ужо іншы. Малпы не разумеюць, што адбываецца, ад чаго яны літаральна вар'яцеюць. Я не раіла б заводзіць лоры сем'ям, дзе ёсць дзеці, ці проста для забавы. Трыманне такога звярка — вялікая адказнасць.

Кожная жывёла, як і чалавек, можа захварэць. Олі не стаў выключэннем: яму лячылі панкрэатыт. Іі вельмі пашанцавала знайсці ў Мінску ветэрынара, які пагадзіўся працаваць з экзатычнай жывёлай.

На развітанне Олівер паціснуў мне і Сяргею руку. Гэта вельмі кранальнае відовішча: спрытны, але тоўсты і маленькі лоры глядзіць вам у вочы і акуратна сціскае сваімі малюсенькімі пальчыкамі ваш палец. Сыходзіць ад прыгажуня, які за паўтары гадзіны разняволіўся і стаў больш гуллівым, зусім не хацелася.

Кацярына РАДЗЮК.

■ **Добрая справа**

У КЛЯКСЫ І ВАКСЫ — НОВЫ ДОМ

«Зрабіў яго мой тата — майстар на ўсе рукі, — піша мінчанка **Вольга ПАЎЛОУСКАЯ**. — А Клякса і Вакса — гэта дзве кошки з нялёгкім лёсам.

Ім давялося зведаць і холад, і голад, пакуль яны не патрапілі да Ніны Уладзіміраўны. І калі Кляксу проста забралі з вуліцы, адкармілі і адмылі, то з Ваксай жанчыне давялося паняньчыцца. Кошка была пародзістай, але, хутчэй за ўсё, з-за невялікай неадпаведнасці пародзе ад яе расшылі пазбавіцца і проста выгналі на вуліцу, дзе яна падхапіла смяротную кашачую інфекцыю. У прытулку гаротніцы не маглі дапамагчы, і Ніна Уладзіміраўна, параіўшыся з мужам, забрала Ваксу дадому. Яе прыйшлося ад Кляксы, бо магла заразіць здравую кошку. Ніна Уладзіміраўна выходжвала хворую некалькі месяцаў, трымаючы ў асобным пакоі. Даводзілася нават штотараз пераапрацаваць — здымаць адзенне, у якім жанчына знаходзілася каля хворы кошки, каб потым не разнесці заразу. Увесь гэты час муж быў побач і падтрымліваў усіх «дзяўчынак». Зразумела, і Клякса і Вакса адчувалі сябе як у раі: кіпчачкі, ляжанкі, кошчыкі, цацкі... Як кажа адзін наш знаёмы, «мне б так дзень пажыць».

Адкуль мы ўсё гэта ведаем? Неяк «мама Кляксы і Ваксы» (як сябе жартам называе Ніна Уладзіміраўна) убачыла на прастрэх інтэрнэту каціны домік сваёй мары. Або домік кацінай мары? І патэлефанавала нам, бо ведала, што ў нашага таты залатыя рукі, — і зараз у яе гадаванак новае экалагічнае жыллё з дрэва. Хай у кожнага катка будзе свой домік!»

Пачуццё голаду перамагло пачуццё страху перад чужымі людзьмі.

звяркоў, потым стала перапісвацца з гаспадарамі такіх малпаў. Некалькі месяцаў на роздум — і ўрэшце Ія, нікому нічога не сказаўшы, паехала на выхадныя ў Маскву, а вярнулася ўдваіх з Оліверам.

— Я жыву з бабуляй і сястрой, дык бабулі патлумачыла, што прывязу невялікую малпачку, — узгадвае Ія. — Аднак яна, вядома ж, уявіла сабе макаку, якая разносіць дом ушчэнт. Цяпер бабуля вельмі прывязалася да Олівера і нават заве яго сваім праўнукам.

«Праўнук», зразумеўшы сваё прывіляванае становішча ў гэтай сям'і, дазваляе сабе розныя выбрыкі. Напрыклад, ён можа раптоўна запусціць сваю лапу ў талерку Іі і выпачіць сабе нешта смачнае. І гэта нягледзячы на тое, што гаспадыня

заклейваць дзверкі скотчам. Ранкам Олівер можа залезці да Іі пад коўдру і спаць. Альбо пачне перабіраць вала-сы сваёй гаспадыні...

Мы заўважылі, што Оліверу падабаецца яго жылло: звярок з задавальненнем вяртаецца ў свой домік. Клетка прасторная і выдатна абстаўленая. Акрамя кармілкі, пайкі, ёсць невялікі домік з какосавай шкарлупіны, у які Ія кладзе розную смакату, цацкі. Унізе ляжыць пялюшка для туалетных патрэбаў.

— Олі вельмі любіць свой дом і падтрымлівае чысціню ў ім, — распавядае пра свайго гадаванца Ія.

Можна было б завесці яму сяброўку, але Ія кажа, што тут не ўсё так проста. Лоры павінны жыць разам, толькі пасля перыяду заляцанняў яны пераходзяць да наступнага этапа ад-

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Наименование (описание) имущества и его стоимость	Лот № 1. Капитальное строение (здание автоматизированной компрессорной), инв. №200/С-73289, общей площадью 1295,4 м ² , стоимостью 108 592 рубля
Собственник (владелец) имущества	ОАО «Завод «ЭВИСТОР» (УНП 300149331)
Наличие обременений	Отсутствуют
Местонахождение (адрес) имущества	г. Витебск, пр-т Фрунзе, 81
Место (адрес), дата и время проведения торгов	23.08.2016 в 12.00 часов г. Витебск, ул. Б. Хмельницкого, 10/1, каб. 1.3
Справочная информация об организаторе торгов	Управление принудительного исполнения ГЮЮ Витоблисполкома (г. Витебск, ул. Б. Хмельницкого, 10/1 www.vitebskjust.gov.by) Судебный исполнитель Ткаченко Сергей Владимирович, тел./факс (80212) 610421, (8033) 6879148
Условия и порядок проведения торгов	Лицо, желающее принять участие в торгах, до начала торгов обязано:
	1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством. 2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет управления принудительного исполнения ГЮЮ Витоблисполкома №3642903001037 в ф-ле 200 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 635, УНП 300002505, не позднее 15.00 22.08.2016 г. Минимальная величина первого шага – 5% от первоначальной стоимости лота. В соответствии с частью 3 статьи 401 Хозяйственного процессуального кодекса Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется покупателем имущества

Организатор торгов, ликвидатор ООО «Белсервисснаб» – Михайлова Светлана Анатольевна, действующая на основании Протокола внеочередного собрания участников ООО «Белсервисснаб» №71 от 05.02.2016 г., сообщает о проведении торгов по продаже имущества, а именно:

Предмет торгов:

№ лота	Наименование лота	Кол-во, ед.	Начальная цена за 1 ед. лота в белорусских рублях	Шаг торгов 5%	Задаток 10%
1	Артезианская скважина	1	9785,13	489,25	978,51
2	Здание швейного цеха (В1/Д)	1	35226,47	1761,32	3522,65
3	Здание мебельного цеха	1	228972,04	11448,60	22897,20
4	Здание склада готовой продукции	1	31312,41	1565,62	3131,24
5	Здание пилорамы	1	211358,81	10567,94	21135,88
6	Здание склада (В1/К)	1	140905,87	7045,29	14090,58
7	Здание котельной (В1/К)	1	260284,46	13014,22	26028,44
8	Здание склада	1	76324,01	3816,20	7632,40
9	Здание мебельного цеха	1	399233,30	19961,66	39923,32
10	Здание кузницы (В1/к)	1	29355,39	1467,76	2935,54
11	Здание бани	1	264198,51	13209,93	26419,85
12	Здание мельницы (В1/к)	1	58710,78	2935,54	5871,08
13	Здание мебельного цеха	1	213315,83	10665,79	21331,58

Продавец – ООО «Белсервисснаб». Торги проводятся в форме аукциона, открытого по составу участников и по форме подачи предложений о цене. До подачи заявления на участие в торгах Претенденту необходимо перечислить задаток в безналичной форме по следующим платежным реквизитам: **ООО «Белсервисснаб» р/с 3012000293011 в ЦБУ 5 г. Минска ЗАО «Центр банк» код 820, УНП 690259099.**

Прием заявлений на участие в торгах осуществляется с момента опубликования настоящего объявления и по 9 сентября 2016 года в рабочие дни с 10.00 до 16.00 по адресу: г. Минск, пер. Горный, 3, комн. 11. Окончание приема заявок на участие в торгах прекращается за 7 дней до даты, на которую назначено проведение торгов. Задаток должен поступить на указанный счет Продавца не позднее **9 сентября 2016 года.**

Торги состоятся 16 сентября 2016 в 12.00 по адресу: г. Минск, пер. Горный, 3, комн. 11.

Лица, желающие участвовать в торгах, обязаны подать организатору торгов в указанный в объявлении о проведении торгов срок заявление на участие в торгах с приложением следующих документов:

- заверенного банком документа, подтверждающего внесение суммы задатка на текущий (расчетный) банковский счет, указанный в объявлении о проведении торгов;
- для индивидуального предпринимателя – копии свидетельства о государственной регистрации индивидуального предпринимателя (без нотариального засвидетельствования);
- для юридического лица – доверенности, выданной представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководителем), а также копии свидетельства о государственной регистрации юридического лица (без нотариального засвидетельствования);
- для иностранного юридического лица, иностранной организации, не являющейся юридическим лицом, созданной в соответствии с законодательством иностранных государств иностранным государством и его административно-территориальными единицами в лице уполномоченных органов, международной организации – легализованных в установленном порядке копий учредительных документов, выписки из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иного эквивалентного доказательства статуса юридического лица в соответствии с законодательством страны происхождения, документа о финансовой состоятельности, выданного обслуживающим банком (без нотариального засвидетельствования);
- для представителя гражданина Республики Беларусь, в том числе индивидуального предпринимателя, – доверенности, оформленной в соответствии с законодательством.

При подаче документов на участие в торгах граждане Республики Беларусь, иностранные граждане и лица без гражданства, а также граждане Республики Беларусь, постоянно проживающие за пределами Республики Беларусь, в том числе представители юридических лиц Республики Беларусь, предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

Победителем признается участник торгов, предложивший наиболее высокую цену приобретения лота по сравнению с предложениями других лиц.

Победитель торгов возмещает затраты, связанных с организацией и проведением торгов.

Закончение договора купли-продажи осуществляется в течение 7 рабочих дней со дня проведения торгов.

Участникам, не признанным победителями, задаток возвращается в безналичной форме в течение 5 банковских дней с момента утверждения протокола об итогах торгов.

Результаты торгов оглашаются в день проведения торгов.

В случае, если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним участником, предмет торгов продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Порядок проведения торгов, условия, оформление участия в торгах определяется положением о проведении торгов по продаже имущества ООО «Белсервисснаб», ознакомиться с которым можно в дни приема заявлений на участие в торгах.

С дополнительной информацией о предмете торгов можно ознакомиться по адресу: г. Минск, пер. Горный, 3, комн. 11. Тел.: (017) 290-09-40, 286-30-13.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ТОРГАХ (В ФОРМЕ АУКЦИОНА) Городокский районный исполнительный комитет Витебской области проводит открытые торги в форме аукциона по предоставлению права заготовки и (или) закупки виноградной улитки (Helix pomatia) на территории Городокского района Витебской области

Наименование предмета аукциона	Характеристика предмета аукциона	Начальная цена продажи предмета аукциона, рублей	Сумма задатка, рублей
Право на заготовку и (или) закупку виноградной улитки (Helix pomatia) на территории Городокского района Витебской области	В соответствии с заключением Национальной академии наук Беларуси промышленный запас виноградной улитки составляет 7 000 кг, предельно допустимый объем изъятия 4 900 кг	420 рублей (20 базовых величин)	210 рублей (50% начальной цены предмета торгов)

* *Примечание: оплата производится в белорусских рублях исходя из размера базовой величины, установленной на день оплаты.*

Организатор – Городокский районный исполнительный комитет, 211573, Витебская область, г. Городок, ул. Пролетарская, 2, контактные телефоны: 8(02139)43105, 8(02139)41032, факс (802139)41005.

Аукцион состоится 16 сентября 2016 года в 14.00 в здании Городокского райисполкома, расположенного по адресу: Витебская область, г. Городок, ул. Пролетарская, 2 (малый зал, каб. 110).

Для участия в аукционе приглашаются юридические лица и индивидуальные предприниматели Республики Беларусь.

Участникам необходимо в адрес организатора предоставить:

- заявление с указанием, на какой территории и какие виды диких животных, не относящихся к объектам охоты и рыболовства, предполагается заготавливать и (или) закупать по результатам торгов;
- копию платежного поручения о перечислении задатка на текущий счет организатора аукциона, заверенную банком;
- юридическим лицам – резидентам Республики Беларусь – копию документа, подтверждающего государственную регистрацию юридического лица;
- индивидуальным предпринимателям – копию документа, подтверждающего государственную регистрацию индивидуального предпринимателя;
- представителям юридических лиц или индивидуальных предпринимателей – предоставить доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность данного представителя, а руководителем юридического лица – также документ, подтверждающий его полномочия.

Документы, необходимые для участия в аукционе, принимаются организатором аукциона по адресу: 211573, Витебская область, г. Городок, ул. Пролетарская, 2, каб. 205, 109 (с 8.00 до 13.00, с 14.00 до 17.00 по рабочим дням понедельник–пятница).

Последний день приема документов – 12 сентября 2016 года до 17.00. Сумма задатка перечисляется до подачи заявления на участие в аукционе на расчетный счет ГУ Министерства финансов Республики Беларусь по Витебской области № 3600316007107 в филиале №200 Витебского облуправления ОАО «АСБ Беларусбанк», код 150801635, УНП 300594330, код платежа в бюджет 04005. Порядок внесения задатка – одновременно.

Аукцион проводится в соответствии с Правилами добычи, заготовки и (или) закупки диких животных, не относящихся к объектам охоты и рыболовства, утвержденных постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 2 июня 2006 г. № 699.

Победитель аукциона – участник, предложивший наибольшую цену. Задатки участникам, не ставшим победителями, возвращаются в течение 5 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Участнику, выигравшему торги, сумма внесенного задатка учитывается в счет возмещения затрат на организацию и проведение торгов, изготовленные документации необходимой для их проведения.

В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявка (заявление) на участие в нем подана только одним участником, предмет аукциона продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее чем за 3 дня до даты его проведения.

Участник, ставший победителем аукциона, после окончания аукциона обязан:

- подписать протокол аукциона;
- не позднее 10 рабочих дней со дня проведения аукциона возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам аукциона документации, необходимой для его проведения, а также оплатить приобретаемый предмет аукциона путем перечисления денежных средств на расчетный счет организатора аукциона до принятия решения Городокского районного Совета депутатов.

Организатор торгов, ликвидатор ООО «СтройтехгарантИнвест» – Михайлова Светлана Анатольевна, действующая на основании Протокола внеочередного собрания участников ООО «СтройтехгарантИнвест» № 12 от 05.02.2016 г., сообщает о проведении торгов по продаже имущества, а именно:

Предмет торгов:

№ лота	Наименование лота	Кол-во, ед.	Начальная цена за 1 ед. лота в белорусских рублях	Шаг торгов 5%	Задаток 10%
1	Административные помещения (Помещение лаборатории с инв. №500/D-707995159, общей площадью 30,6 кв.м.; с инв. №500/D-707995158 общей площадью 31,3 кв.м.; с инв. №500/D-707995160 общей площадью 43,1 кв.м.); Помещение санитарно-бытового назначения (Бытовые помещения с инв. № 500/D-707995161 общей площадью 130,9 кв.м)	4	283017,78	14150,89	28301,78
2	Здание лаборатории (Г2/к) с инв.№500/С-40253 общей площадью 235,9 кв.м.; Здание цеха по производству сухих смесей (Д1/кп-к) с инв. № 500/С-40254 общей площадью 3803,0 кв.м.; Бетонный узел (З/асбест.) с инв. № 500/С-41918 общей площадью 455,7 кв.м	3	1367459,95	68373,00	136745,99

Продавец – ООО «СтройтехгарантИнвест». Торги проводятся в форме аукциона, открытого по составу участников и по форме подачи предложений о цене.

До подачи заявления на участие в торгах Претенденту необходимо перечислить задаток в безналичной форме по следующим платежным реквизитам: **ООО «СтройТехГарантИнвест» р/с 3012001312018 в ЦБУ 5 г. Минска ЗАО «Центр банк» код 820, УНП 690660281.**

Прием заявлений на участие в торгах осуществляется с момента опубликования настоящего объявления и по 9 сентября 2016 года, в рабочие дни, с 10.00 до 16.00 по адресу: г. Минск, пер. Горный, 3, комн. 11.

Окончание приема заявок на участие в торгах прекращается за 7 дней до даты на которую назначено проведение торгов.

Задаток должен поступить на указанный счет Продавца не позднее 9 сентября 2016 года.

Торги состоятся 16 сентября 2016 в 12.00 по адресу: г. Минск, пер. Горный, 3, комн. 11.

Лица, желающие участвовать в торгах, обязаны подать организатору торгов в указанный в объявлении о проведении торгов срок заявление на участие в торгах с приложением следующих документов:

- заверенного банком документа, подтверждающего внесение суммы задатка на текущий (расчетный) банковский счет, указанный в объявлении о проведении торгов;
- для индивидуального предпринимателя – копии свидетельства о государственной регистрации индивидуального предпринимателя (без нотариального засвидетельствования);
- для юридического лица – доверенности, выданной представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководителем), а также копии свидетельства о государственной регистрации юридического лица (без нотариального засвидетельствования);
- для иностранного юридического лица, иностранной организации, не являющейся юридическим лицом, созданной в соответствии с законодательством иностранных государств иностранным государством и его административно-территориальными единицами в лице уполномоченных органов, международной организации – легализованных в установленном порядке копий учредительных документов, выписки из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иного эквивалентного доказательства статуса юридического лица в соответствии с законодательством страны происхождения, документа о финансовой состоятельности, выданного обслуживающим банком (без нотариального засвидетельствования);
- для представителя гражданина Республики Беларусь, в том числе индивидуального предпринимателя, – доверенности, оформленной в соответствии с законодательством.

При подаче документов на участие в торгах граждане Республики Беларусь, иностранные граждане и лица без гражданства, а также граждане Республики Беларусь, постоянно проживающие за

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
ЛОТ 1	
Наименование объекта, краткая характеристика, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 450/С-204 (назначение – здание гаража-базы), площадью 128,0 кв.м, расположенное по адресу: г. Слоним, ул. Красноармейская, 305Б. Составные части и принадлежности: пристройка
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 425450100001008024 (назначение – земельный участок для использования по назначению), площадью 0,3139 га, расположенном по адресу: г. Слоним, ул. Красноармейская, 305Б
Начальная цена продажи	21 462,36 руб. (двадцать одна тысяча четыреста шестьдесят два рубля тридцать шесть копеек) с учетом НДС
Сумма задатка	2 146,24 руб. (две тысячи сто сорок шесть рублей двадцать четыре копейки)
Условия аукциона	Возмещение победителем аукциона (затрат по оценке объекта недвижимости в сумме 366,55 рубля, в том числе НДС 61,09 рубля)
Продавец	Филиал «Строительно-монтажное управление № 4» ОАО «Белсельэлектросетстрой», 230003, г. Гродно, ул. Скидельское шоссе, 18, тел. 75-55-70, факс 75-55-66
Организатор торгов	Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел.: 41-98-32, 45-05-38
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли-продажи	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	Р/с 3012579170017 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, код банка 153001739, УНП 500833225
Аукцион состоится 02 сентября 2016 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209	
К участию в аукционе допускаются физические лица, юридические лица и индивидуальные предприниматели, подавшие организатору аукциона в названный в извещении срок заявление с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в извещении текущий (расчетный) счет сумму задатка, получившие билеты участников аукциона с указанием даты регистрации заявления и заключившие с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.	
Для участия в аукционе в указанный в извещении срок в Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» подается заявление на участие в аукционе со следующими документами: заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении; юридическим лицом – резидентом Республики Беларусь – копия документа, подтверждающая государственную регистрацию юридического лица; индивидуальным предпринимателем – документ, подтверждающий государственную регистрацию индивидуального предпринимателя, и его копия, которая заверяется организатором аукциона; юридическим лицом – нерезидентом Республики Беларусь – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык.	
При подаче документов на участие в аукционе организатору аукциона предъявляются: представителем юридического лица, индивидуального предпринимателя – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность этого представителя; физическим лицом – документ, удостоверяющий личность физического лица; представителем физического лица – доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя.	
Прием заявлений на участие в аукционе со всеми необходимыми документами заканчивается в установленные организатором аукциона день и время, указанные в извещении. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Сроком поступления заявления является дата его регистрации в журнале регистрации заявлений на участие в аукционе. Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за 3 календарных дня до назначенной даты проведения аукциона, о чем организатор аукциона извещает участников аукциона.	
В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.	
Объявление о проведении первого аукциона было размещено в газете «Звезда» от 25.06.2016 г.	
Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30 (понедельник – четверг) и с 8.30 до 16.30 (пятница)	
Последний день приема заявлений – 29 сентября 2016 г. до 15.00	
Телефоны для справок: 45-05-38, 41-98-32 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», http://grodnoino.by/	

■ ЭКАШКОЛКА

САДАВІНА НЕ РАСЦЕ НА ПАЛІЦАХ

Каб гарадскія дзеці пра гэта ведалі, у мінскім садзіку зрабілі свой агарод

Памідоры ў цэнтры клумбы, акружаныя ланцужкамі буракоў, цыбулі, гуркоў ды перцаў... Яблыні, вішня, парэчкі... Альпійскія горкі, кветнік «гадзіннік» і, зразумела, абсталёваныя дзіцячыя пляцоўкі. Так арыгінальна і незвычайна выглядае тэрыторыя сталічнага дзіцячага сада-ясляў №218.

Размешчаныя ў розных кутках двара, усе гэтыя аб'екты злучаны паміж сабой драўлянымі прыступкамі і яднаюцца ў экалагічную сцяжынку — так званы «навучальны кабінет на прыродзе».

— Не сакрэт, што гарадскія дзеці, у якіх няма бабуль у вёсцы ды лецішчаў, часам не толькі не могуць адказаць на пытанне «адкуль бярэцца садавіна ды гародніна?», а і ўвогуле не ведаюць, як гэта ўсё расце, — кажа **Наталля ЧЭРНИКАВА, загадчык дзіцячага сада-ясляў №218.** — На навучальнай экалагічнай сцяжынку, якую мы зрабілі ў садку з дапамогай выхаванцаў і іх бацькоў, мы і гуляем, і праводзім заняткі. І гэта не

акадэмічнае выкладанне ведаў па карцінках, а рэальнае сутыкненне са светам прыроды: магчымаць дакрануцца да лісця і кветак, сарваць ягаду, паліць гародніну, вырваць зялле. Гэта дапамагае прывіваць малым умённе даглядаць расліны, звычайку клапаціцца пра прыроду, бачыць узаемазвязь паміж прыроднымі з'явамі, развіваць творчасць і фантазію.

Калі з дзяцінства прывучыць малых любіць і разумець прыроду, у нас не будзе зламаных ветак і разбураных гнёздаў.

Пачыналася экасцежка з маленькай клумбы-«агарода», за які садку прысудзілі 1-е месца ў раённым агляна-дзё-конкурсе «Формула сада-2013». Ужо тады выхавальнікі з малымі праводзілі эксперыменты. Камячылі лісце розных раслін і па паху вызначалі, што з гэтага вырасце на агародзе. Саспелыя плады пазнавалі, каштуючы

іх кавалкі з завязанымі вачыма. Варылі кампот з уласных вішань, а свежы кропчык давалі ў суп.

Дзеці настолькі захапіліся, што год таму агарод значна пашырылі і да вясны рыхтаваліся загадзя. Бацькі наку-

пілі якаснай зямлі і насення агародніны і кветак. Кожны з дзяцей атрымаў сваю скрынку, і да пасадак на падаконні забуду міні-агарод.

— Мы пасадзілі агуркі, кроп, гарбузы, цыбулю, фасолі, перцы, селдэрэй. Кож-

ную раніцу малыя спышаліся паглядзець, ці не вырас новы лісток на іх зялёным выхаванцы, — успамінае **Васіліна ЖАРНАК, намеснік загадчыка па асноўнай дзейнасці дзіцячага сада-ясляў №218.** — Пасля вучыліся

высаджваць усё ў зямлю, па-лоць, даглядаць. А ўвосень дзеці старэйшай групы пад нашым наглядом наразалі агародніну і гатавалі салаты да прыёму гасцей. «Варылі» суп для лялькі і «пяклі» гарбузовы пірог.

Часта з дзецьмі па экасцежцы падарожнічае яе гаспадар — лясавічок Кузя. Ён дапамагае праводзіць экскурсіі, назіраць, што змянілася. Казачны персанаж таксама дасылае лісты з заданнямі і просьбамі, а за дапамогу пакідае малым на сцежцы сюрпрызы.

— Самастойнае даследаванне, якім займаюцца дзеці на сцежцы, замацоўвае сувязь інтэлектуальнага і эмацыйнага пазнання. У выніку яны атрымліваюць важную якасць асобы — упэўненасць, якая ўзнікае з уласнага вопыту і ведаў, — адзначае **Васіліна**. — Калі з дзяцінства прывучыць малых любіць і разумець прыроду, у нас не будзе зламаных ветак і разбураных гнёздаў.

Ірына СІДАРОК.
sidarok@zviazda.by.

■ У бацькоўскі нататнік

БЫВАЙ, ДЗІЦЯЧЫ САД...

А ваша дзіця гатовае да школы?

Адаць дзіця ў школу ці чакаць яшчэ год — часам бацькам даволі скаладана вырашыць гэтае пытанне. І справа нават не ў інтэлектуальным развіцці — з гэтым у сучасных дзяцей, як правіла, усё ў парадку.

Хвалюе хутчэй: ці не надакучыць уся гэтая навука вашаму малому прыблізна дні праз тры, ці будзе ў стане ваш пясчун і гарэза рабіць тое, што яму не вельмі хочацца, а трэба? Каб пазбавіцца ўласных трывог і аб'ектыўна ацаніць патэнцыйнага школьніка, можна прайсці тэсціраванне на падрыхтаванасць да школы ў псіхолага.

Калі шэсць гадоў вашаму дзіцяці ўжо ёсць, тэсціраванне можна прайсці ў любы час. Калі ж шосты дзень нараджэння малеча святкуе бліжэй да верасня, праводзіць тэсты раней чым увесну не мэтазгодна.

— Справа ў тым, што дыягностыка ўключае не толькі інтэлектуальнае развіццё, а яшчэ і развіццё адвольнай увагі, матывацыі, матарыкі рукі, якія ва ўзросце пяці гадоў могуць быць проста не сфарміраваныя, — расказвае **дзіцячы і сямейны псіхолаг Святлана ДЗЯДОВА.** — Шмат уменняў прыходзіць проста з узростам, а не таму, што дзіця вучылі-вучылі і нарэшце навучылі.

Вядома, найперш вызначаецца інтэлектуальная падрыхтаванасць дашкольніка: ці дастаткова

развітая ў яго памяць, увага, працэсы мыслення. Пра сур'ёзныя адхіленні дзіцяці бацькі звычайна даведваюцца ў больш раннім узросце. Калі па выніках тэсту ўзровень крыху не дацягвае да нормы, то трэба займацца з малым і чакаць, калі падрасце. А вось як ставіцца да інфармацыі пра высокі інтэлектуальны ўзровень дзіцяці?

Звярніце ўвагу, ці можа ваша дзіця без праблем запытацца пра нешта ў дарослага, высветліць пытанне, не звязанае з гульнёй, у аднагодка, штосьці пазычыць.

— З адоранасцю бывае такая «засада»: калі бачаць, што дзіця адоранае, яго пачынаюць пічкаць дадатковымі гурткамі, перагружаць, а псіхіка ўсё ж дзіцячая, і адораныя дзеці стамляюцца гэтаксама, як усе іншыя, — папярэджае Святлана. — Тут важна даваць ім больш якасны матэрыял, чым браць колькасць. Гэта мусяць быць заданні, дзе дзеці даследуюць, вырашаюць праблемныя задачы, дзе ім не даюцца гатовыя адказы. І памятайце, што далёка не ўсе адораныя дзеці бываюць выдатнікамі.

Добра выяўляецца на тэсціраванні матыва-ванасць дзіцяці.

— Матывацыя бывае розная. Найбольш непрыдатная — гульнявая, калі дзеці ідуць у школу, цягнуць у партфелях свае цацкі. Можна быць матывацыя знешняя: мама сказала, што трэба ісці ў школу, значыць, мы ідзем. Ёсць такая матывацыя, калі дзіцяці хочацца пасталець, мець свой партфельчык, п'ёмовы стол. Яна не на доўгі час, але, каб пайсці ў першы клас, ужо дастаткова. Потым ужо ў

школе фарміруецца вучэбная матывацыя: мне цікава вучыцца. Але ў ёй таксама ёсць невялічкі «мінус» — цікава вучыцца, але як толькі нецікава, то я ўжо не вучуся. Таму найлепшай з'яўляецца сацыяльная матывацыя — навучанне ў школе дапаможа яму стаць тым, кім ён захоча.

Не менш важная і камунікатыўная разві-тасць дашкольніка. Наколькі дзіця можа падтрымліваць вучэбныя і пазавучэбныя стасункі з іншымі, вызначаюць не тэсты, а самі бацькі. Звярніце ўвагу, ці можа ваша дзіця без праблем запытацца пра нешта ў дарослага, высветліць пытанне, не звязанае з гульнёй, у аднагодка, штосьці пазычыць. Калі з гэтым праблема няма, яно гатовае да школы.

Правараецца з дапамогай тэстаў і зрокава-маторная каардынацыя: здольнасць дзіцяці бачыць, што напісана альбо намалювана, і ўменне гэта сваёй рукой паўтарыць. Бацькі могуць папрасіць намалюваць дакладна такую ж кветку, як на малюнку, і зразумець, ці добра дзіцё суадносіць тое, што бачыць, і тое, што піша.

— Адзін з самых важных паказчыкаў — ці ў стане дзіця зрабіць тое, што не вельмі хочацца, — расказвае Святлана. — Вельмі важнае ўменне — нешта выконваць па інструкцыях дарослага. Школ без правілаў у нас проста не існуе. Калі гэта не дастаткова развіта, дзецеям будзе цяжка вучыцца, нават калі яны вельмі разумныя.

Нечакана, але каб вызначыць, ці гатовае дзіця да школы, псіхолаг звяртаюць увагу і на дзіцячую самаацэнку.

— Самаацэнка нашых дашкольнікаў у норме павінна быць завышанай, — тлумачыць псіхолаг. — Калі дзіця дашкольнага ўзросту прыбязыць апошнім і скажа бацькам, што бегла лепш за ўсіх — гэта нармальна. А потым адбываецца крызіс сямі гадоў, і дзіця пачынае сябе трошкі крытычна аналізаваць. У норме, калі гэты крызіс адбыўся, бо пасля яго малы можа ацэньваць сам сябе: «Тут я лепей зрабіў, а тут горш» — і гэта вельмі важна для навучання. Бо калі дзіця ідзе ў школу з уяўленнем, што яно найлепшае, яму будзе цяжка вучыцца (як бы яно ні зрабіла — яно ж найлепшае, што яму яшчэ тут вучыць?).

Алена ХУРС

І ЗВОНКАЕ «ДЗЕ», І ГУСТОЕ «ЧАГО»

Шукаем беларускамоўнага лагапеда

Лагапедычнае абследаванне, абавязковае для ўсіх будучых першаклашак, можа прынесці нечаканыя вынікі. Асабліва для тых, хто ідзе ўвосень у гімназію, дзе па нейкіх прычынах няма лагапеда. Бацькоў тады папярэджваюць загадзя, што з «лагапедычнымі» дыягназамі дзяцей браць не будуць, бо займацца з імі папросту няма каму. І вось мамы і таты, цалкам упэўненыя, што іх дзіця размаўляе добра і шмат, даведваюцца на прыёме, што... праблемы ёсць. І ўсе яны фіксуюцца ў медычнай картачцы.

«У першы клас дзеці павінны паступаць з чыстым маўленнем», — расказвае **настаўнік-лагапед Вольга ЛІПСКАЯ.** — Вымаўленне мусяць быць ужо добрым, бо пры гукапарушэнні дзіця будзе мець праблемы з навучаннем: пісьмом, чытаннем. Таму трэба старацца раней усё гэта выпраўляць».

Акрамя парушанага гукавымаўлення, лагапед выяўляе многія маўленчыя хібы: агульнае недаразвіццё мовы, нязвязнасць маўлення, няправільнае выкарыстанне слоў, граматычных формаў, канчаткаў. Але самая цікавая сітуацыя — з гукамі. Не першы раз ужо чула расказы ад мам, што дзіцяці выпраўляюць гучанне «р» з больш цвёрдага на «правільнае мяккае». Тое ж тычылася і шпылячых гукаў.

«Калі рускамоўны лагапед правярае дзяцей, то метадыка, усе моўныя матэрыялы ў яго рускамоўныя. Адпаведна, ён хоча пачуць

правільнае рускае вымаўленне, — тлумачыць Вольга Ліпская. — Але ў беларускамоўных будова артыкуляцыйнага апарата трошкі іншая: у нашым вымаўленні мышцы не напружваюцца, яны больш расслабленыя і таму выдаюць такое сапраўднае сваё роднае «эр». Гэта норма, а не хібы». Па словах Вольгі, пазней дзеці лёгка вучацца вымаўляць гэты гук і мякка, і цвёрда. Але пакуль рускую мову яны добра не ведаюць, а гавораць на сваёй роднай, беларускай, канешне, вымаўленне ніяк не можа адпавядаць рускамоўнай норме.

Усё ж бацькоў больш хвалюе, як у такой сітуацыі атрымаць у паліклініцы даведку без якіх-небудзь рэмарак ад лагапеда. Наўрад ці настаўніца або дырэктар пры прыёме дакументаў будзе разбірацца ў нюансах.

Такім чынам, каб даведка была чыстай, шукайце беларускамоўнага лагапеда альбо проста прафесіянала ў сваёй справе. Хаця гэта будзе не такі ўжо просты пошук.

«Ёсць праблемы з метадычнымі матэрыяламі на беларускай мове, база ў нас вельмі слабая, — дзеліцца праблемамі Вольга. — Калі працуеш беларускамоўным лагапедом, мусіш доўга рыхтавацца да заняткаў, шмат чаго перакладаць і прыдумляць усё самастойна. Але яно варта таго, бо працаваць з нашымі дзеткамі чыстае задавальненне і гонар для мяне».

■ Фотаздымак з гісторыяй

ЧАЛАВЕК-ЛЕГЕНДА

Вельмі складана сустрэць сям'ю, гісторыя якой не змяшчала б успамінаў пра Вялікую Айчынную вайну. У такія моманты разумееш: сярод нас жылі і жывуць сапраўдныя героі — людзі, дзякуючы якім мы можам быць упэўнены ў заўтрашнім дні, тыя, хто мужна змагаўся за мір ва ўсім міры. У гэтым я ўпэўнілася, калі была ў гасцях у сям'і Савіцкіх. Праглядаючы іх сямейны фотаальбом, натрапіла на здымак ваеннага з добрымі, але поўнымі задумнага вачыма... Гэты чалавек — дзядуля Юрыя Савіцкага — Юрыя Уладзіміравіч Смірнова. Той, пра каго сапраўды можна сказаць: «Чалавек-легенда!»

Юрыя Уладзіміравіч нарадзіўся 17 ліпеня 1923 года ва Ульянаўска. Вайна напаткала хлопца, калі яму споўнілася 18 гадоў. У той час Юрыя быў курсантам танкавага вучылішча ў Саратаве. Калі навуачны даведліся аб пачатку вайны, адразу ж кінуліся запісвацца на фронт, але ніхто

з маладых ваенных туды не трапіў, бо ў прыказе галоўнакамандуючага гаварылася: на фронт курсантаў не пасылаць, таму што арміі патрэбны камандзіры. А ўжо ў маі 1942 года ў Ленінградзе, пасля заканчэння вучылішча, адбыўся першы бой лейтэнанта Смірнова. Тут ён першы

раз быў паранены і атрымаў сваю першую ўзнагароду. У студзені 1944 года полк, у якім служыў Юрыя Уладзіміравіч, пачынае наступленне на Кінгісеп. Горад быў вызвалены, але ў іх страі засталася толькі дзесяць афіцэраў і ніводнага танка. Пасля перафарміравання полк атрымаў новую тэхніку і адправіўся на вызваленне балканскіх краін.

Падчас узяцця горада Алба-Юлій камандзір палка паставіў задачу перадаць Юрыем (ён у той час быў камандзірам танкавай роты) фарсіраваць раку і выйсці ў тыл горада, а калі вораг будзе прарывацца да сваіх — стрымліваць яго. Мясцовы жыхар паказаў танкістам брод, дзе тыя занялі свае пазіцыі. Але раптам за некалькі дзясяткаў метраў ад іх прызымліўся самалёт з афіцэрамі. Сярод іх быў нямецкі генерал і палкоўнік. У выніку тых падзей вораг не прарваўся, а «нечаканна гасці» былі ўзятыя ў палон. За мужнасць, праяўленую ў тым баі, Юрыя Смірнова атрымаў ордэн Аляксандра Неўскага. Дарэчы, гэты ордэн — даволі рэдка ўзнагарода.

Увогуле, у Юрыя Уладзіміравіча вялікая колькасць узнагарод за ваенныя подзвігі і ўдзел у баях на Ленінградскім і 2-м Украінскім франтах, за вызваленне Венгрыі, Румыніі і Балгарыі, абарону Ленінграда. Ён атрымаў ордэн Айчынай вайны II ступені, ордэн Аляксандра Неўскага, тры ордэны Чырвонай Зоркі, ордэн «Знак Пашаны», а таксама 22 медалі («За баявыя дасягненні», «За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчынай вайне 1941–1945 гг.», «За абарону Ленінграда» і інш.).

Пра доўгачаканую перамогу Юрыя Смірнова даведаўся падчас вучобы ў Вышэйшай афіцэрскай школе імя Молатава ў Ленінградзе. Пасля заканчэння ў 1956 годзе Маскоўскай ваеннай акадэміі бронетанкавых войскаў імя Сталіна ён працягнуў службу ў Савецкай арміі і быў камандзірам 76-й танкавай дывізіі, якая дыслацавалася ў мястэчку Паўднёвае, а ў 1978 годзе сышоў у запас.

Да апошніх дзён свайго жыцця Юрыя Уладзіміравіч быў актыўным удзельнікам ветэранскага руху. Яго

дзейнасць была накіравана перш за ўсё на патрыятычнае выхаванне моладзі.

Імя гэтага чалавека захавалася не толькі ў памяці тых, хто яго ведаў. У 2007 годзе была надрукавана кніга «Жыве памяць у сэрцы майм», якая змяшчае звесткі з біяграфіі Юрыя Уладзіміравіча. А сам ён удастоены звання «Ганаровы ветэран горада Брэста».

Юлія МАЦІЕЎСКАЯ, агр. Дубна, Мастоўскі раён.

Шаноўныя чытачы! Конкурс «Фотаздымак з гісторыяй» працягваецца. Мы па-ранейшаму чакаем ад вас цікавых фота з сямейнага альбома (за выключэннем леташніх здымкаў з курорта, вясельных фотасесій і сучасных фота дзяцей). Вам ёсць што паказаць і расказаць? Давайце пагартаем сямейны альбомы разам! Фотаздымкі (не больш за тры) з гісторыяй дасылайце з адпаведнай пазнакай на адрас: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10а або info@zviazda.by. Найлепшага аўтара чакае прыз. Арыгіналы дасланыя фотаздымкі абавязкова вяртаюцца.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ПАКАШТУЙЦЕ!

Кабачковая запяканка

Спатрэбіцца: кабачкі невялікія — 1-2 шт., вараны рыс — 3 ст. л., фарш — 500 г, грыбы — 300 г, цыбуля рэпчатая — 2 шт, памідоры — 2-3 шт., часнок — 1-2 зубкі, кроп — некалькі галінак, маянэз, соль, перац чорны, алей.

Вараны ахалоджаны рыс змяшаць з фаршам. Пасаліць, паперчыць. Грыбы, нарэзаныя лустачкамі, абсмажыць на раслінным алеі разам з цыбуляй, нарэзанай паўкольцамі.

Кабачок нарэзаць уздоўж тонкімі палоскамі, прысаліць. Форму для кекса прамазаць алеем, абкласці кабачкамі так, каб кабачкі звесілі з краёў формы. Выкласці палову фарша, грыбы з цыбуляй, потым астатні фарш. Прыкрыць кончыкамі кабачкоў. Зверху памідоры, нарэзаныя кавалачкамі. Пасаліць, паперчыць, абмазаць маянэзам, які папярэдне змяшаць з часнаком і кропам. Выпякаць у духоўцы, разагрэтай да 180 градусаў, да гатоўнасці.

Рулецікі з перарослых агуркоў

Спатрэбіцца: агуркі — 1 кг, зяленіва — 1 пучок, часнок — 1 галоўка, соль — 1 ст. л., воцат (яблычны) — 50 мл, вада — 500 мл, ліст чорнай парэчкі (неабавязкова).

Перш за ўсё робім марынад, бо нам ён патрэбны халодным. Для прыгатавання ваду і воцат давесці да кіпення і астудзіць. Агуркі вымыць, ачысціць і нарэзаць уздоўж пласцінамі (не тоўста). Зяленіва (звычайна кроп і пятрушка) здрабніць. Часнок нарэзаць тонкімі лустачкамі. Выкласці агуркі пластамі ў ёмістасць. Перасыпаць кожны пласт соллю, зяленівам і часнаком.

Заліць марынадам агуркі, зверху пакласці лісты парэчкі, накрыць талеркай або чым іншым і прыціснуць грузам. Пакінуць у прахалодным месцы на суткі. Праз суткі агурочныя пласціны стануць мяккімі. Цяпер бяром і згортваем кожную палосачку агурочка ў рулет разам з зяленівам і часнаком. Калі агуркі даволі доўгія, тады рулецікі будуць добра трымацца ў згорнутым выглядзе. А не вельмі вялікія можна замацаваць зубачысткамі. Расол не выліваць! Ён нам яшчэ спатрэбіцца.

Складваем рулецікі шчыльна ў стэрэлізаваныя слоікі. Расол даводзім да кіпення і заліваем ім рулецікі. Для працяглага захоўвання закатваем слоікі. А можна накрыць звычайнай накрывкай і захоўваць у прахалодным месцы, калі збіраецца іх хутка з'есці. Каштаваць можна праз тыдзень.

МАЙСТАР НА ўСЕ РУКІ

Новы стары халадзільнік

Вашаму халадзільніку 10—20 гадоў і ён, у адрозненне ад новай бытавой тэхнікі, да гэтага часу выдатна працуе? Адзінае, што ўжо не ўпісваецца ў сучасны інтэр'ер. Ёсць неадрагія спосабы надаць старому халадзільніку больш свежы выгляд, не выдаткаваўшы пры гэтым шмат грошай.

1. Выкарыстоўваем налесткі для халадзільніка

Мы можам абклеіць халадзільнік плёнкай-самаклейкай або фотаналесткамі. Справа гэта нескладаная, але патрабуе няспешнасці і акуратнасці. Здымаем з халадзільніка магніцікі і ручкі. Калі на паверхні ёсць сколы — шпаклюем іх. Старанна вымываем паверхню халадзільніка. «Здымаем меркі» і выразаем патрэбныя кавалкі плёнкі. Трохі намочваем паверхню халадзільніка, паступова наляпляем плёнку, прыціскаючы яе шчыльна да паверхні.

Для таго каб падхіліць плёнку на тарэц дзверцы, робім невялікі надрэз. Акуратна падразаем яе на крывалінейных дэталях халадзільніка. Калі вы выкарыстоўваеце для прырэзання паверхні фотаналесткі, не забудзьцеся абклеіць плёнкай у тон бакавыя і верхнюю паверхні халадзільніка.

2. Фарбуем

Не ўсякі халадзільнік можна абклеіць самаклейкай: старыя маюць круглыя дзверцы, якія робяць такі падыход занадта складаным. У гэтым выпадку халадзільнік лепш пафарбаваць. Перад афарбоўкай старанна падрыхтуем паверхню — вымоем яе, здымем усе дэталі, калі ручкі не здымаюцца — абклеіваем іх скотчам. Злёгка апрацуем паверхню халадзільніка наждачкай.

Фарбу можна наносіць валькікам або з балончыка. У любым выпадку запасіцеся цяргеннем. Вам трэба пакрыць халадзільнік раўнамерным тонкім (!!!) пластом фарбы. Пасля першага праходу яго выгляд можа вас спалохаць. Не бойцеся, дайце фарбе высахнуць і пакрыйце наступным пластом — і так да 5 разоў.

У вас можа сысці на гэта да 10 гадзін. І не забудзьцеся ачысціць фарбу, якая магла трапіць на ўнутраную частку халадзільніка.

3. Выкарыстоўваем каляровы скотч

Калі вам трэба абнавіць халадзільнік у арандаванай кватэры, то можна выкарыстаць такі лёгкі і просты варыянт, як дэкарыраванне каляровым скотчам. Дарэчы, для гэтых метаў можна выкарыстоўваць і звычайны белы скотч і металізаваны скотч для трубаў.

З дапамогай простых палосак можна стварыць узор у стылі ацтэкаў або проста зрабіць яркі акцэнт.

У выпадку неабходнасці скотч лёгка змываецца цёплай мыльнай вадой.

Малыя шкодніцы

Аднойчы летам маці апранула нас з сястрычкай у аднолькавыя белыя ў сінні гарошак сукенкі, якія толькі што сама пашыла. Палюбавалася, якія мы прыгожыя, загадала, каб не пэчкаліся, і занялася сваімі справамі. Мы ж, адбегшыся крыху ад дома, апынуліся ў полі, дзе квітнеў жоўты, прыгожы і незабыўна духмяны кармавы лубін. Якое там было раздолле! Мы пачалі бегаць па жоўтым дыване, а потым давай качацца, пакідаючы за сабою шырокія сляды, нібы па полі прайшоў камбайн.

Што адлюстравалася ў вачах нашай любай мамачкі, калі мы пасля гэтых гульняў з'явіліся перад ёю, уявіць няцяжка. Не, яна не скапілася за лазіну (не памятаю, каб такое калі-небудзь здаралася), але, вядома, паўшчувала. Нам стала вельмі сорамна, шкада было і новенькіх сукенак. Аднак выправіць становішча было немагчыма: зялёныя плямы ніяк не адмываліся.

Толькі з гадамі стала зразумела, што магло тварыцца на душы ў мамы. Употаі, можа, яна і плакала, бо на ўсіх нас, пяцярых дзяцей, не набрацца было і тых абновак, і прысмакаў.

Ларыса.

Праца ратавала сем'і

Прачытала ў газеце матэрыял «Бацькі і дзеці: чужыя людзі» — і нахлынулі ўспаміны. Як нас, малых, маці заўсёды брала працаваць на буракі, лён. Дзяўчынак на вёсцы вельмі рана вучылі прыбіраць у доме, шыць. Хлопчыкаў — хадзіць за плугам. Дзятва пасвіла гусей, свіней, кароў... Так, малыя заўсёды былі разам з бацькамі. Праца і яднала, і выхоўвала. Сем'і былі вялікія, людзі жылі дружна.

Вельмі шкада, што вёскі знікаюць, адсюль і ідуць праблемы паміж блізкімі. Раней з маленства вучылі, што дабрабыт даецца цяжкай працай. Пакаленне, што вырасла на «лёгкай хлебе», можа, таму і не клапаціцца пра бацькоў, патрабуе грошай, сварыцца паміж сабой з-за спадчыны. Дзікунства, калі маладыя людзі жывуць на ўтрыманні ўжо састарэлых бацькоў.

Можа, калі б дзеці працавалі разам з бацькамі, менш было б і адзіночкіх старых.

Галіна АНДРОСАВІЧ.

Будзем з капустай

Адзін год у нас не завязвалася капуста. Суседка параіла абламаць ніжнія лісты. Сапраўды дапамагло. Праз тыдзень ужо завязаліся качанчыкі. Паспрабавала гэты прыём і на брусельскай капусце — урадлік збіраў ўжо ў сярэдзіне жніўня (звычайна ж брусельская капуста выспявала ў нас у канцы верасня). З таго часу пастаянна абломліваю ніжнія лісты на капусце. Найперш пазбаўляюся ад тых, што былі пашкодзаны насякомымі ці ўжо жаўцеюць.

Заўважыла, што дрэнна качаны завязваюцца, калі капуста сядзіць густа, тут таксама варта папрацаваць з лістамі.

Ёсць у мяне і свае сакрэты, як абараніць капусту ад шкоднікаў. Ад блошак пасыпаю попелам і тытунёвым пылам. Ад іншых шкоднікаў апырскаю настойкай з лістоў таматаў ці часнаку, раскладаю паміж раслінамі палын і піжму. Асабліва небяспечныя насякомыя для капусты, калі яе толькі высадзілі. Мая маці расказвала, што раней, калі ў жанчын былі крытычныя дні, яны пазіралі расаду вадой, у якой мылі сваю бялізну, каб шкоднік яе не чапаў. Практыкавалася і ўрынатэрапія.

Летась я паспрабавала новы спосаб барацьбы з вусенямі. У абрэзаныя пластыкавыя бутэлькі кладу лісце памідораў, заліваю вадой і расстаўляю бутэлькі на градцы з капустай. Ад такіх «нарыхтовак» ідзе непрыемны пах. Матылі над градкай лётаюць, але на капусту не садзіцца.

Ірына САФРОНАВА, г. Лагойск

■ Весткі з Кітая

ПОЯС ДАБРАБЫТУ

Як развіваецца найбуйнейшы транснацыянальны праект сучаснасці?

Канцэпцыю новага Шаўковага шляху старшыня КНР Сі Цзіньпін агучыў у верасні 2013-га. Беспрэцэдэнтны па маштабах праект, які ўключае дзясяткі тысяч кіламетраў сухапутнага і марскога маршрутаў, злучае Азію, Еўропу і Афрыку.

У далейшым, паводле меркавання экспертаў, ён пашырыцца і на іншыя кантыненты свету.

Прынамсі, аб гэтым яскрава сведчыць склад удзельнікаў сёлетага прадстаўнічага Форуму супрацоўніцтва СМІ «Адзін пояс, адзін шлях», які прайшоў у Пекіне.

Як вядома, у кітайскую сталіцу сабралася рэкордная колькасць удзельнікаў — супрацоўнікі 212 сродкаў масавай інфармацыі з больш чым сотні краін свету. Такім чынам, былі прадстаўлены абсалютна ўсе населеныя кантыненты свету.

Чым жа так прывабны «Адзін пояс, адзін шлях»?

Трансфер інавацый

Спачатку пра кропку адліку. Як вядома, Вялікі шаўковы шлях — гэта караванная дарога, што звязвала Усходнюю Азію з Міжземнамор'ем у старажытнасці і ў Сярэднявеччы. Гандлёвы маршрут вёў з Сіаня, тагачаснай сталіцы Паднябеснай, праз Ланьчжоу ў Дуньхуан, дзе раздвойваўся: паўночная дарога праходзіла праз Турфан, далей перасякала Памір і ішла ў Фергану і казахскія стэпы, паўднёвая — у Парфен, Індыю і на Блізкі Усход аж да Міжземнага мора. Караваны праз тэрыторыю цяперашняга Узбекістана, Казахстана, Ірана, Ірака, Сірыі і Лівана ішлі да межаў Рымскай імперыі.

Пачатак Шаўковага шляху адносяць да II стагоддзя да н.э., калі кітайскі пасол Чжан Цянь наведаў краіны Цэнтральнай Азіі з дыпламатычнай місіяй. Дагэтуль шлях з Еўропы ў Азію абрываўся каля межаў Кітая, бо горныя сістэмы Цянь-Шань, Куньлунь, Каракарум, Гіндукуш, Гімалаі — адгароджвалі найстаражытнейшую кітайскую цывілізацыю ад астатняга свету.

Такім чынам сустрэліся старажытныя цывілізацыі Сярэдняй Азіі і Кітая, а пазней міжземнаморскіх краін і Індыі. Сышліся ў адзінае цэлае дзве вялікія дарогі. Адна ішла з Захаду, з краін Міжземнамор'я ў Сярэдняю Азію, выведаная грэкамі падчас паходаў Аляксандра Македонскага. Другая вяла з Усходу, з Ханьскай імперыі ў Цэнтральную Азію і стала вядома дзякуючы Чжан Цяню, які прайшоў гэтую вобласць з поўначы на поўдзень праз Давань, Кангуй, Согд, Бактрыю.

Тавары па Вялікім шаўковым шляху ішлі галоўным чынам з усходу на захад. І, як гэта вынікае з назвы, галоўным таварам у гэтым спісе

быў шоўк. Дзякуючы сваёй лёгкасці, кампактнасці, значнаму попыту і вялікаму кошту ён з'яўляўся ідэальным прадметам гандлю для перавозкі на далёкія адлегласці. Яшчэ ў Сярэднявекі венецыянскі купец Марка Пола назваў гэтыя караванныя шляхі шаўковымі. А ў навуковы абарот тэрмін «Вялікі шаўковы шлях» у 1877 годзе ўвёў нямецкі даследчык Фердынанд Рыхтгофен у сваёй фундаментальнай працы «Кітай».

Гісторыкі маюць рацыю, калі сцвярджаюць, што Вялікі шаўковы шлях адыграў значную ролю ў развіцці эканамічных і культурных стасункаў паміж народамі шэрагу краін Еўразіі. Ён, напрыклад, служыў эфектыўным трансферам распаўсюджвання тэхналогій і інавацый, у тым ліку ў мастацтве (танцы, музыка, выяўленчае мастацтва, архітэктура), рэлігіі (хрысціянства, будызм, іслам, маніхейства), тэхналогіі (сама вытворчасць

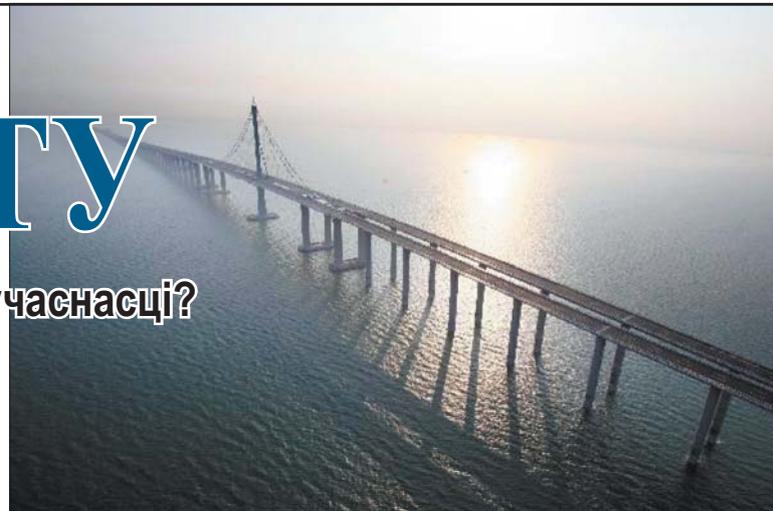
шоўку, а таксама пораху, паперы). Пры гэтым амаль усе тэхналогіі (за выключэннем, мабыць, калясніцы ў найстаражытныя часы) распаўсюджваліся менавіта з Кітая на Запад, а не ў процілеглым напрамку.

У пошуках калідора

Так працягвалася да XV стагоддзя. Сухапутны транзіт практычна спыніўся з-за шматлікіх войнаў, а потым Асманская імперыя, якая ўзяла пад свой кантроль значную частку Міжземнамор'я, манопалізавала гандаль з Усходам. Еўрапейскія купцы праклалі новую марскую дарогу, і старажытныя караванныя сцежкі прыйшлі ў заняпад.

У канцы XX стагоддзя, калі Кітай перажываў эканамічны ўздым, у Пекіне задумаліся аб рэанімацыі Вялікага шаўковага шляху. У 1990 годзе пачалася пракладка Транскітайскай магістралі ад порта Ляньюньган на ўзбярэжжы Жоўтага мора да Хоргаса на мяжы з Казахста-

тыдні, то цяпер для гэтага хапае двух сутак.

У пачатку 1990-х з'явіўся праект транспартнага калідора, які атрымаў назву ТРАСЕКА (Transport Corridor

сусветнай эканомікі і палітыкі Кітайскай акадэміі навук Сюе Лі, на аснове працягу і развіцця духу старажытнага Шаўковага шляху «Адзін пояс, адзін шлях» імкнецца да выпрацоўкі новых механізмаў рэгіянальнага партнёрства, стымулявання эканамічнага росквіту краін-удзельніц, умацавання культурных абменаў і сувязяў ва ўсіх галінах паміж рознымі цывілізацыямі, а таксама садзейнічання міру і ўстойліваму развіццю.

Па афіцыйных звестках КНР, ініцыятыва ахоплівае большую частку Еўразіі, злучаючы краіны, якія развіваюцца, у тым ліку новыя эканомікі, і развітыя краіны. На тэрыторыі мегапраекта сканцэнтраваны багатыя запасы рэсурсаў, пражывае 63% насельніцтва планеты, а мяркуемы эканамічны маштаб ацэньваецца ў астранамічную суму — больш чым 20 трыльёнаў долараў. Зараз актыўна ідзе стварэнне двух маршрутаў: сухапутнага, у рамках якога плануецца пракласці тры транспартныя калідоры (паўночны — праз Казахстан, Расію і Беларусь, цэнтральны — праз Цэнтральную Азію і Блізкі Усход, а таксама паўднёвы — праз Паўднёва-Усходнюю і Паўднёвую Азію), і марскога — праз Паўднёва-Кітайскае мора, Індыйскі акіян, Чырвонае і Міжземнае моры.

Кітай плануе інвеставаць у краіны, якія далучацца да глабальнага праекта, 4 трыльёны долараў, заявіў член Пастаяннага Камітэта Палітбюро і сакратарыята ЦК КПК Лю Юньшань. Паводле яго слоў, інвестыцыі будуць накіраваны на стварэнне транспартных калідораў, лагістычных цэнтраў, інфраструктурных аб'ектаў і культурных праектаў. Лю Юньшань таксама адзначае, што на працягу трох гадоў з моманту ініцыятывы па стварэнні «Эканамічнага пояса Шаўковага шляху» і «Марскога Шаўковага шляху XXI стагоддзя» канцэпцыя «Адзін пояс, адзін шлях» атрымала шырокае ўхваленне многіх краін. Інвестыцыі Кітая перавысілі 1,4 млрд долараў, створана 60 тысяч новых працоўных месцаў і ўжо падпісаны пагадненні аб супрацоўніцтве з больш чым 30 краінамі. Для рэалізацыі гэтага праекта КНР стварыла асобны інвестыцыйны банк. «Будаўніцтва «Пояса і шляху» адпавядае тэндэнцыям эканамічнай глабалізацыі і з'яўляецца шляхам, які вядзе да адкрытасці і талерантнасці, усеагульнага міру, развіцця і культурных абменаў», — лічыць Лю Юньшань.

Тым часам Кітай упарта і паслядоўна развіваў інфраструктуру ў самым заходнім сваім раёне — Сіньцзяне, паступова ператварыўшы яго ў буйны індустрыяльна-прамысловы рэгіён, які вырабляе тавары лёгкай і цяжкай прамысловасці, а таксама электроніку, і арыентаваны ў асноўным на краіны Сярэдняй Азіі. Для Пекіна развіццё Сіньцзян-Уйгурскага аўтаномнага раёна (СУАР) мае вялікае значэнне.

Хуткасныя аўтамабільныя дарогі адсюль будаваліся да межаў з Таджыкістанам, Казахстанам і Кыргызстанам. Былі заключаны пагадненні аб будаўніцтве аўтадарог і чыгуначных шляхоў у гэтых краінах за кошт кітайскіх інвестыцый. Кітайская кампанія атрымала права на будаўніцтва высакахуткаснай магістралі Масква—Казань з умовай, што яна стане часткай дарогі Пекін—Мінск. Кітаем быў заключаны шэраг кантрактаў з уладамі Цэнтральнай Азіі на суму больш як \$ 60 млрд.

Маштаб — \$20 трыльёнаў

Як бачым, для рэалізацыі глабальнай ініцыятывы «Адзін пояс, адзін шлях» былі створаны ўсе перадумовы. У яе межах былі аб'яднаны праекты «Эканамічнага пояса шаўковага шляху» і «Марскога шаўковага шляху XXI стагоддзя». Сутнасць гэтай кітайскай ініцыятывы заключаецца ў пошуку, фарміраванні і прасоўванні новай мадэлі міжнароднага супрацоўніцтва і развіцця з дапамогай умацавання дзеючых рэгіянальных двухбаковых і шматбаковых механізмаў і структур узаемадзеянняў з удзелам Паднябеснай. Як заўважыў прафесар інстытута

Мікалай ЛІТВИНАЎ.
litvinov@vziazda.by

объявляет о проведении повторных публичных торгов по продаже имущества, принадлежащего Хортюнову Дмитрию Николаевичу.

Вид выставленного на торги имущества: транспортное средство.

Наименование имущества:

автомобиль «Мерседес-Бенц Е200», 1998 г.в., гос. номер 5974 МI-7, стоимостью 3669,12 (36 691 200) рублей

Место, дата и время проведения торгов:

г. Минск, ул. Д. Сердича, 12, каб. 4, 29 августа 2016 года в 11.00, электронный адрес: opifrunz@telecom.by

Справочная информация: судебный исполнитель отдела принудительного исполнения Фрунзенского района г. Минска Черницкая Алёна Сергеевна, тел.: +375-33-398-10-76, +375 17 207-20-54, г. Минск, ул. Д. Сердича, 12, каб. 4.

Задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (автомобиля) должен быть зачислен не позднее 24.08.2016 на депозитный счет отдела принудительного исполнения Фрунзенского района г. Минска № р/с 3642901930961, отделение № 514 г. Минск, код 614 в ОАО «АСБ «Беларусбанк», УНН 100223493.

Минимальная величина первого шага составляет 5 процентов стоимости реализуемого с торгов имущества (автомобиля).

В соответствии с пунктом 1 Указа Президента Республики Беларусь от 05.05.2009 № 232 «О некоторых вопросах проведения аукционов (конкурсов)», возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется участником, выигравшим торги.

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Наименование (описание) имущества и его стоимость	Лот № 1. Изолированное помещение, инв. №200/С-107341, наименование – «Магазин» общей площадью 359,3 кв.м, наименование – Торговое помещение стоимостью 5 295 000 000 белорусских рублей
Собственник (владелец) имущества	Зарегистрировано за унитарным предприятием областной коммунальной собственности «База отдыха «Крупенино» (УНП 300601277)
Наличие обременений	Отсутствуют
Местонахождение (адрес) имущества	г. Витебск, ул. Правды, 18, помещение 1
Место (адрес), дата и время проведения торгов	29.08.2016 в 15.00 г. Витебск, ул. Б. Хмельницкого, 10/1
Справочная информация об организаторе торгов	Управление принудительного исполнения ГЮО Витоблисполкома 210015, г. Витебск, ул. Б. Хмельницкого, 10/1 www.vitebskjust.gov.by Судебный исполнитель Ходунькин Сергей Сергеевич, тел./факс (80212) 614023 Начальник отдела Бураков Игорь Вячеславович, тел. (80212) 614015

Условия и порядок проведения торгов

Лицо, желающее принять участие в торгах, до начала торгов обязано:
1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством.
2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет управления принудительного исполнения ГЮО Витоблисполкома №3642903001037 в ф-ле 200 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 635, УНП 300002505, не позднее 15.00 26.08.2016 г.
Минимальная величина первого шага – 5% от первоначальной стоимости лота.
В соответствии с частью 3 статьи 401 Хозяйственного процессуального кодекса Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется покупателем имущества.
Более подробную информацию можно получить на сайте Главного управления юстиции Витебского облисполкома www.vitebskjust.gov.by

23.08.2016 года в 10.00

состоится собрание акционеров Общества

ОАО «Современные розничные технологии»
в очной форме по адресу: Минский р-н, Ждановичский с/с, р-н деревни Таборы, АБК, 51.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

- О ликвидации.
- Об утверждении промежуточного ликвидационного баланса.

Регистрация участия акционеров (представителей) в собрании осуществляется при предъявлении паспорта и доверенности по месту проведения собрания с 9.00 до 9.45. Дата формирования реестра акционеров: 21.03.2016 года.

Ознакомление с материалами собрания: с 11.08.2016 по указанному адресу с 9.00 до 16.00. УНП 690019195

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Наименование (описание) имущества и его стоимость	Лот № 1. Капитальное строение «Шоха №1», назначение склад для хранения лнотресты, площадь застройки 3448 м.кв., год постройки 1978, свидетельство о гос. регистрации №255/1158-1858. Стоимость объекта – 64 130 рублей 00 копеек. Лот № 2. Капитальное строение «Шоха №2», назначение склад для хранения лнотресты, площадь застройки 3464 м.кв., год постройки 1978, свидетельство о гос. регистрации №255/1158-1859. Стоимость объекта – 64 640 рублей 00 копеек
Собственник (владелец) имущества	ОАО «Миорский льнозавод» (УНП 300069978)
Наличие обременений	Отсутствуют
Местонахождение (адрес) имущества	Витебская область, г. Браслав, ул. Промышленная, 13
Место (адрес), дата и время проведения торгов	29.08.2016 в 11.00 г. Витебск, ул. Б. Хмельницкого, 10/1, каб. 1.3
Справочная информация об организаторе торгов	Управление принудительного исполнения ГЮО Витоблисполкома 210015, г. Витебск, ул. Б. Хмельницкого, 10/1, каб. 1.3 Судебный исполнитель Ходунькин Сергей Сергеевич, тел./факс: (80212) 614023, (8033) 6879136 Начальник отдела Бураков Игорь Вячеславович, тел. (80212) 614015

Условия и порядок проведения торгов

Лицо, желающее принять участие в торгах, до начала торгов обязано:
1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством.
2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет управления принудительного исполнения ГЮО Витоблисполкома №3642903001037 в ф-ле 200 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 635, УНП 300002505, не позднее 15.00 26.08.2016 г.
Минимальная величина первого шага – 5% от первоначальной стоимости лота.
В соответствии с частью 3 статьи 401 Хозяйственного процессуального кодекса Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется покупателем имущества.
Более подробную информацию можно получить на сайте Главного управления юстиции Витебского облисполкома www.vitebskjust.gov.by

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ ДЛЯ СТРОИТЕЛЬСТВА И ОБСЛУЖИВАНИЯ ЖИЛОГО ДОМА

Дата, время, место проведения аукциона	13 сентября 2016 года в 10.00 в здании райисполкома (г. Постава, пл. Ленина, 25, малый зал)						
Адреса, площади, кадастровые номера земельных участков, начальная цена	№ лота	Адреса участка	Площадь, га	Кадастровый номер	Наличие ограничений в использовании	Начальная цена, руб.	Сумма подлежащих возмещению организатору аукциона расходов на его проведение
	1	Витебская обл., Поставский р-н, Камайский сельсовет Д. Параски, ул. Центральная, 4В	0,2225	224081829201000058	Водоохранная зона озера Должа, охранный зона электрических сетей, ограничение прав на земельные участки, расположенные в придорожных полосах (контролируемых зонах) автомобильных дорог	1 500,00	1829,48
Условия, предусмотренные в решении об изъятии земельных участков для проведения аукциона	- в течение 10 рабочих дней после утверждения в установленном порядке протокола аукциона внести плату за земельный участок и возместить затраты на организацию и проведение аукциона; - в течение двух месяцев после утверждения протокола аукциона обратиться за государственной регистрацией прав на земельный участок; - получить в установленном порядке техническую документацию и разрешение на строительство многоквартирного жилого дома; - приступить к занятию земельного участка (начать строительство) в течение года со дня государственной регистрации создания земельного участка						
Порядок осмотра на местности земельного участка	В рабочие дни с 8.00 до 17.00 по мере обращений лиц, заинтересованных в участии в аукционе. Обращаться в землеустроительную службу Поставского райисполкома: г. Постава, пл. Ленина, 25, 1-й этаж, каб. 11						
Перечень документов, которые необходимо представить участникам аукциона до его начала	- заявления на участие в аукционе (бланк можно получить и заполнить непосредственно в землеустроительной службе); - квитанция об уплате задатка; - ксерокопия стр. 25, 31, 32, 33 общегражданского паспорта без нотариального засвидетельствования; - представителем гражданина – нотариально удостоверенная доверенность.						
Место, дата и время начала и окончания приема заявлений	г. Постава, пл. Ленина, 25, здание райисполкома, 1-й этаж, каб. 11, в рабочие дни с 8.00 до 17.00 со дня публикации извещения по 07.09.2016 включительно						
Размер задатка, срок и порядок его внесения	10% от начальной цены соответствующего участка до подачи заявления на счет Поставского райисполкома. Реквизиты платежа указаны в бланке заявления на участие в аукционе.						
Адрес и номер контактного телефона комиссии	г. Постава, пл. Ленина, 25, здание райисполкома, 1-й этаж, каб. 11, в рабочие дни с 8.00 до 17.00 (перерыв на обед с 13.00 до 14.00), телефоны: 8 (02155) 43180, 41132						

ГАЙНЕНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ проводит аукцион по продаже земельных участков в частную собственность гражданам Республики Беларусь для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов

№ лота	Адрес земельного участка	Площадь земельного участка	Наименование инженерных сетей	Начальная цена (бел. рублей)	Задаток (бел. рублей)	Расходы по изготовлению документации
1	д. Медухово, ул. Рябиновая, 18, У-6, кадастровый номер 623280807401000104	0,1447	Подъездные пути удовлетворительные	3363,0	673,0	1396,88
2	д. Медухово, ул. Солнечная, 11, У-7 кадастровый № 623280807401000108	0,1500	Подъездные пути удовлетворительные	3480,0	696,0	1392,68
3	д. Родевичи, ул. Школьная У-14В, кадастровый № 623280810601000075	0,2018	Подъездные пути удовлетворительные	3200,0	640,0	1442,86

Аукцион проводится 16.09.2016 года в 10.00 по адресу: д. Логоза, ул. Центральная, д. 2 Логойского района, Минской области, здание Гайненского исполнительного комитета.
Документы принимаются ежедневно с 8.00 до 17.00, кроме субботы и воскресенья, до 13 сентября 2016 года (последний день подачи документов – 12 сентября 2016 г. до 17.00) по адресу: д. Логоза, ул. Центральная, д. 2 Логойского района, Минской области.

Задаток перечисляется на р/с № 3600619021108 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ОКПО 04431493, УНН 600181697, Гайненский сельский исполнительный комитет, код платежа 04901.
Победитель аукциона обязан в течение 10 (десяти) рабочих дней после утверждения протокола о результатах аукциона внести плату за земельный участок и возместить расходы, связанные с подготовкой документации.
Контактные телефоны: 801774-56436, 56498.

ОАО «Світанак» г. Жодино УНН 600038919
ПРИГЛАШАЕТ ОРГАНИЗАЦИЮ ПРИНЯТЬ УЧАСТИЕ В ПЕРЕГОВОРАХ на выполнение технической диагностики и наладочных работ на газовом оборудовании наливной, сушильно-ширильных и сушильных машин (КИПиА систем топливоподдачи, горелочных устройств) красильно-отделочного цеха ОАО «Світанак» г. Жодино.
Заявки принимаются по адресу: г. Жодино, ул. 8 Марта, 1 до 10.00 22.08.2016 г.
За дополнительной информацией обращаться по тел.: 8(01775) 7-14-92, 7-97-74.

Филиал ООО «Белкоопстрах» в г. Минске просит считать недействительными:
- страховые полисы по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездок за границу формы 2РН, 2РП серии БМ №№ 0691663, 0691664, 0691665, 0691666, 0805334, 0805335, 0805337-0805346, 0822101, 0822602, 0886978, 0877420;
- бланк квитанции о приеме наличных денежных средств формы 1-СУ серии КС №№ 4326919, 4326920, 4330121, 4330122, 4330123, 8717934-8717945, 8717946, 8717947, 8717948, 8717949, 8717950, 8717952, 8721131-8721200;
- бланк квитанция о приеме наличных денежных средств формы 1-СУ серии СВ №№ 0218589, 0239601, 0247589;
- страховой сертификат, удостоверяющий заключение договора страхования «Зеленая карта», серии ВУ/12/№№ 7562885, 7562886, 7562887, 7562888, 7562889, 7562890.
УНП 100706519

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА РУП «БЕЛСПЕЦКОНТРАКТ» 22 сентября 2016 года проводит 10-й открытый аукцион по продаже имущества республиканской собственности

Номера лотов	Наименование техники	Местонахождение объекта	Начальная цена продажи (бел. руб.)	Сумма задатка (бел. руб.)
146	Кузов-фургон К.375 № 01212 1982 г. 4 кат., Автошасси УРАЛ-375АМ ш. 365830 дв. 539680 1981 г. 3 кат. 1349 км	г. Гродно, в/ч 41780	4 500,00	450,00
151	Грузовой Урал-43202 ш. 065212 дв. 989567 1986 г. 5 кат. 88578 км	н.п. Лесная, в/ч 52215	4 500,00	450,00
152	Автошасси Урал-375А ш. 362326 дв. 499340 1981 г. 5 кат. 3525 км	н.п. Лесная, в/ч 52215	3 500,00	350,00
153	Автошасси Урал-375А ш. 246210 дв. 169508 1976 г. 5 кат. 2737 км	н.п. Лесная, в/ч 52215	3 500,00	350,00
154	Мастерская МРМ-М1 № 211 на Зил-131 ш. 537205 дв. 893390 1983 г. 3 кат. 1 203 км	г. Гомель, в/ч 63604	9 600,00	960,00
155	Мастерская МРМ-М1 № 302 на Зил-131 ш. 839845 дв. 330415 1989 г. 4 кат. 254,5 км	г. Старые Дороги, в/ч 48668	6 500,00	650,00
156	Грузовой Урал-43202-0011-01 ш. 145154 дв. 589334 1990 г. 5 кат. 1 251 км	г. Старые Дороги, в/ч 48668	5 000,00	500,00
157	Грузовой бортовой Урал-4320-0011-01 ш. 0164192 дв. 714686 1990 г. 5 кат. 8 008 км	г. Старые Дороги, в/ч 48668	5 000,00	500,00
158	Кузов-фургон КБ1.375 № 101703 1985 г. 2 кат. Автошасси УРАЛ-375 АМ ш. 440154 дв. 415047 1985 г. 3 кат. 881 км	г. Барановичи, в/ч 97047	7 200,00	720,00
159	Кузов-фургон КБ1.375 № 12086 1985 г. 2 кат. Автошасси УРАЛ-375 АМ ш. 442107 дв. 512919 1985 г. 3 кат. 2615 км	г. Барановичи, в/ч 97047	7 200,00	720,00
160	Кузов-фургон КБ1.375 № 12087 1985 г. 2 кат. Автошасси УРАЛ-375 АМ ш. 442451 дв. 522134 1985 г. 3 кат. 856 км	г. Барановичи, в/ч 97047	7 200,00	720,00
161	Кузов-фургон КБ1.375 № 04126 1985 г. 2 кат. Автошасси УРАЛ-375 АМ ш. 436456 дв. 342910 1985 г. 3 кат. 1 100 км	г. Барановичи, в/ч 97047	7 200,00	720,00
162	Кузов-фургон КБ1.375 № 04143 1984 г. 2 кат. Автошасси УРАЛ-375 АМ ш. 436742 дв. 390521 1984 г. 3 кат. 2170 км	г. Барановичи, в/ч 97047	7 200,00	720,00
163	Кузов-фургон К1.375 № 060965 1982 г. 2 кат. Автошасси УРАЛ-375А ш. 379744 дв. 680156 1982 г. 3 кат. 3140 км	г. Барановичи, в/ч 97047	7 200,00	720,00
164	Автошасси Урал-375АЭ ш. 380311 дв. 683940 1982 г. 5 кат. 3559 км	н.п. Лесная, в/ч 52215,	3 500,00	350,00
165	Гусеничный тягач АТС-59Г ш. 1145126 дв. 7АКО383Е 1989 г. 4 кат. 2 171 км	н.п. Лесная, в/ч 52215,	7 500,00	750,00
166	Гусеничный тягач АТС-59Г ш. 11430617 дв. 7АСО158Е 1987 г. 4 кат. 169 км	н.п. Лесная, в/ч 52215,	7 500,00	750,00
167	Гусеничный тягач АТС-59Г ш. 114512530 дв. 7АКО369Е 1989 г. 4 кат. 1 625 км	н.п. Лесная, в/ч 52215,	8 000,00	800,00
168	Грузовой КамАЗ-43106 ш. 0005426 дв. 0712988 1990 г. 4 кат. 73 998 км	г. Береза, в/ч 23324,	6 000,00	600,00
169	Грузовой КраЗ-255Б1 ш. 465866 дв. 802924 1983 г. 4 кат. 37 569 км	г. Береза, в/ч 23324,	4 500,00	450,00
170	Грузовой КраЗ-255 ш. 541469 дв. 956791 1985 г. 4 кат. 56 062 км	г. Береза, в/ч 23324	4 200,00	420,00
171	Грузовой КраЗ-255Б1 ш. 450736 дв. 780017 1982 г. 4 кат. 34 614 км	г. Береза, в/ч 23324	4 500,00	450,00
172	Седельный тягач КраЗ-260В ш. 538176 дв. 947377 1985 г. 4 кат. 45 848 км	г. Береза, в/ч 23324	5 100,00	510,00

Аукцион состоится по адресу: г. Минск, ул. Казинца, д. 2, 6-й этаж 22 сентября 2016 г. в 11.00.

К участию в аукционе допускаются юридические лица, индивидуальные предприниматели и физические лица, оплатившие задаток, гарантийный депозит и подавшие заявление на участие в аукционе, соглашение, учредительские и другие необходимые документы до 17.00 19 сентября 2016 года.

Победитель аукциона обязан:
1. Заключить договор купли-продажи не позднее 3-х банковских дней с момента проведения аукциона.
2. Произвести оплату стоимости движимого имущества разовым платежом в течение 5-ти банковских дней для резидентов Республики Беларусь и 10-ти банковских дней для нерезидентов Республики Беларусь со дня подписания договора купли-продажи.

Задаток, указанный в таблице, а также гарантийный депозит в размере 300 белорусских рублей и денежные средства за выигранное имущество перечисляются на расчетный счет РУП «Белспецконтракт»: белорусские рубли – р/с 3012244970018 в ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, пр. Машерова, 29, код 153001739, российский рубль – р/с 3012107883087 в Центре банковских услуг №701, ОАО «БПС-Сбербанк» г. Минск, ул. Чкалова, 18/1, код 369, УНН 101099370, ОКПО 37401662 Корреспондент-Сбербанк России г. Москва № корсчета 3011181010000000090. Реквизиты банка: БИК 044525225 ИНН 7707083893 к/с в ОПЕРУ Московского ГТУ Банка России №30101810400000000225, УНП 101099370, БИК 153001369.
Без НДС.

Справки по тел.: (017) 398 07 81, факс (017) 398 07 81. Наш адрес в Интернете: www.bsk.by, auk@bsk.by.

«РАДЗІМАЗНАЎСТВА — ПЕРСПЕКТЫЎНЫ ШЛЯХ...»

Пісьменніка і гісторыка Алеся Марціновіча добра ведае айчынны чытач. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь. За творчую працу адзначаны медалём Францыска Скарыны. Напярэдадні 70-гадовага юбілею пісьменніка з ім сустрэўся карэспандэнт «Звязды».

— *Алесь Андрэвіч, гісторыя, краязнаўства — ваш «канёк»... Са школы, відаць, такое зацікаўленне? Ці помніце школьнага настаўніка гісторыі? Або хтосьці іншы быў вашым настаўнікам, прыкладам у пошуку звестак даўніны?*

— Гісторыю выкладаў мой бацька Андрэй Рыгоравіч. Выпісваў часопіс «Вопросы литературы в школе». Там, зразумела, было нямала метадычных распрацовак для настаўнікаў, але часам трапляліся і пазнавальныя гістарычныя матэрыялы. Мама Яўгенія Аляксандраўна, якая працавала ў малодшых класах, вельмі любіла мастацкую літаратуру, асабліва гістарычныя творы. Брала кнігі ў школьнай бібліятэцы, разам з мамай куплялі іх і ў Слуцку. Хоць я заканчваў школу на Капыльшчыне, але менавіта Слуцк стаў першым горадам, які, калі можна так сказаць, прапісаўся ў маёй біяграфіі. Усё гэта, разам узятая, не магло не выклікаць маю цікавасць да гісторыі, краязнаўства. Але не магу не сказаць і пра іншае: усё ж на веданні мінулага сказвалася тое, што, будзем справядлівымі, тагачасная афіцыйная ідэалогія больш была засяроджана толькі на глабальных падзеях, на тых, што, у рэшце рэшт, і прывялі да ўтварэння СССР. Так толькі студэнтам даведваўся, што ў Цімкавічах, а гэта за нейкіх дзесяць кіламетраў ад Навасёлкаў, у якіх я заканчваў школу, знаходзілася не проста царква, а ўнікальны храм. Даведаўся толькі пасля таго, як ён згарэў. Не ведаў, што з Ёдчыца, а гэта ўжо кіламетры за тры, на тэрыторыі суседняга Клецкага раёна, родам вядомы прыродазнавец, геолог, географ і хімік Канстанцін Валасовіч. Не ведаў, бо не ведалі гэтага і настаўнікі.

— *Мне вядома, што шмат сіл, намаганняў вы асабіста прыкладлі для з'яўлення на свет гісторыка-дакументальнай хронікі Капыльскага раёна «Памяць»... Наколькі значным вам падаецца праект «Памяць» для Беларусі? Ці ёсць сэнс яго працягваць?*

— Праект «Памяць» — унікальны для ўсёй постсавецкай прасторы. Здаецца, толькі ў Расійскай Федэрацыі крыху наблізіліся да яго, выпускаючы ў некаторых рэгіёнах спіс тых, хто можна загінуў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Як вы ведаеце, такімі спісамі

Фота Навесі БУЖАК.

хацелі абмежавацца і ў нас, але дзякуючы Пятру Міронавічу Машэраву кнігі гэтыя сталі менавіта такімі, якімі яны і прыйшлі да чытача. Хоць спачатку былі меншага памеру, набіраліся дробным шрыфтам. Цяпер у некаторых раёнах да кнігі «Памяць» выпуцілі дадаткі. Гэта правільна. Але згаданыя дадаткі тычацца толькі перыяду Вялікай Айчыннай вайны, удакладнены і дапоўнены спісы загінулых. Іншым шляхам пайшлі ў Старадарожскім раёне. Там дапоўнілі матэрыялы па ўсіх перыядах. Несумненна, гэта самы перспектыўны шлях. Хацелася б, каб так зрабілі і ў іншых раёнах. Вядома, выданне такіх аб'ёмных кніг абыходзіцца не танна, але, пры жаданні, усё можна зрабіць.

— *Напісаўшы кнігу «Ля Каменкі бруістай», прысвечаную Капылю і Капыльшчыне, ці працягваеце вы надалей даследаваць мінулыя родныя мясціны?*

— Як на сённяшні дзень, дык гэтую кнігу шмат у чым трэба было б дапрацаваць і дапоўніць. Праўда, я далёкі ад таго, як гэта робяць сёння некаторыя, каб здымаць матэрыялы, звязаныя з рэвалюцыямі, Грамадзянскай вайной, — тымі складанымі працэсамі, якімі прывялі да рэпрэсій. Гэта ўсё было, і ад гэтага нікуды не дзе-нешся. Але ж Капыльшчыну моцна закранулі і іншыя падзеі, напрыклад, звязаныя са Слуцкім паўстаннем першых гадоў савецкай улады. Пра гэта, канешне, трэба таксама пісаць. Як нельга не ўзгадаць і імёны знакамітых людзей раёна і горада, пра якіх тады было невядома. Цудоўна заявілі пра сябе і прадстаўнікі пасляваеннага пакалення... Аднак, каб рыхтаваць новае выданне «Ля Каменкі бруістай», неабходна было б істотна змяніць саму структуру выдання. Кніга мая выходзіла ў серыі «Па родным краі». А што такое кніжная серыя? Гэ-

та пэўная схема напісання ўсіх аналагічных кніг. Яна ж на той час была такой, што асноўная ўвага скіроўвалася на рэвалюцыйныя і паслярэвалюцыйныя падзеі. Старажытнасці ўдзялялася вельмі мала ўвагі. Дый апошнім часам наконт гэтага з'явіліся цікавыя звесткі.

— *Так, мне хацелася падрыхтаваць новае выданне «Ля Каменкі бруістай», хоць я разумю, наколькі гэта праблематычна выдаць. Але такое жаданне знікла пасля таго, як два гады таму Алесь Бельскі падарыў мне сваю кнігу «Тут іх карані і вытокі». Кніга для яго незвычайная. Алесь Іванавіч, як вядома, паспяхова выступае як крытык, літаратуразнавец, гісторык літаратуры. Да ўсяго ён празаік, які пад псеўданімам Алесь Ветах выдаў некалькі кніг. А тут, як відаць з падзагалюка, — радзімазнаўства: «Вядомыя людзі з Капыльшчыны ў свеце». Усяго прадстаўлены звесткі пра 32 чалавекі. Можна напаткаць у ёй і некалькі знаёмых імён, але ў асноўным Бельскі выступае першапраходцам. У гэтай жа кнізе ён прызнаўся: «Планую падрыхтаваць выданне біяграфіі вядомай землякоў, якія жывуць і працуюць тут, на беларускай зямлі». Дарэчы, чарговая кніга ў яго і павінна выйсці. Дык яму, як кажуць, і карты ў рукі. Зразумела, калі б такія звесткі я напаткаў у каго-небудзь з аўтараў, якія жывуць далёка ад Беларусі, можна было б выкарыстаць іх са спасылкай на крыніцу. А так застаецца пажадаць толькі далейшых поспехаў Алесю Іванавічу. Хай ужо ён піша сваю «Каменку».*

— *Краязнаўства — гэта своеасабліва школа любові да радзімы, школа патрыятычных пачуццяў. А ці разумна падаецца вам ідэя выкладання краязнаўства як асобнага прадмета ў школе?*

— Такую ідэю цалкам падтрымліваю. Але, наколькі

праграмы перагружаны, сумняваюся, што краязнаўства будзе ўведзена як асобны школьны прадмет. Тым не менш надзея памірае апошняя. Дый, думаецца, тут ёсць два выйсці. Першае ў тым, каб звесткі з жыцця пэўнага рэгіёна ўключыць у праграму па гісторыі. Зразумела, што ў кожным раёне гэта будзе свае дапаўненні і ўдакладненні. Другое, каб краязнаўства вывучаць на факультатывных занятках, ці ўдзяляць яму ўвагу ў пазашкольнай рабоце. Канешне, няблага было б, калі б мясцовыя аддзелы адукацыі паклапаціліся і аб падрыхтоўцы неабходных падручнікаў. Наколькі памятаю, падручнік «Аршаназнаўства» з'явіўся яшчэ гадоў дзесяць таму. Для вывучэння краязнаўства можна было б выкарыстоўваць і краязнаўчую літаратуру пра іншыя раёны, а не толькі пра тэрыторыі якіх знаходзіцца пэўная школа. Гэта стане ўжо вывучэннем і краязнаўства, радзімазнаўства ўсёй Беларусі.

— *Алесь Андрэвіч, пра што ці пра каго яшчэ не напісалі?*

— Шмат пра што і пра каго хацелася б напісаць. Але ахапіць неахопае, пры ўсім жаданні, немагчыма. Дый, прызнаюся шчыра, у сувязі з цяперашнім сваім юбілеем, нарэшце па-сапраўднаму ўсвядоміў, які паважаны ўжо ў мяне ўзрост. Таму застаецца ў асноўным працаваць над тым, што для мяне асабліва дорага. А сёння — гэта кнігі з серыі «Гісторыя праз лёсы». Дзве з іх пабачылі свет у выдавецтве «Беларуская навука». Адрасаваны яны найперш чытачам сярэдняга школьнага ўзросту. Гэта — свайго роду гісторыя нашага краю праз лёсы легендарных асоб. У кожным томе — па тры кнігі. Дый заканчваю вельмі цікавую кнігу для малодшых школьнікаў.

Гутарыў Мікола БЕРЛЕЖ.

■ Экслібрис «Звязды»

Яго скарбы, яго фантазіі

Максім Гарэцкі.
Творы. — Мінск:
Мастацкая літаратура,
2016. — 932 с.

Адзін з пачынальнікаў беларускай прозы. Адзін з першых гісторыкаў нашай літаратуры. Выдатны рэдактар і публіцыст, таленавіты драматург і філосаф... І гэта — далёка не ўсе характарыстыкі, якімі можна апісаць постаць Максіма Гарэцкага. Постаць у сваім часе яркую і заўважную, але разам з тым надзвычай трагічную. Такая ж па характары і яго проза — густоўная, шчырая, часам дакументальна дакладная і вывераная, а часам — крыху цымяная, з адценнямі містычна-фантастычных сненняў, матывамі народных паданняў і страшных расповедаў, што так часта сустракаюцца ў фальклорных зборніках канца XIX стагоддзя.

Таму не дзіўна, што ўвага да творчасці класіка застаецца нязменна вялікай у айчынных выдаўцоў і чытачоў. Так, следам за кнігай выбраных твораў Гарэцкага ў серыі «Беларускі кнігазбор» (2009) свет пабачыў зборнік рускамоўных перакладаў яго прозы «Роднае карэнне» (Выдавецкі дом «Звязда», 2014, пераклала Ідалія Кананец), асобнай кнігай выйшла дакументальная аповесць «На імперыялістычнай вайне (Запіскі салдата 2-й батарэі N-скай артылерыйскай брыгады Лявона Задумы)» (Беларуская навука, 2014), а годам пазней — выбраная, у серыі «Мая беларуская кніга» (Папуры, 2015).

І вось перад намі — новы зборнік твораў Максіма Гарэцкага, напэўна, самы ґрунтоўны з ліку пералічаных выданняў. Гэтая кніга сталася 12-м томам серыі «Залатая калекцыя беларускай літаратуры» выдавецтва «Мастацкая літаратура».

Пра творчасць літаральна любога пісьменніка прынята казаць, што кожны чытач успрымае яе па-свойму, бачыць асобныя рысы ярчэй, а некаторыя адметнасці не заўважае. Гэта цалкам натуральна і лагічна: мы ж і на свет глядзім пэрсональна. Вось і Гарэцкі ў кожнага — свой. А новая кніга яго твораў дае чытачу шмат магчымасцяў знайсці любімыя рысы ў прозе, публіцыстыцы і драматычнай гэтага аўтара. У чымсьці чаканыя, але часам і зусім непрадказальныя.

Ёсць тут і знаёмыя са школьных гадоў апавяданні, і праграмавая аповесць «Дзве душы», і шчыmlівая «Ціхая плынь» — пра хлопчыка Хомку, які дрэнна вучыцца ў школе, пра яго панурага і маўклівага, але вельмі працавітага бацьку, а таксама дзеда-дзівака, што аднойчы абсмаліў свінню... жыўцом. Адметна, што ўсе характары з твораў Гарэцкага — жывыя, яны проста застылі і існуюць у сваім часе — канцы XIX ці пачатку XX стагоддзя. Тут ёсць холад, бруд і галечы тагачаснай беларускай вёскі, нястачы салдацкага жыцця (дакументальны аповед «На імперыялістычнай вайне» таксама ўвайшоў у выданне). Тут сустракаюцца жанчыны, якія маюць мужа і дзяцей, але адчуваюць сябе адзінокамі і толькі ў працы знаходзяць суцяшэнне, але побач з імі існуюць і маленькія іскрынікі шчасця, сапраўдныя пачуцці кахання, мацярынства, клопату, веры.

Проза Максіма Гарэцкага — нібыта масток, што яднае мінуўшчыну, сучаснасць і будучыню. Як і для творчасці многіх аўтараў пачатку XX стагоддзя, для яго празаічных пошукаў характэрна пераемнасць з фальклору. Але гэта не толькі і не столькі песеннасць, народная мудрасць і разважлівасць, колькі пошукі патаемнага сэнсу існавання, жаданне зазірнуць за гарызонт паміж жыццём і смерцю. Таму тут часта сустракаюцца вобразы, што засталіся на памежжы, дзіўныя відзежы і сненні, фантазіі пра ўзваскрэшэнне памёрлых і магчымасць свету мёртвых уплываць на свет жывых. Бачым мы і водгулле старажытных традыцый, уяўленняў пра прывіды і «жывых нябожчыкаў».

Так, напрыклад, у апавяданні «Страшная музыкава песня» прыгонны селянін, таленавіты музыкант-скрыпач мусіць правесці ноч побач з нябожчыцай, якая была ў яго закаханая (гэта распаўсюджаны сюжэт, які часта сустракаецца ў аповедах, запісаных, у прыватнасці, Еўдакімам Раманавым). Таму, як піша Гарэцкі, «Жудасць ахапіла людзей, вялікі жалі мелі да музыкі і баяліся, што ў той зале пры нябожчыцы прыйшла-ткі на яго загуба». Але — і гэта таксама сведчанне прысутнай сучаснасці, сцверджанне сілы мастацтва. Неверагодны і бястрашны талент (памятаеце, як у коласаўскім «Сымоне-музыку», купалаўскім «Кургане») перамагае зло: «Трудна было адразу ўхапіць, аб чым гаворыць яго скрыпка, але чулася нешта знаёмае, даўна вядомае, даўна перажытае».

А дзе ж прыступка да будучыні? Яна таксама ў Гарэцкага ёсць. І бачыцца перадусім у яго філасофска-алегарычных творах, у прыватнасці, у «Скарбах жыцця». Гэта пошук жыццёвай дарогі, сваёй і ўсяго краю: «Бачу я бясконцы спрадвечны шлях у пустым вялікім полі. І — падарожнікаў... Чую песню. Далёкую, маркотную — і жудасна-спакойную песню. Вечную песню! І вечнасць варушыцца ў маёй істоце: ідзі, ідзі!».

Можна бясконца доўга расчытваць вобразы і сімвалы прозы Гарэцкага, разглядаць яе пад рознымі вугламі, а можна — проста чытаць і атрымліваць задавальненне ад журботных сненняў і фантазій гэтага неверагодна таленавітага майстра беларускага слова. І новая кніга выбраных твораў — выдатная нагода пазнаёміцца менавіта са «сваім» Гарэцкім ці па-сяброўску сустрэцца з ім яшчэ раз.

Марына ВЕСЯЛУХА. vesialuha@zviazda.by

ХРАМ РАСКРЫВАЕ ТАЯМНІЦЫ

Пахаванню аднаго з двух знойдзеных у Лаўрышаўскім манастыры саркафагаў не менш за 500 гадоў

Як паведамляла ўжо «Звязда», у ліпені ў Свята-Елісеўскім Лаўрышаўскім мужчынскім манастыры ў Навагрудскім раёне падчас археалагічных даследаванняў былі выяўленыя два невядомыя раней саркафагі, у якіх знаходзіліся касцяныя астанкі людзей і культурныя прадметы. Археологі мяркуюць, што ў іх пахаваныя асобы, якія маюць вялікую значнасць для манастыра і праваслаўнай царквы ў цэлым.

Праведзеныя ў цэнтральнай лабараторыі навукова-вытворчага цэнтра па геалогіі радыёвугляродныя даследаванні пацвердзілі меркаванне прадстаўнікоў археалагічнай экспедыцыі пра тое, што пахаванне ў саркафагу адносіцца да больш ранняга перыяду,

чым сам манастырскі Свята-Успенскі храм XVIII стагоддзя ў вёсцы Лаўрышава. Відавочна, што астанкі ўшанаваных царквой асоб былі перанесены туды з больш ранняга храма. Час пахавання ў саркафагу супадае з перыядам, які папярэднічаў кананізацыі святаго прападобнага ігумена Елісея Лаўрышаўскага. Кананізацыя адбылася ў 1514 годзе на царкоўным саборы ў Вільні.

Для атрымання больш дакладных звестак пра час пахавання і яго магчымай персаналізацыі плануецца правесці далейшыя лабараторныя даследаванні, у тым ліку ДНК-аналіз. Будуць даследаваны таксама матэрыялы другога саркафага, а 15—20 жніўня запланаваны дадатковыя археалагічныя даследаванні непасрэдна ў Лаўрышаве.

Анатоль СЛАНЕЎСКИ. slaneuski@zviazda.by

Алімпійскі дзённік

НАШЫ СУПРАЦЬ БРАЗІЛЬСКІХ ТРЫБУН

Пра перамогу баскетбалістак над гаспадынямі турніру, нападзенне на журналістаў і выступленне Кацярыны Карстэн на сёмых у кар'еры Гульнях — у штодзённым дзённіку Алімпіяды.

✓ Наша жаночая баскетбольная зборная пасля двух паражэнняў запар усё ж атрымала перамогу ў Рыа-дэ-Жанэйра над бразільянкамі — 65:63. Пасля няўдала праведзеных дзвюх першых чвэрцяў падапечныя Анатоля Буяльскага сабраліся і паступова пачалі даганяць гаспадынь пляцоўкі.

— Мы ведалі, што Бразілія заўсёды рэзка пачынае, — расказала капітан каманды Наталля ТРАФІМАВА. — У кожнай гульні вядзе, а потым пачынае «здувацца». У нашым матчы гэта адбылося ў канцы другой чвэрці. Але паколькі ў нас у актыве ўжо былі два цяжкія паядынікі, то не хапіла сіл, каб перавесці гульню ў партрэбны кірунак адроз. Добра, што дзяўчаты выконвалі ўсе трэнерскія ўстаноўкі і змаглі змяніць сітуацыю. Бразільская каманда няпростая, габарытная. Але ўсё атрымалася і гэта супер.

Становішча каманд пасля трох гульнявых дзён у нашай групе такое: Аўстралія — 6 ачкоў, Японія — 5, Францыя — 5, Беларусь — 4, Турцыя — 4, Бразілія — 3.

Сёння беларускія дзяўчаты згуляюць з турчанкамі, гэты матч стане вырашальным для нашай каманды. Нагадаем, у

плэй-оф выходзяць першыя 4 каманды з групы. Матчы заключнага тура ў групе А адбудуцца 13 жніўня.

✓ У Рыа-дэ-Жанэйра напалі на аўтобус з беларускім журналістам. Інцыдэнт адбыўся пасля баскетбольнага матчу Беларусь — Бразілія 9 жніўня. Як паведамляюць айчыныя журналісты, якія знаходзяцца ў горадзе правядзення Гульняў, пасля матчу аўтобус з прадстаўнікамі СМІ вяртаўся з кластара «Дэадора» ў галоўны прэс-цэнтр. На сярэдзіне шляху прыкладна ў 20.15 па мясцовым часе пачуліся гучныя хлапкі, пасля чаго два вялікія акны пакрыліся дробнымі расколінамі. Нязначныя пашкоджанні пальцаў асколкамі шкла атрымаў адзін з карэспандэнтаў.

Дарога ад кластара «Дэадора» да алімпійскага прэс-цэнтра пралягае праз кварталы фавелаў і сярод скалістай мясцовасці. Па здагадках, у вокны маглі трапіць стрэлы або камяні.

✓ Адна з самых вопытных беларускіх спартсменаў на Алімпіядзе-2016 Кацярына Карстэн працягвае сваё ўпэўненае выступленне. Яна прабілася ў паўфінальны этап спаборніцтваў з вынікам 7 хвілін 28,03 секунды.

Сярод мужчын наш прадстаўнік Станіслаў Шчарбачэня таксама заваяваў права выступіць у паўфінале, пераадолеўшы бар'ер чвэрць-

фіналу. Сёння беларусы стартуюць у паўфіналах.

✓ Амерыканскі плывец Майкл Фэлпс зноў б'е рэкорды. Спартсмен папоўніў свае дасягненні яшчэ двума залатымі медалямі. Іх Фэлпс заваяваў у індывідуальным заплыве на дыстанцыі 200 м батэрфляем і ў складзе каманды ў эстафеце 4x200 м вольным стылем. Цяпер Майкл Фэлпс з'яўляецца 21-разовым чэмпіёнам Алімпіяд.

— 21 залаты медаль — гэта шмат. Проста вар'яцтва. Гэта нешта неверагоднае. З нецярпеннем чакаю наступны старт, бо я яшчэ не скончыў, — цытуюць Фэлпса СМІ.

✓ Чарговая сенсацыя ў тэнісе. Першая ракетка планеты амерыканка Серэна Уільямс завяршыла выступленне на Алімпіядзе. Спачатку разам са сваёй сястрой Вінус яна пацярпела паражэнне ў парным разрадзе, а потым нечакана выбыла з барацьбы сярод адзіночак. У матчы 1/8 фіналу Серэна саступіла ўкраінцы Эліне Світолінай у двух сэтах — 4:6, 3:6.

Адзначым таксама, што завяршыла выступленне ў адзіночным разрадзе і чацвёрты нумар сусветнага рэйтыngu іспанка Гарбін Мугуруза.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ

Ну і ну!

Грошы зарабляла на вірусах

Канфіскацыя маёмасці і да 15 гадоў турэмнага зняволення праграма 37-гадовай расіяны, якая нідзе не працуе. У адносінах да жанчыны заведзена крымінальная справа.

Яна абвінавачваецца ў тым, што з дапамогай камп'ютарнай тэхнікі і спецыяльных вірусных праграм вымушала грамадзян плаціць грошы за разблкіроўку камп'ютараў.

— Кіраўніцтва і каардынацыю ўсёй злачынай дзейнасці ажыццяўляў яе брат, які жыве ў Расіі, — сведчыць пракурор аддзела пракуратуры Магілёўскай вобласці Вольга ХАЛДОБІНА. — Ён займаўся купляй трафіку і размяшчэннем у інтэрнеце спецыяльнай шкоднай праграмы. Па яго даручэнні жанчына стварала ўмовы для выкарыстання гэтай праграмы, што прыводзіла да змены інфармацыі ў камп'ютарнай сістэме і на машынных носьбітах. У выніку пры спробе карыстальніка «пакінуць старонку» адбывалася цыклічная перазагрузка ўсплываючага акна, якая перашкаджала закрыццю. У акне махляры загадзя размяшчалі лжывую інфармацыю ад імя Міністэрства ўнутраных спраў аб неабходнасці ўнесці за разблкіроўку 50 дэнамінаваных рублёў на абаненцыя нумары аператараў сатавай сувязі. Як высветлілася, яны былі аформлены на абвінавачваемую.

Жанчына пералічвала грашовыя сродкі з рахункаў беларускіх аператараў сатавай сувязі на рахункі расійскіх аператараў сатавай сувязі. Усяго ад злачынных дзеянняў камп'ютарнай махляры пацярпелі 92 беларусы. Усе яны паплаціліся за сваю цікаўнасць да порнасайтаў. Сума прычыненай шкоды складала больш за 191 000 дэнамінаваных рублёў.

Нэлі ЗІГУЛЯ.

Даты

Падзеі

Людзі

11 ЖНІЎНЯ

1870 год — выдадзены самы поўны на той час «Слоўнік беларускай мовы» І.І. Насовіча («Словарь белорусского наречия»), над якім аўтар працаваў 16 гадоў і які атрымаў высокую ацэнку з боку знакамітых расійскіх філолагаў.

1821 год — нарадзіўся (г. Навагрудак) Аляксандр Міцкевіч, правазнаўца, прафесар Кіеўскага і Харкаўскага ўніверсітэтаў. Родны брат паэта Адама Міцкевіча. Навуковыя даследаванні прысвяціў «Літоўскаму статусу», гісторыі польскага і літоўска-беларускага права. Аўтар кнігі «Пра ўплыў рымскага заканадаўства на заканадаўства польскае», «Курса расійскага права», «Энцыклапедыі права» і іншых.

1921 год — апублікавана пастанова Савета народных камісараў аб правядзенні новай эканамічнай палітыкі (НЭП).

1938 год — нарадзіўся Арнольд Фёдаравіч Смяяновіч, беларускі нейрахірург, акадэмік НАН Беларусі, доктар медыцынскіх навук, пра-

фесар, заслужаны дзеяч навукі Беларусі. Аўтар больш за 280 навуковых прац. Асноўныя напрамкі навуковай дзейнасці: хірургія сасудзістай паталогіі галаўнога мозгу, нейраанкалогія, хірургія кампрэсійных формаў астэахандрозу пазваночніка, рэканструктыўная хірургія пашкоджанняў плечавога слячэння. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі.

1973 год — па Цэнтральным тэлебачанні СССР пачалася дэманстрацыя шматсерыйнага мастацкага фільма «Сямнаццаць імгненняў вясны». У аснове фільма быў пакладзены сюжэт аднаго з раманаў папулярнага пісьменніка Юліяна Сямёнава — аўтара шматлікіх кніг пра прыгоды савецкага разведчыка Ісаева.

Было сказана

Максім ТАНК, народны паэт Беларусі: «Хто склаў песню народу, Яе рэхам уваскросне».

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	5.41	20.47	15.06
Віцебск —	5.26	20.41	15.15
Магілёў —	5.31	20.37	15.06
Гомель —	5.33	20.28	15.55
Гродна —	5.57	21.01	15.04
Брэст —	6.03	20.57	15.54

Месяц

Першая квадра 10.08—17.08.
Месяц у сузор'і Стральца.

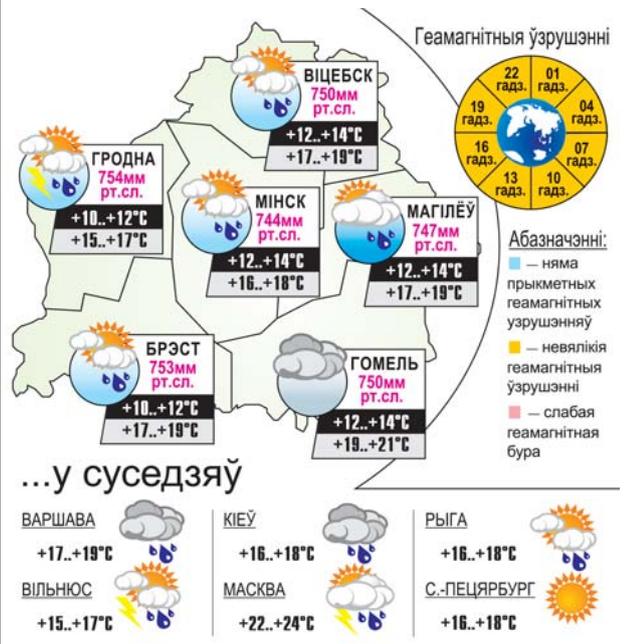
Імяніны

Пр. Серафімы, Канстанціна, Міхала, Серафіма.
К. Клары, Луізы, Аляксандра, Уладзіміра.

Фота Надзеі БУЖАН.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Разумееш, што стаў дарослым, калі перастаеш пераконваць бацькоў, што табе патрэбны магутны камп'ютар для вучобы. І пачынаеш пераконваць жонку, што магутны камп'ютар табе патрэбны для работы.

Завуч:
— Марыя Іванаўна, чаму ў вас Вовачка дыктоўкі піша мала таго, што з памылкамі, дык яшчэ і з лаянкай?

— Ну як вам растлумачыць, Элеанора Пятроўна... Хлопчык піша, памыляецца, нервеўца, пачынае лаяцца, піша далей...

А мне не падабаюцца новыя лямпачкі — на іх шкарпэткі зашываць нязручна!

Раніца. Мужык з пахмелля падыходзіць да піўнога ларка:
— Добры дзень, доктар!

Малюнак Міколы ГРГЕЛЬ.